

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ועשרים וחמש של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, י"ח בתמוז התשנ"ז (23 ביולי 1997)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

הודעת יושב-ראש הכנסת

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

שאלות בעל-פה

עיכוב דרכוניהם של עובדים זרים על-ידי מעסיקיהם

קווי אוטובוס נפרדים לגברים ולנשים

מבחן ההסמכה לראיית-חשבון

הצעת חוק הירושה (תיקון מס' 7), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 15) (העסקת אשה בהיריון בעבודת לילה, בשעות נוספות ובמנוחה השבועית), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 59) (שימוש בגופו או בדמותו של קטין), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק סיווג ויתור על שטח, התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת י' הרצל)

הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ז–1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

הצעת חוק הירושה (תיקון – זכויות בן-זוג במקרקעין שאינם דירת מגורים), התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

הצעת חוק הרשות למען הזקן, התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת ד' טל)

הצעת חוק איסור אפיית לילה (תיקון – ביטול איסור אפייה), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון – עובד עצמאי), התשנ"ז–1997

(הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)

הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחות [נוסח חדש] (איסור קבלת תמריץ), התשנ"ז–1997

(הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)

הצעת חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים (תיקון – ילדים בעלי צרכים מיוחדים),

התשנ"ז–1997

(הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – איסור גבייה עבור חניונים בבתיים חדשים), התשנ"ז–1996

(הצעת חבר הכנסת א' מאסלה)

הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון – אבטחת מופעי בידור), התשנ"ו–1996

(הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)
הצעות לסדר-היום
המהומות בחברון
שאלות ותשובות
אספקת מזון לחיילים
הקמת התנחלות חדשה בדרום הר-חברון
אספקת מזון למוצב בדרום-לבנון
הנצחת זכר החיילים שנפלו בקרב במשטרת לטרון
פיקדונות אישיים של חיילים
אספקת עדשות פגומות במסכות אב"כ
הגדלת תקציב נסיעותיו של ראש הממשלה ב-500%
קיצוץ בסיוע לתשתיות ליחידות בהרחבה ליישובי קו עימות
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעות לסדר-היום
שוטרים פלשתינים המעורבים בניסיון פיגוע בשכם
הצעות לסדר-היום
תאונות הדרכים בצה"ל
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
שאלות ותשובות
שימוש קופות-החולים בתרופה "פרוקיור"
הענקת תואר מומחה לרופא
המחסור באיברים להשתלה
מחלקת ילדים בבית-החולים "איתנים"
התפרצות דלקת קרום המוח ברצועת-עזה
ביטוח רפואי לילדים במזרח-ירושלים
עמידות חיידקי שחפת לאנטיביוטיקה
תמיכה לעמותת "עמך"
טיפול משרד הבריאות בתביעות על רשלנות רפואית
ביטוח רפואי לבני-זוג בהליך איחוד משפחות
מחלקת ילדים בבית-החולים "איתנים"
תרופות חדשות לטיפול בחולי איידס
סירוב בית-חולים לספק תרופה לחולי נפש
הצעה לסדר-היום
מצב בתי-החולים הממשלתיים
הצעה לסדר-היום
נהל חקירות המשטרה
הצעה לסדר-היום

פתיחת הקניונים בשבת – בעיה לסוחרים הקטנים
שאלות ותשובות
יישום חוק הפיקוח על המעונות
קורסי משרד העבודה והרווחה להכשרת עובדים
פרסומי בטיחות וגיהות בערבית
אי-הפניית ילדים מפגרים למוסדות
גידול במספר הילדים המופנים ללשכת הרווחה בחיפה
תעסוקת בני נוער בחופשת הקיץ
צמצום מכסות הקבלה למעונות לילדים חריגים בירושלים
תקציב שירותי רווחה במגזר הערבי
החזקת ילדים במוסדות פסיכיאטריים
הצעות לסדר-היום
דוח ועדת-קרפ לבחינת ניצול מיני של קטינים
הצעה לסדר-היום
ילדים בסיכון ומעונות-יום בירושלים ובארץ בכלל
הצעה לסדר-היום
טיפול רשויות הרווחה בנכה
הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תביעת קורבנות השואה), התשנ"ז–1997
(הצעת חברת הכנסת מ' סולודקין)
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
הצעת חוק איסור פתיחת בתי-עינוגים בתשעה באב, התשנ"ז–1997
(קריאה ראשונה)

הודעת יושב-ראש הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

היום יום רביעי, י"ח בתמוז התשנ"ז, 23 ביולי 1997. ישיבת הכנסת פתוחה.

יש לי כמה הודעות. ראש הממשלה מבקש להודיע, על-פי סעיף 36(א) לחוק-יסוד: הממשלה, כי שר העבודה והרווחה שב ארצה ביום י"ב בתמוז התשנ"ז, 17 ביולי 1997.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

הודעה למזכיר הכנסת, בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האן:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונח היום על שולחן הכנסת דין-וחשבון כספי מטעם משרד האוצר – החשב הכללי – ליום 31 בדצמבר 1996, חלק א'. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

שאלות בעל-פה

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת צבי ויינברג שואל את שר הפנים בנושא עיכוב דרכניהם של עובדים זרים על-ידי מעסיקיהם. בבקשה, חבר הכנסת ויינברג. חבר הכנסת ויינברג, לא שמעת אותי. אם אתה רוצה את השאלתא – נספק לך אותה מייד.

עיכוב דרכניהם של עובדים זרים על-ידי מעסיקהם

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני שר הפנים, רציתי לשאול אותך, מדוע משרד הפנים לוקח את דרכניהם של העובדים הזרים שמגיעים ארצה בנמל-התעופה ואינו מחזיר אותם להם ישירות אלא למעסיקהם?

השאלה השנייה: האם השר מודע לכך שמשרדו מפר בכך את האמנה הבין-לאומית מס' 97 להגנה על תעסוקת עובדים זרים שישראל אשררה אותה בשנת 1953, ולכן המשרד שלך עובר על החוק – חוק העונשין (תיקון מס' 45), התשנ"ה-1995.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת ויינברג, שאילתא בעל-פה קוראים מן הטקסט המאושר, והטקסט מונח לפני כל חבר כנסת. בפעם הבאה תהיה צמוד לטקסט שאושר. מה שקראת הוא לא מה שאושר. תודה.

אדוני שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת הנכבד, בדקתי את התלונה והתברר לי, שאכן, דרכניהם של העובדים הזרים נלקחים לימים מספר לשם עדכון, ומוחזרים לעובדים באמצעות מעסיקהם, המחויבים כלפי משרד הפנים שלא להחזיק את הדרכונים ברשותם.

ביקשתי, לנוכח התלונה, למצוא נוהל עבודה תקין שלא יחייב לקיחת הדרכונים.

לעתיד משרדי מתכנן טיפול יותר יסודי בעובדים הזרים עם הגיעם לארץ. התכנון כולל קליטת העובדים והענקת תעודה מגנטית במקום. כפי שאמרתי, התחלנו את הטיפול בעניין הזה, אנחנו נמצאים בשלבים מתקדמים, ואני מקווה שנוכל לסיים את הטיפול בחודשים הקרובים.

בכל אופן אני מודע להשלכות בלקיחת הדרכון. כפי שאמרתי, הנחיתי לבדוק אלטרנטיבות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת ויינברג, בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני השר, אני מודה לך על התשובה. רציתי להבהיר נקודה אחת חשובה מאוד, שעצם עיכוב הדרכונים והחזקת הדרכונים על-ידי המעסיקים פוגע במדינת ישראל, כי נוצרת מין עבדות, ופועלים שרוצים לחזור יותר מוקדם לארצותיהם מסיבות אישיות או משפחתיות לא יכולים לעזוב, כי הדרכונים נמצאים בידיהם של המעסיקים שמחזיקים אותם כמו עבדים. זה חמור מאוד.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת שבח וייס, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חיים דיין.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תודה רבה לך.

אדוני שר הפנים, הנושא של עובדים זרים הוא נושא מרכזי היום גם במישור הבין-לאומי, והוא מעסיק את העולם כולו ואת אירופה באופן מרוכז מאוד.

על-פי ההתייחסות לעובדים הזרים במדד של היוקרה ושל דעת הקהל הבין-לאומית, הייתי אומר שזה תופס מקום מרכזי. כלומר, זה קשור גם לשמה הטוב של ישראל, נוסף על הצד האנושי, שאנחנו, כבני-אדם וכיהודים, וגם כיהודים דתיים, מחויבים בו; ובעניין זה אני לא צריך לומר לך דבר. אתה מודע לכך. הייתי רוצה מאוד לדעת אם המדיניות הכוללת שלכם מביאה בחשבון את הדבר הזה.

וברשותך, ליד הנושא – כל הנושא של התיירים מארצות חבר העמים וכיוצא באלה, שקשור מאוד למשרדך, והקשיים הנערמים בדרכם. כפי שזה מתפרסם, זה עושה רושם מאוד לא טוב של התעמרות בסוג מסוים של עולים. האם תוכל להתייחס לעניין זה?

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת חיים דיין, שאלה נוספת.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, חברי הכנסת, המעסיקים שאכן אחראים לעובדים הזרים, כפי שציין כאן חבר הכנסת ויינברג, אכן אוספים את הדרכונים, כיוון שמשרד הפנים מחייב – – –

היו"ר ד' תיכון:

תתקרב לרמקול.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

כיוון שמשרד הפנים מחייב אותם לתת ערבות אישית בסך 5,000 שקל ולהתחייב שבתום תקופת העבודה הוא יוציא אותם מהארץ חזרה למקום מגוריהם.

היום נוצר מצב, שהעובדים הזרים שלא בשליטתו ביום העבודה בורחים ממקום העבודה ומשאירים את דרכוניהם למעסיק, ואז המעסיק שפונה למשטרת ישראל ומבקש את הסיוע שלה, ולאחר שאותו אדם מאותר השוטר לא יכול לעשות כלום, כי אין בידו שום צו שיכול לאסור אותו, כי הנ"ל לא עבר שום עבירה, אלא רק לבדוק אם אכן יש לו רשיון או אין לו רשיון.

אני רוצה לדעת, אדוני השר, מה אפשר לעשות בנדון על מנת לצמצם את התופעה המדאיגה הזאת, כאשר יש עוד תופעה קשה מאוד. אלה אותן נערות שבאות במסגרת הפלגה ליום אחד, שעוצרת בגמלי ישראל. יורדים לאיזה טיול, ולאחר מכן הן מועסקות כנערות ליווי, וראינו דרכונים במאות שנמצאים במשטרת ישראל, כשאין פתרון ואין מענה ולא יודעים איך לנהוג ואיך לפעול בדבר. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ישיב שר הפנים, בבקשה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, הועלו פה כמה סוגיות, ובמסגרת התשובה על השאלותא בעל-פה אני לא אוכל להתייחס בהרחבה לדברים, אבל בהחלט, הסוגיות שהועלו פה הן חלק מאבני היסוד, נושאים מרכזיים שמשרד הפנים מטפל בהם וקובע מדיניות, ובשנה האחרונה הוא עשה הרבה בעניין הזה.

בעניין החזקת הדרכונים על-ידי המעסיקים – זה דבר בלתי חוקי. הבהרנו למעסיקים והעברנו להם הנחיות בעניין הזה. לצערי, עדיין יש מעסיקים ששוללים את הדרכונים מהעובדים, ולצערי גורמים להשפלות ולדברים אחרים, שאני לא רוצה לפרטם כאן, כלפי העובדים הזרים.

כפי שאמרתי, אנחנו מתכננים אמצעים בשלבי טיפול מתקדמים בקליטת עובדים זרים – כמובן, אני מדבר על עובדים זרים מאושרים – כבר בנמל-התעופה בן-גוריון. כבר קיבלנו, בסיכום עם רשות שדות התעופה, מקום שישמש אולם לקליטת העובדים הזרים האלה. שם הם יטופלו, ייקלטו כל הנתונים שלהם, תוצא להם תעודה מגנטית במקום, ורק אחר כך הם יעזבו את נמל-התעופה בן-גוריון, כך שמבחינתנו הנושא הזה מסודר. אני גם לא רואה מקום לכך שהמעסיקים יצטרכו לקחת את הדרכונים, וכמובן לא משרדי ממשלה אחרים.

בנושא היחס לעובדים הזרים – אנחנו בהחלט מודעים לעניין הזה, ואני, עם שר העבודה והרווחה, בוועדת השרים ומחוז לווועדת השרים עושים הכול גם כדי לחוקק חוקים וגם לדאוג לנהלים שיידאגו ויבטיחו יחס לעובדים הזרים.

ביחס לתיירים מחבר המדינות – ראיתי את הפרסומים שהיו בעניין הזה. נראה לי מוזר. אין מדיניות של משרד הפנים לחייב יהודים שבאים כתיירים מחבר המדינות להפקיד ערבות. אני כבר נתתי אתמול הנחיה להבהיר את המדיניות שלנו. רק יהודים – כן. יהודי זכאי לעלות לכאן. אני מדבר על כל מי שזכאי לעלות לכאן על-פי חוק השבות; וההגדרה הזאת יותר מדויקת. כל מי שזכאי על-פי חוק השבות והוא עולה לפה כתייר, אין שום סיבה שהוא יחויב להפקיד ערבות כדי להבטיח את יציאתו מהארץ. אם הוא זכאי על-פי חוק השבות, אין שום סיבה שהוא לא יישאר פה. הוא יכול לבוא בדרך הרגילה, בדרך הישרה ולא העקיפה, ולקבל אפשרות לשהות כאן. נתתי אתמול הנחיה להבהיר את העניין הזה. אני מקווה שהנושא הזה יסודר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

איך יודעים שהוא יהודי?

שר הפנים א' סויסה:

אמרתי, הוא לא חייב להיות יהודי, הוא יכול גם להיות בן-זוג של יהודי או נכד של יהודי – כל מי שזכאי על-פי חוק השבות. מי שעונה על הגדרה של יהודי, אז יש דרכים – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, מדובר כאן בשאלתא בעל-פה. חבר הכנסת סלים, אין הפרעות ואין קריאות ביניים בשאלתא בעל-פה.

שר הפנים א' סויסה:

לשאלה החוזרת של חבר הכנסת חיים דיין, נושא החזקת הדרכונים – אני חושב שכבר התייחסתי לכך. הנושא הזה מטופל. יש הטבה גדולה והתקדמות בעניין הזה, אם כי הדברים לא סגורים. אני מקווה שנוכל לסגור אותם כשנסיים את כל הטיפול גם בנתב"ג וגם בעובדים הזרים.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

לגבי ערבות לא ענית לי, למה לוקחים 5,000 שקל – – –

שר הפנים א' סויסה:

אני אמרתי בתחילת דברי, שהסוגיות האלה של העובדים הזרים הן סוגיות רחבות מאוד. אני מוכן, ברשות היושב-ראש, להרחיב – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, זו שאילתא בעל-פה.

שר הפנים א' סויסה:

הנושא הזה מאוד מורכב ומסובך, אבל אני אומר במשפט אחד. לשמחתי, וגם לצערי, אנחנו הפכנו למדינה מאוד מאוד אטרקטיבית, וכל מי שלא מוצא את מקומו בכל פינה בעולם – הוא מוצא את מקומו כאן, במדינה שלנו, ונמצאים כאן גם כאלה שלא היינו רוצים שיהיו כאן. כדי להבטיח שלא ייכנסו אנשים לא הגונים, שלא היינו רוצים לראות אותם כאן, וכדי להבטיח שאלה שנכנסים גם יעזבו את המקום אחרי שהם טיילו וחוננו את עפרה של ארץ-ישראל, אנחנו גובים ערבות, כמו שנהוג בהרבה מדינות בעולם, ובדרך כלל, מהניסיון שלנו, גביית הערבות מבטיחה שרוב גדול של הנכנסים לכאן יצאו חזרה. לצערי יש כאלה שלא יוצאים. לצערי, יש כל מיני תופעות מגונות. על אחת התופעות דיברת כאן, על הגעה לכאן באונייה וקפיצה למים וכניסה בשחייה. אבל, לצערי נעשים דברים לא ראויים, ואנחנו עושים הכול, עם המשטרה, כדי לעצור את כל התופעות המגונות האלה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברת הכנסת נעמי חזן שואלת את שר התחבורה בנושא: קווי אוטובוס נפרדים לגברים ולנשים. בבקשה.

קווי אוטובוס נפרדים לגברים ולנשים

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התפרסם בעיתונות שמשרד התחבורה הורה ל"אגד" להפעיל ישיבה נפרדת לגברים ולנשים בקווי אוטובוסים מסוימים בבני-ברק ובירושלים.

ברצוני לשאול:

1. האם פרסומים אלה נכונים?

2. כיצד מתיישבת הוראה זו עם האיסורים בחוק על אפליה בין המינים?

3. מה ייעשה בנדון?

היו"ר ד' תיכון:

שר התחבורה, בבקשה.

שר התחבורה י' לוי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חברת הכנסת נעמי חזן, הפרסומים שקראת נכונים בחלקם. אין כאן הוראות. יש כאן עבודת תיווך של משרד התחבורה בין "אגד" ו"דן" לבין הציבור החרדי. אפרט יותר.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני שר התחבורה, עם המבט אל הרמקול, שהרי אם אתה פונה אליה לא שומעים אותך.

שר התחבורה י' לוי:

צריך למצוא פתרון מסוים, שאפשר יהיה לפנות גם לשואל וגם לרמקול.

היו"ר ד' תיכון:

אז תעביר את הרמקול קצת – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע שישימו לשרים מיקרופון בבגד.

שר התחבורה י' לוי:

הצעה טובה.

במסגרת המאמצים לעידוד השימוש בתחבורה ציבורית הוברר, כי אחת מאוכלוסיות היעד המרכזיות היא האוכלוסייה החרדית, המתאפיינת מאז ומתמיד ברמת מינוע נמוכה. הקואופרטיבים לתחבורה ציבורית "דן" ו"אגד" גילו ומגלים עניין רב בהגברת הקשר עם המגזר החרדי כדי למנוע ממנו מעבר לאמצעי הסעה חלופיים, שהפכו, לצערנו, נפוצים יותר ויותר. כוונתי היא בעיקר לאותן הסעות פיראטיות שחדרו לערים ולשכונות החרדיות ומסכנות לא אחת את בטיחות הנוסעים.

על מנת להמשיך ולשמור על נאמנותו של ציבור זה לתחבורה הציבורית סוכם, על רקע ההמלצה של ועדה מיוחדת שבחנה את הנושא, על הרחבתו של ההסדר הקיים היום בבני-ברק ועריכת ניסוי מבוקר בשני קווים בעיר. מודגש כי ההסדר הינו פרי הבנה והסכמה שבין הקואופרטיבים לבין הציבור החרדי.

ההסדרים המוצעים כניסוי תואמים לחלוטין את תקנות התעבורה הקיימות ואינם דורשים שינוי בחקיקה. כל הצעה או המלצה שהיתה עלולה למנוע מן הנוסעים לנסוע בקווים אלה נפסלה מראש, ובכל מקרה לא תינתן הנחיה או הוראה כלשהי להפרדה בין גברים לנשים בעלייה ובישיבה באוטובוס, ולנוסע נשמרת הזכות לעלות לאוטובוס מכל דלת שהיא ולשבת ולעמוד בכל מקום שירצה בו.

הסדרי הנסיעה הניסיוניים הללו ילוו בסקרים ובתצפיות, שיאפשרו למשרד התחבורה לעמוד על מידת הצלחתם ועל הצורך לבצע בהם שינויים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחברת הכנסת נעמי חזן.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר התחבורה, אולי חשוב שנאמר היום מכנסת ישראל בירושלים, שכאן זה לא טהרן, כי מה שאתה מציע בתשובתך זה למעשה ניסוי בשוביניזם לאומי מהסוג המחריד ביותר, שלא קיים בשום מדינה נאורה. ואם מותר לי לומר, אני רוצה להבין, איך תבטיח שאנחנו הנשים נצליח לנסוע חופשיות בכל התחבורה הציבורית? אתה שר התחבורה של מדינת ישראל, לא של מגזר מסוים, ואתה ער לחלוטין לכך שיש בהנחיות ובניסוי הזה – –

אריה גמליאל (ש"ס):

— — —

נעמי חזן (מרצ):

— — עבירה חמורה על כל חוקי השוויון במדינת ישראל. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת לחבר הכנסת אופיר פינס-פז.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אדוני השר, לא זכור לי, שבמנדט של משרד התחבורה או של שר התחבורה כתוב, שהוא יהיה איש תיווך. אני בטוח, שלמדת מקצועות אחרים, ולא לזה פיללת, שכאשר תהיה סוף-סוף שר בישראל תעסוק בתיווך.

אני גם מעריך שב"אגד" וב"דן" מודים ושמחים מאוד על מעורבותו של השר, שדואג להם בעניין הזה, כי בהרבה עניינים אחרים הם מביעים חשש שהוא דואג להם הרבה פחות – למשל, בהפרטת "אגד" ו"דן", כפי שמשרד התחבורה מתכנן באופן מאוד להוט.

אני חושב שחברת הכנסת חזן אמרה דברים ברורים. אני רוצה לשאול את כבוד השר, האם הוא לא רואה בתופעה הזו ובהעמקתה, באמצעות משרד התחבורה, שבירת הסטטוס-קוו הדתי, העמקתו והמשך התהליך שהממשלה הזאת נוקטת, לצערי, מיום היווסדה, והוא העמקת הפערים בין חילוניים לדתיים במדינה, העמקת התחושות שאנחנו מצויים במצור, והוויתורים בדברים שאנחנו לא יכולים להסכים אתם הולכים ומתרחבים.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת חגי מירום, שאלה נוספת.

חגי מירום (העבודה):

אדוני שר התחבורה, כבוד היושב-ראש, חברי חברי הכנסת – – –

אריה גמליאל (ש"ס):

– – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת גמליאל, אני מבקש. רבותי, זו שאילתא בעל-פה. אין קריאות ביניים, חבר הכנסת סאלח סלים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

בוא נציב גדר ונשים את הנשים במקום אחד ואת הגברים במקום אחר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה רבה. חבר הכנסת סאלח סלים, אתה כרגע מפריע.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

– – –

שר התחבורה י' לוי:

כל מה שבהסכמה – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בהסכמה של מי?

שר התחבורה י' לוי:

של הציבור.

חגי מירום (העבודה):

אדוני השר, אתה מוכן להקשיב לי?

שר התחבורה י' לוי:

אני שומע כל מלה.

חגי מירום (העבודה):

ובכן, מדובר בשתי חברות הסעה ציבוריות. אלה לא חברות פרטיות. גם במקרה של חברות פרטיות הייתי מצפה ממשד ממשלתי, שמופקד על התחבורה בישראל, שיקבע עמדה בעניין הזה. אלה חברות שמתוקצבות מכספי המדינה. ההפרדה הזו המתרחשת שם עלולה להיות פתח להפרדה במקומות שונים ואחרים. מדוע שלא יחליט שר החינוך להתערב בהפרדה בבתי-קולנוע בין נשים לבין גברים, ואחר כך בחופי הרחצה שאינם מוקצים לציבור דתי, אלא פתוחים לכול?

אריה גמליאל (ש"ס):

יש הפרדה.

חגי מירום (העבודה):

זה חמור ביותר.

ומדוע לא תהיה אחר כך, חלילה, אדוני השר, גם הפרדה בין יהודים לבין ערבים בתוך אוטובוסים, משום ש"אגד" או "דן" חושבים שזה אולי מקדם את מכירותיהם מבחינה עסקית?

מדובר בתופעה חמורה ביותר, ואני שואל אותך, מדוע אתה נמנע מהוראה חד-משמעית של משרדך, שלא לקיים את הניסיון הזה, כי הוא אינו עולה בקנה אחד עם מה שנאמר בעת הכרזת המדינה, עם חוקי היסוד שלה, ומהווה אפליה חמורה בין המינים. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב שר התחבורה. בבקשה.

שר התחבורה י' לוי:

רבותי חברי הכנסת, על שלוש השאלות אשיב יחד. אני לא יודע מה טהרן – ואני מבקש לא להדביק סטיגמות. אני יכול לומר, שהתמיכה שלך, חברת הכנסת חזן, בהומוסקסואלים זה סדום ועמורה. האם מעולם אמרתי לך זאת? אז בואי נישאר במונחים המקובלים בכנסת, בעולם המשפט, ולא נאשים בתארים שאיש מאתנו לא רוצה להיות שותף בהם, כי אפשר למצוא מקבילות לכל דבר.

נעמי חזן (מרצ):

שר התחבורה י' לוי:

אנחנו לא טהרן פה, ואם את רוצה, אפשר להקביל כל מיני דברים אחרים.

דבר שני, חברת הכנסת חזן, זה קיים במדינות נאורות. זה קיים בארצות-הברית, זה קיים באנגליה. אני ראיתי זאת בעצמי.

נעמי חזן (מרצ):

שר התחבורה י' לוי:

אז אני מודיע לך שזה קיים, ואני מוכן לנסוע ולהראות לך את זה. בווייליאמסבורג זה קיים, בברוקלין זה קיים, וזה באישור השלטונות בארצות-הברית.

אריה גמליאל (ש"ס):

שר התחבורה י' לוי:

סליחה, חבר הכנסת גמליאל, סגן השר. זה קיים, אני ראיתי זאת בעיני. זו תחבורה ציבורית, לא פרטית. זו תחבורה ציבורית, וגם באנגליה, ברבעים החרדיים, זה קיים, וגם בארצות-הברית. את יכולה לנענע כך עם הראש ככל שאת רוצה, אבל זו עובדה.

נעמי חזן (מרצ):

שר התחבורה י' לוי:

אני אביא לך --

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת חזן, אני מבקש.

שר התחבורה י' לוי:

חברת הכנסת חזן, את רוצה הוכחות? אני אביא לך הוכחות. אם זה ירגיע אותך, אני אביא לך הוכחות.

נעמי חזן (מרצ):

לא, זה לא ירגיע אותי.

שר התחבורה י' לוי:

אני יודע שלא. לכן אני אומר, שזה לא יועיל אם אני אביא או לא אביא הוכחות, אבל אם את רוצה, אני אביא לך הוכחות.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

שר התחבורה י' לוי:

חבר הכנסת אופיר פינס, אני מבין שאתה איש הצללים של משרד התחבורה, ולכן הרשה לי רק להגיד לך מלה אחת: שר, חלק גדול מהעבודה שלו זה תיווך, ואני חושב שכך צריך להיות: להשתמש פחות ככל האפשר בחוקים ובתקנות, וככל האפשר לתווך יותר בין גורמים, כדי להגיע להסכמות ולהבנות. אם שר התחבורה מקדיש חלק מזמנו לתיווך בכל מיני נושאים, אני חושב שזה לברכה גדולה.

התיווך הזה נעשה על-פי בקשת שני הצדדים, על-פי בקשת "אגד" ו"דן", וכאן אני עונה גם לחבר הכנסת חגי מירום. זו תופעה שהיתה קיימת כשנכנסתי למשרד, זו לא תופעה חדשה. מדובר בתופעה הקיימת כבר שנים, בבני-ברק.

חגי מירום (העבודה):

לא נכון. הביצוע בפועל התחיל עכשיו.

שר התחבורה י' לוי:

אני מבקש את סליחתך, זה לא נכון. יש קווים כאלה שכבר נוסעים. גם ראיתי אותם באוטובוס. זה לא התחיל היום. זה כבר עובד שנים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

שר התחבורה י' לוי:

זה כבר עובד בבני-ברק, וזה כבר עובד ב"דן".

חגי מירום (העבודה):

— — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. חבר הכנסת מירום. חבר הכנסת זיסמן.

חגי מירום (העבודה):

אתה יודע שבבתי-ספר בבני-ברק מבדילים בין ילדים ספרדים ואשכנזים — — —

שר התחבורה י' לוי:

בבני-ברק זה כבר עובד שנים. תיכף אשיב לך לגבי הילדים, לגבי יהודים וערבים וכל מה שאתה — —
— בבני-ברק זה כבר עובד שנים, ולכן אין כאן חידוש.

שבח וייס (העבודה):

— — —

שר התחבורה י' לוי:

אין כאן חידוש. פנו שני הצדדים בבקשה לעזור להסדיר כמה סידורים בקו שכבר קיים, ונכון, פנו וביקשו קו נוסף, ואנחנו אמרנו: מה שמוסכם עליכם. אנחנו לא מתערבים. כל מי שירצה, ייכנס וישב בכל מקום שהוא רוצה, כי זה החוק, ולא תהיה שום הגבלה, וזו ההוראה לנהג, והנהג לא יוכל להוריד אף אחד, ולהיפך, הוא צריך להגן על כל נוסע שנכנס, להגן עליו בפועל. ואם יבואו וימנעו ממשישהו להיכנס ולשבת בכל מקום שהוא רוצה לשבת, המשטרה תיקרא לשם. אין כאן שום סטייה משום חוק, וההוראות לנהגים הן בדיוק ההיפך ממה שאתם אומרים עכשיו.

מדובר פה בהסדר עם אוכלוסייה שנוסעת בקווים שלפי הסקרים של "דן" – לא שלנו – 100% הנוסעים בהם הם חרדים, כי אלה קווים שנוסעים רק בשכונות חרדיות.

נעמי חזן (מרצ):

לא בירושלים.

שר התחבורה י' לוי:

אני מדבר על בני-ברק עכשיו. אני לא דיברתי על ירושלים.

חגי מירום (העבודה):

שר התחבורה י' לוי:

אני מדבר על שני קווים מסוימים שעוברים רק בשכונת ויז'ניץ, שאין להם תחנה במקום אחר. הנוסעים בקווים האלה הם 100% חרדים. באו הנוסעים וביקשו לעשות את ההסדר הזה. אין שום שינוי בתקנה, ולהיפך, ההנחיה לנהגים היא, שאם מישהו עולה לאוטובוס, הוא יושב בכל מקום שהוא רוצה לשבת, וזו זכותו, ונשמור על זכותו זו.

בנימין אלון (מולדת):

אופיר פינס-פז (העבודה):

שר התחבורה י' לוי:

עכשיו אני רוצה לומר לחבר הכנסת חגי מירום – – –

קריאה:

שר התחבורה י' לוי:

זו שאילתא בעל-פה. אני מצטער. אם אתה רוצה, תגיש עוד שאילתא. אני אבוא בשבוע הבא לענות שוב.

אריה גמליאל (ש"ס):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גמליאל, זו באמת שאילתא בעל-פה.

שר התחבורה י' לוי:

עוד הערה אחת לחבר הכנסת חגי מירום. כל הפרדה שהיא בהסכמה ואינה סותרת את החוק, צריכה להיות מקובלת על כולנו. כל הפרדה שאינה בהסכמה וסותרת את החוק, אנחנו צריכים להיות נגדה. אני יכול להביא לך דוגמאות של כל מיני דברים שעושים בהסכמה, ואף אחד לא אומר עליהם אף מלה, לרבות הפרדה במקום שיש הרצאה, כשנשים וגברים יושבים בנפרד. זו הסכמה. אם מישהו רוצה לשבת פה או שם, ולא ייתנו לו, זה נגד החוק. לכן פה אנחנו מדברים על קו של הסכמה. לא על קו של הוראה ולא על קו של חקיקה ולא על קו של שינוי תקנות ולא על קו של הכרח, אלא רק על עניין של הסכמה, וכל זמן שתהיה הסכמה, אנחנו נתמוך בזאת; ואם לא תהיה הסכמה או תהיה עבירה על החוק, לא נתמוך בכך.

לכן אמרתי בתשובה הראשונה לחברת הכנסת חזן, שאנחנו עוקבים אחרי זה, ואנחנו עוקבים בשני עניינים: א. יש מעקב של "דן", שהם יעשו בסידורים שלהם; ב. המעקב שלנו יהיה לגבי ההתנהגות החברתית שם, אם תהיינה בעיות; ואם תהיינה בעיות, נבטל זאת.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אבל אנחנו לא מסכימים, כבוד השר.

שר התחבורה י' לוי:

אתה לא מסכים, תעשה מה שאתה חושב. אני השר, ואני מסכים. מה אני יכול לעשות?

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אני רוצה לחזור ולהזכיר: בשאלות בעל-פה אין קריאות ביניים.

תודה לשר התחבורה. שר העבודה והרווחה לא הגיע, ולכן הוא לא ישיב על השאלתא בעל-פה.

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע למה.

חבר הכנסת שלמה בן-עמי שואל את שר המשפטים בנושא מבחן ההסמכה לראיית-חשבון. חבר הכנסת בן-עמי, בבקשה.

מבחן ההסמכה לראיית-חשבון

שלמה בן-עמי (העבודה):

אדוני השר, נודע לי מפרסומים עיתונאיים, כי סטודנטים לראיית-חשבון מאוניברסיטת בן-גוריון וממכללת רמת-גן קיבלו מידע מוקדם על השאלות בבחינת ההסמכה של מועצת רואי-חשבון מכמה מורים שהעבירו קורס הכנה לבחינות, כנראה תמורת תשלום. זה החשש.

רצוני לשאול: האם נחקרה הפרשה ומהם הממצאים? כיצד מתכוון המשרד שלך, אדוני, לנהוג בעניין הזה בעתיד? תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שר המשפטים, בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת המציע, תודה על השאילתא, היא עוסקת בנושא שאכן מטריד רבים.

במועצה נתקבלו פניות מכמה נבחנים שחוששים כי נבחנים אחרים קיבלו הודעה מראש לעניין זיהוי נושא או נושאים שהופיעו בשאלון הבחינה שנתקיימה: "ביקורת חשבונות ובעיות ביקורת מיוחדות". בעקבות פניות אלה ביקשה הגברת נינה הכהן, שהיא מזכירת מועצת רואי-חשבון, מאגף הביטחון של משרד המשפטים לפתוח בחקירה. היא פנתה ישירות לבוחני המועצה, לרואה-החשבון שמתרגם את הבחינה לשפה זרה ולמנהל מכללת רמת-גן. מן הבוחנים ומן המתרגם נתקבלו הסברים לגבי סדרי הביטחון שהם נקטו על מנת למנוע הדלפה.

בפנייתה למחלקת ההונאה של המשטרה בבקשה לחקור את טענות הנבחנים הועבר גם דוח אגף הביטחון של משרד המשפטים.

לצערנו, עד היום לא נמצאו במועצת רואי-חשבון הוכחות לכך שהיתה הדלפה או שלא היתה הדלפה. הוחלט לבקש חקירות על-ידי אגף הביטחון של משרד המשפטים והמשטרה, היות שלא ניתן לפסול על הסף את טענות הנבחנים.

מחלקת הביטחון של המשרד המליצה על קיום ועדה בשיתוף מועצת רואי-חשבון, שתמליץ על שינויים במישור הביטחון. יש לציין, כי שאלוני הבחינה מגיעים ברשות לידיהם של כמה גורמים

חיצוניים למועצה, כגון המדפיס הממשלתי, ולפיקך אין למועצת רואי-חשבון שליטה מלאה על סדרי הביטחון, והיא לא יכולה לקבוע בוודאות כי נבחנים לא קיבלו אינפורמציה חסויה.

אנחנו ממתנים לממצאי המשטרה, וכאשר אלה יתקבלו, ועדת הבחינות של המועצה תדון בפרשה ותבחן מה הם השינויים הרצויים במישור הביטחון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שאלה נוספת באותו עניין לחבר הכנסת שלמה בן-עמי. בבקשה.

שלמה בן-עמי (העבודה):

מן התשובה של השר יכול לעלות שיש תחומים מסוימים באקדמיה שקשורים לאיגודים מקצועיים מסוימים, כי אם הבינותי נכון, יש כאן איזה אלמנט בקרב רואי-החשבון שכן רואה את הבחינה הזאת. יכול להיות שזה קורה כך אצל שמאים או אצל כל מיני איגודים מקצועיים. שמא כדאי לבדוק את העניין הזה גם בהקשר הרחב שלו, כמובן לא רק במקרה של רואי-החשבון, ובלי להטיל דופי בטרם אנחנו יודעים דבר, אבל בהחלט, יכול להיות שיש כאן איגודים מקצועיים מסוימים שיש להם נוכחות אקדמית, והדבר הזה יכול לגרום להרחבת הציבור שיודע מה הולך להיות או מה אפשר שיהיה בבחינות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס בשאלה נוספת.

שבח וייס (העבודה):

אני מוותר.

היו"ר ד' תיכון:

מוותר. ישיב שר המשפטים. בבקשה.

שר המשפטים צ' הנגבי:

ההצעה של חבר הכנסת בן-עמי בהחלט ראויה ואני אפעל בכיוון הזה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ממשיכים בסדר-היום. בשל קיצור במתן תשובות על שאלות נמתין עד שיחלפו חמש הדקות, ואז נחל בסדרת הצבעות.

הצעת חוק הירושה (תיקון מס' 7), התשנ"ז-1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה ראשונה. הצעת חוק הירושה (תיקון מס' 7), התשנ"ז-1997. הדיון התקיים אתמול, ההצבעה – היום. מי בעד אישור הצעת החוק בקריאה ראשונה והעברתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט?

חיים אורון (מרצ):

אני מבקש מהיושב-ראש להודיע לקואליציה שעזרנו להם היום.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אני לא יודע מה לומר לך. אני לא נציג הקואליציה והאופוזיציה כאן.

אפשר להצביע.

חיים אורון (מרצ):

תודיע לקואליציה שבאים לעבוד פה.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 18

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הירושה (תיקון מס' 7), התשנ"ז–1997,
לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 18, אין מתנגדים, אין נמנעים. חוק הירושה אושר בקריאה ראשונה ויעבור להכנה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא אמרת – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני לא אמרתי? אתה לא שמעת, תגיד. אל תגיד שאני לא אמרתי, תגיד שלא שמעת. מה אני יכול לעשות? הכול שמעו.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 15) (העסקת אשה בהיריון בעבודת לילה, בשעות נוספות ובמנוחה השבועית), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה הבאה – הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 15) (העסקת אשה בהיריון בעבודת לילה, בשעות נוספות ובמנוחה השבועית), של קבוצת חברי כנסת. אם הצעת החוק תאושר בקריאה ראשונה, היא תעבור להכנה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת העבודה והרווחה. אפשר להצביע.

הצבעה מס' 2

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 15) (העסקת אשה בהיריון בעבודת לילה, בשעות נוספות ובמנוחה השבועית), התשנ"ז–1997, לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 21, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 15) אושרה בקריאה ראשונה.

הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 59) (שימוש בגופו או בדמותו של קטין), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים להצעת חוק העונשין (תיקון מס' 59) (שימוש בגופו או בדמותו של קטין), התשנ"ז–1997, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי וקבוצת חברי כנסת. הצבעה בקריאה ראשונה להכנה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת העבודה והרווחה. אפשר להצביע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

היו"ר ד' תיכון:

ועדת חוקה, חוק ומשפט.

הצבעה מס' 3

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 21

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק העונשין (תיקון מס' 59) (שימוש בגופו או בדמותו של קטין),
התשנ"ז-1997, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

21 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים.

נסים דהן (ש"ס):

צרף את קולי, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

לצרף את קולו של חבר הכנסת דהן למחשב. מחשב, שמעת? תודה.

הצעת חוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת י' הראל)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו מגיעים להצעות לסדר-היום ולהצעות חוק בקריאה טרומית.

הצעת חוק פ/148, הצעת חוק סיוג ויתור על שטח, התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת יהודה הראל.
בבקשה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אדוני יושב-ראש הכנסת, חברי הכנסת, ראשית אומר כמה מלים על נושא גבולות מדינת ישראל. מדינת ישראל היא מדינה שגבולה לא נקבע בחוק, לא בחוקה וגם לא בחוק-יסוד. יש לנו חוק הדגל, שקובע כמה סנטימטרים לפה ולשם, אין לנו חוק גבולות המדינה.

בכל זאת תולדות גבולות המדינה הם אלו. על-פי החלטת האו"ם מ-29 בנובמבר 1947 נקבעו גבולות החלוקה, ולכן, בתום מלחמת השחרור ב-1948, גבולות מדינת ישראל היו על-פי גבולות החלוקה, והשטחים שמחוץ לה נקראו שטחים מוחזקים, והיו בהם מושלים צבאיים. רק בסוף שנת 1948, על-פי הצהרתו של שר הביטחון ואישור הכנסת, הוחלו החוק, המשפט, השיפוט והמינהל הישראלי על השטחים המוחזקים שכללו את באר-שבע, יפו, הגליל המערבי וחלק מהנגב.

השינוי הנוסף שחל היה ב-1967, כאשר הכנסת קיבלה חוק המסמיך את הממשלה להחיל את החוק, המשפט והמינהל הישראלי על כל שטח משטחי ארץ-ישראל, ולמחרת החליטה הממשלה להחיל את החוק והמשפט הישראלי על ירושלים המזרחית לפי הגבולות שאושרו בכנסת.

פעם נוספת היתה כאשר ראש הממשלה מנחם בגין, זיכרוננו לברכה, הביא לכנסת את ההצעה ואת ההחלטה להחיל את המשפט הישראלי על רמת-הגולן.

הצעת החוק שאני מביא בפניכם, חברי הכנסת, העוסקת בסיוג ויתור על שטח, אינה מונעת ויתור על שטח של מדינת ישראל, אלא מציעה סיוג של רוב של 61 חברי כנסת ורוב במשאל-עם. הצעת החוק הזאת באה להבטיח, שרק בהסכמה לאומית רחבה יהיה אפשר לעשות צעד מרחיק לכת כל כך בירושלים או בכל אחד מחלקי ארץ-ישראל ורמת-הגולן.

אנחנו יודעים, ולמדנו בדרך הקשה, שמלחמה, שלום, התיישבות ועקירת יישובים – אל לנו לעשות זאת ברוב מקרי, רוב קטן, בקומבינציה בכנסת, בהבטחה לחבר כנסת להיות סגן שר, אלא יש צורך בהסכמה לאומית רחבה.

ההתיישבות בגולן, בגוש-עציון ובירושלים, שנעשתה בהסכמה לאומית רחבה, לא פילגה את העם עד היום.

מלחמת ששת הימים שנעשתה על-ידי ממשלת אחדות לאומית איחדה את העם. לעומת זאת, מלחמת לבנון, שלא הוקפד בה על רוב מסיבי בכנסת ובעם, פילגה את העם, ואת הפצעים אנחנו מרגישים עד היום.

הסכם השלום עם מצרים, שלא הייתי מאושר ממנו, שזכה ברוב גדול בכנסת ובעם, עבר בשלום, אף שהיה קשה והיה כרוך בהרס ובעקירת יישובים, מכיוון שהוא נהנה מהסכמה לאומית. כך גם הסכם השלום עם ירדן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — הסכם השלום עם סוריה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אני אומר, שגם הסכם השלום עם סוריה, חבר הכנסת דראושה, צריך ליהנות מהסכמה לאומית רחבה, לא פחות מאשר הסכם השלום עם מצרים וירדן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה שנעשה עם מצרים ייעשה עם סוריה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

בדיוק. הסכם אוסלו, שלא נהנה מהסכמה רחבה, הסב לנו מזקים קשים, ומוטב היה לחכות ולדאוג שדברים כל כך מכריעים יעשו בהסכמה רחבה.

הסכם מהסוג הזה בירושלים וברמת-הגולן, שיתקבל ברוב מפוקפק, קטן, מקרי, כתוצאה מהבטחה של תקציבים או מהבטחות אחרות, יגרום לתופעות שיסכנו את הדמוקרטיה בישראל, שכולנו רוצים להגן עליה.

בגלל זה יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ללא לחץ, אלא ביוזמת עצמו, שהפתיעה אף את חבריו, התחייב בכנסת הזאת – מפי מוטה גור, זיכרוננו לברכה, שאתמול מלאו שנתיים לפטירתו – למשאל-עם בנושא רמת-הגולן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מוכן למשאל-עם?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

בוודאי. הצעת החוק מחייבת משאל-עם בנושא הזה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, תעיין בסדר-היום. יש בו שלוש שורות של דברי הסבר.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

חבר הכנסת שמעון פרס, לפני הבחירות האחרונות, חזר על ההתחייבות הזאת, מתוך רצון להוציא את נושא רמת-הגולן מכלל הפולמוס המפלגתי והקומבינציות המפלגתיות ולהביא אותו להכרעת העם. הוא היה משוכנע, ובצדק, שזה גם יעזור לו בבחירות.

החוק הזה הוא תרומה לדמוקרטיה הישראלית. הוא מקובל בהרבה ארצות בעולם הדמוקרטי לגבי חוקי-יסוד ולגבי חוקים חשובים, גם לגבי ויתור על שטח, בספרד ובארצות אחרות.

החוק הזה מגיע לתושבי הגולן, שהשנה מלאו 30 שנה להתיישבותם בגולן, שעברו תקופות קשות של הפגזות ועשו בשביל המדינה מפעל שאין גדול ממנו. מגיע להם היום, שהנושא הזה סוף-סוף יגיע לכך, שכל שינוי במעמד רמת-הגולן יהיה אפשרי רק עם רוב גדול בעם.

אני רוצה להגיד, שזה ממשיך את דרכנו בגולן לפעול רק בדרך הדמוקרטית.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אתה מדבר על כל השטחים?

יהודה הראל (הדרך השלישית):

על כל השטחים שהוחל עליהם חוק המשפט הישראלי: ירושלים, רמת-הגולן וחולות חלוצה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתם רוצים למנוע כל אפשרות של משא-ומתן עם סוריה. אפילו משא-ומתן לא יהיה אחרי חוק כזה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אין לי ספק, שקבלת החוק הזה תגרום לכך שהמאבק על הנושאים האלה יהיה רק מאבק על דעת הקהל, מאבק של הסברה, כנאה לרפובליקה דמוקרטית. אנחנו, במשך כל המאבק, לא נקטנו איומים, לא חסמנו כבישים, לא בהשמצות, אלא ניצחנו בו על-ידי שכנוע דעת הקהל. ומי שחושב שחאפז אסד יבוא לכנסת ויהיה מצב אחר – יעמול בבקשה בשכנוע הציבור. אנחנו מדינה דמוקרטית.

אני קורא לחברי הכנסת, ובייחוד לחברי הכנסת שכל סיעותיהם הצביעו פה-אחד בעד חוק זהה בכנסת הקודמת, להצביע גם עבור החוק הזה.

אני רוצה להגיד, שקבלת החוק הזה תהיה תרומה לדמוקרטיה ותרומה לחזרת מפלגת העבודה, אם היא תצביע בעדו, לשורשיה האמיתיים. תודה רבה.

רן כהן (מרצ):

החוק הזה – – – שאין רוב.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רן כהן.

הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר ד' תיכון:

הצעה דומה של חבר הכנסת מודי זנדברג: הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ו-1996; הצעה פ/143. בבקשה, חבר הכנסת זנדברג.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מטרת הצעת החוק שאני מביא היא לשריין ברוב של 80 חברי כנסת כל תיקון בחוק רמת-הגולן. דהיינו, כל תיקון בחוק יהיה חייב לעבור כאן בכנסת ברוב של 80 פחות מ-80 חברי כנסת, כלומר רוב של לא פחות משני-שלישים מחברי הבית.

הרעיון שעומד מאחורי הצעת החוק ברור. אנחנו נצטרך רוב מסיבי, רוב משמעותי, לכל תיקון או שינוי בחוק הקיים. המצב המשפטי ידוע, החוק הקיים הופך את הגולן לחלק ממדינת ישראל, אם נרצה נספח את הגולן, וככזה, אם בבוא היום, חלילה, תהיה ממשלה שתבקש למסור את הגולן –

היו"ר ד' תיכון:

אדוני חבר הכנסת סילבן שלום, סגן השר. בכלל, כל מי שרוצה לדבר בתוך הזירה, יעשה זאת במסדרון. חבר הכנסת זיסמן. חבר הכנסת שטרית, מה קורה כאן? חבר הכנסת ברונפמן, הואל לשבת. חבר הכנסת ברונפמן, אני לא מדבר לקירות. חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת מיכאל איתן, הואל לשבת. חבר הכנסת ברק, חבר הכנסת מירום, תצאו להתייעצות. לברק לא עוזר, אתה יכול לדבר כמה שאתה רוצה. חבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת ריבלין. חברת הכנסת ענת מאור. חבר הכנסת ריבלין. חבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת מירום. אני מבקש – מכל היועצים.

רענן כהן (העבודה):

אנחנו מנסים להסביר את מהות החוק.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, בסדר, אבל מאחוריך שם יש כל מיני יועצים שהחליטו להיות חברי הכנסת. סדרן, תסגור את הדלת ותוציא את כל האנשים האלה. שיוציא אותם, את כולם. בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

כפי שאמרתי, אדוני היושב-ראש, חוק רמת-הגולן קבע סיפוח של רמת-הגולן כחלק ממדינת ישראל, ומכאן שאם, חלילה, תקום ממשלה בישראל שתבקש לוותר על רמת-הגולן, או על חלק מרמת-הגולן, הדבר הזה יחייב לא רק חתימה על הסכם, כפי שהיה בהסכמים שנחתמו עם אש"ף, אלא שינוי ותיקון של חוק רמת-הגולן הקיים היום. הצעתי היא שכל שינוי ותיקון כזה יהיה חייב ברוב של 80 חברי כנסת, שני-שלישים מחברי הבית.

אני רוצה לומר, שהתיקון הזה נחוץ לאור מחזות העבר, כאשר רכב מסוג "מיצובישי" יכול היה להפריד בין עזיבת הגולן לבין המשך האחיזה בו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — — לא רק "מיצובישי", גם — — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

החוק, לדעתי, נחוץ שבעתיים לאחר ששמעתי את אהוד ברק, יושב-ראש מפלגת העבודה, ברמת-הגולן בשבוע שעבר, מדבר בנאומו על עומק הנסיגה, עומק השלום. הוא אומר בעצם, במלים אחרות: בכוונתנו למסור את רמת-הגולן.

אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש, ולומר לחברי הבית: דבר ידוע הוא שאצל אסד, הצד האחר, נשיא סוריה, יש רק עומק נסיגה אחד – נסיגה מלאה, שלמה ומוחלטת. אין דבר פחות מכך, אין נסיגה חלקית, אין שום נכונות בכלל לדבר על משהו כזה. מכאן שכאשר יושב-ראש מפלגת העבודה, חבר הכנסת אהוד ברק, מדבר ברמת-הגולן על נכונות לסגת, הכוונה שלו היא לנסיגה מלאה מרמת-הגולן, הכוונה שלו היא לרדת מרמת-הגולן. מי שיעלה על הדעת לרדת מרמת-הגולן, כבר נאמר, מפקיר את ביטחון ישראל.

אורי אור (העבודה):

— — — ביבי — — —

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

מכאן הצורך, אדוני היושב-ראש, לשריין את החוק הקיים.

אני רוצה לומר מלה אחת על הצעת החוק שהועלתה כאן לפני על-ידי חבר הכנסת הראל. זאת הצעה טובה, ואני מתכוון להצביע גם בעבורה, מכיוון שהמטרה — — —

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

המטרה — — — מהגולן.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

המטרה טובה, המטרה חשובה. גם הצעתי וגם הצעתו, אני סבור, יש בהן כדי לתרום ולסייע להשגת המטרה המשותפת — מניעה של ויתור על רמת-הגולן — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — ויתור על תהליך השלום.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

— — על-ידי רוב מקרי, על-ידי רוב שאיננו מסיבי. בכך אני חושב שאנחנו נגן על אינטרס חיוני ועל רצונם האמיתי של תושבי ואזרחי מדינת ישראל. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. שר המשפטים ישיב על שתי הצעות החוק. כמובן תהיה הצבעה נפרדת על כל הצעת חוק.

רבותי מן הליכוד, אני מבקש.

שר המשפטים צ' הנגבי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ועדת השרים לענייני חקיקה החליטה להתנגד. לאחר מכן היתה ישיבה של ראשי הסיעות בקואליציה — — —

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, רבותי. חבר הכנסת סילבן שלום, תפקיד חדש — אבל אתה כל הזמן נע כאן.

שר המשפטים צ' הנגבי:

לאחר מכן התקיימה ישיבה של ראשי סיעות הקואליציה, והוחלט בה להעניק חופש הצבעה לחברי הקואליציה, ולכן אינני מביע כאן עמדה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

חיים רמון (העבודה):

זה קרקס; אתם לא ממשלה, זה קרקס. אני לא מבין את זה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

איפה ראש הממשלה?

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. הממשלה מבקשת להסיר או — — —

שר המשפטים צ' הנגבי:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

להסיר?

חיים רמון (העבודה):

זה קרקס, אדוני, בנושאים מהותיים אין עמדה. אין עמדה לממשלה בנושא רמת-הגולן?

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הצעה לסדר.

חיים אורון (מרצ):

הצעה לסדר הדין.

היו"ר ד' תיכון:

לסדר הדיון בלבד, לא להצהרות מדיניות. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אני מבקש לסדר הדיון.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, ראיתי.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, השר הודיע ויושב-ראש הקואליציה הודיע שיש חופש הצבעה. התרגיל שהוא עשה הוא בשביל למנוע מאתנו לדבר, וזה נגד הרוח של תקנון הכנסת, משום שהקואליציה החליטה שלא להצביע נגד החוק. לא יכול להיות מצב שיעלה שר ויגיד: נצביע נגד החוק, ועל-ידי כך תימנע מאתנו זכות התגובה, ובעצם יתקיים דיון חד-צדדי. אני מבקש לאפשר לאלה שביקשו להתנגד לחוק לדבר.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

אני מצטרף – – –

היו"ר ד' תיכון:

מהרמקול.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני הייתי מאוד מבקש ממך כאן – – –

היו"ר ד' תיכון:

נא לשבת, רבותי. חבר הכנסת הראל.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אינני רוצה לנצל את זכות הדיבור שנתת לי להצעה לסדר הדין כדי להשמיע את ההתנגדות לחוק. מה שאני – – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, לא, רק לסדר הדין.

שבח וייס (העבודה):

הרי אני אומר שאני לא עושה את זה, אבל – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, הרי אי-אפשר כך, הוא עומד ומדבר מאחוריך, אתה אפילו לא שומע.

שבח וייס (העבודה):

אתה כיושב-ראש הכנסת עומד כאן, לדעתי, בפני הכרעה תקדימית, שעשויה ללוות אותנו במשך כל – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני לא שומע אותך, אני מצטער.

שבח וייס (העבודה):

אז תגרום לכך שתשמע אותי.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת רענן כהן, אני לא שומע אותו. חבר הכנסת יהודה הראל, חבר הכנסת הראל.

חיים רמון (העבודה):

אתה רואה כמה – – – הממשלה לא קיימת, אין ממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אזולאי. חבר הכנסת וקנין. חבר הכנסת הנדל. בבקשה, חבר הכנסת וייס. חבר הכנסת רמון.

שבח וייס (העבודה):

אני אשתדל, אני מקווה שתשמע.

חיים רמון (העבודה):

– – – אין להם

בנימין בן-אליעזר (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. דבר אתו מה שאתה רוצה מחוץ לאולם.

חיים רמון (העבודה):

לא, אדוני. זה קרקס. לא היה דבר כזה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, נא לשבת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם לא במליאה — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, נא לשבת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה לא ייתכן.

היו"ר ד' תיכון:

הכול ייתכן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — הם נכנסים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, הואל לשבת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא עושה לי טובות – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, תודה רבה שאתה מלמד אותי שיעור פרטי – – – אתה רוצה לשבת?

קריאות:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון. חבר הכנסת יהלום. רבותי, אני מתחיל. מי שלא יושב – אני מוציא. חבר הכנסת טל. אדוני השר לביטחון פנים. חבר הכנסת מירום. חבר הכנסת רמון, חבר הכנסת רמון. חבר הכנסת מירום. חבר הכנסת ברק, אי-אפשר שאתה תעמוד כל הזמן. חבר הכנסת יהלום; אני פשוט איאלץ לשלול ממנו את זכות הדיבור. חבר הכנסת רענן כהן. רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת הנדל. חבר הכנסת מודי זנדברג. חבר הכנסת דראושה, עכשיו אתה נכנסת לזמן של אזהרות וקריאות לסדר. חבר הכנסת וייס, בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, לפי דעתי, אתה צריך להכריע כאן הכרעה לא רק תקנונית אלא גם תקנה פרלמנטרית-מוסרית. אני מתייחס רק לסדר הדין. אני מתנגד התנגדות נחרצת לחוקים, אבל מתייחס רק לסדר הדין. באשר המשפטים ואומר כך: אנחנו החלטנו להתנגד, אבל החלטנו לא להתנגד. הוא עושה הפרדה מלאכותית בין ממשלה לקואליציה, בניגוד לכל היגיון פרלמנטרי. כל כך למה? כדי לטשטש את העמדה ולא לאפשר לאנשים להתבטא בניגוד לחוק. חוק זה הוא רציני, וחקיקה היא תהליך רציני. אני פונה אליך פנייה חברית, כמי שיש לו ניסיון מסוים בעניינים אלה: אנא, אל תאפשר גמישות. אם אין לממשלה כאן עמדה נחרצת שלמה נגד, תאפשר לאנשים להתנגד לחוק. זו בקשתי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת סילבן שלום, מהמיקרופון. זה לסדר הדין.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סגן שר.

היו"ר ד' תיכון:

סגן שר. תודה. צריך להתרגל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לצערי, גם עמדתם של חברי הכנסת אורון ווייס פשוט אינה מדויקת מסיבה אחת פשוטה – עמדת הממשלה נקבעת בוועדת השרים לענייני חקיקה. ועדת השרים לענייני חקיקה החליטה להתנגד להצעת החוק. במסגרת דיונים קואליציוניים, חלק מהסיעות ביקשו חופש הצבעה. לכן, ניתן חופש ההצבעה. העמדה הרשמית – – –

רפאל אלול (העבודה):

– – – עמדת הקואליציה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סליחה. זו העמדה. זה לא יעזור לכם. אף אחד כאן לא ניסה לגנוב זמן, ואף אחד לא ניסה למנוע מכם לדבר. יש עמדה פורמלית, והיא העמדה הקובעת. ועדת השרים לענייני חקיקה החליטה להתנגד.

חיים רמון (העבודה):

אתה תצביע נגד.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מה אנחנו עושים בתוך הקואליציה? זה לא לעניין כאן של סדרי הדיון. העמדה היא נגד, ולכן אין לכם אפשרות לדבר. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת הראל, אתה רוצה להשיב? הממשלה מבקשת להסיר, ויש לך זכות להשיב. חבר הכנסת זנדברג, יש לך זכות להשיב. בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

אני שמעתי את שאלתך. אני אנהג על-פי התקנון ואך ורק על-פי התקנון, לצערי. אני לא אתערב בצד התוכני והרעיוני. בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, לאור שאלות שהפנו אלי חברי כנסת לאחר שסיימתי את דברי כאן, לגבי המספר 80 אני רוצה לשוב ולהבהיר: אמרתי את העיקרון כאן. המספר 61 לא יכול להיות המספר הדרוש לתיקון. זה צריך להיות יותר גבוה. 80 זה לא מספר קדוש. מן הסתם בוועדה נדע למצוא את האיזון הנכון, אבל בפירוש המספר חייב להיות גבוה מ-61 או מרוב מקרי שמאפיין ממשלה רגילה. זו תשובתי לחברי כנסת שפנו ושאלו אותי לפני כן ובמהלך הדיון בהצעת החוק.

שוב, אני קורא לחברי הכנסת לתמוך בהצעת החוק לשריון רמת-הגולן.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, קיימת בקשה להצבעה אישית על הצעת חוק סיוג ויתור על שטח – הצעתו של חבר הכנסת הראל. אדוני המזכיר, נא להתחיל.

חגי מירום (העבודה):

הצבעה אישית.

היו"ר ד' תיכון:

נא לשבת, מתחילים בהצבעות.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יולי-יואל אדלשטיין – בעד.

חיים רמון (העבודה):

— — —

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

— — — רפאל אדרי

רפאל אדרי (העבודה)

נגד.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

רפאל אדרי – אינו נוכח.

רפאל אלול (העבודה):

נוכח.

מזכיר הכנסת א' האנ:

ישנו? איפה? אני לא שמעתי.

היו"ר ד' תיכון:

רפאל אדרי – נגד.

חיים רמון (העבודה):

אמרו שהממשלה נגד – – –

מזכיר הכנסת א' האנ:

אני לא שומע. אני לא שומע.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי.

אופיר פינס-פז (העבודה):

איפה נשמע דבר כזה? זו ממשלה של בלופים.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אופיר פינס-פז, אתה רוצה לשבת?

אופיר פינס-פז (העבודה):

איך זה שהשר אדלשטיין הצביע בעד? ממשלה משקרת.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אופיר פינס-פז. רבותי. חבר הכנסת בדש, אתה רוצה לשבת? חבר הכנסת רמון, מה קרה לך היום? מה קרה הבוקר, כשקמת?

חיים רמון (העבודה):

הממשלה נגד.

היו"ר ד' תיכון:

אז אמרת את זה. כולם שמעו. עשר פעמים חזרת וקראת.

שר הבריאות י' מצא:

הכוונה היא לממשלת הצללים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. אדוני שר החינוך, התרבות והספורט, חבר הכנסת מאיר שטרית וחבר הכנסת רן כהן, אפשר לשבת? הוא מכריז שמות וקורא לאנשים להצביע – הם לא שומעים. בבקשה.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אהוד אולמרט – בעד; אורי אור – נגד; חיים אורון – נגד; אפי אושעיה – נגד; דוד אזולאי – בעד; דליה איציק – אינה נוכחת; מיכאל איתן – בעד; רפאל איתן – בעד; רפאל אלול – נגד.

חיים רמון (העבודה):

הממשלה נגד או בעד?

קריאה:

מה אתה שואל?

קריאות:

חיים רמון (העבודה):

הממשלה נגד.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אתה רוצה שאני אהיה אחראי להצבעתו של כל חבר כנסת?

חיים רמון (העבודה):

לא. זה השר.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. אמר מה שאמר על-פי התקנון.

חיים רמון (העבודה):

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אנחנו מצביעים.

קריאה:

איזו הצבעה?

חיים רמון (העבודה):

איך – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה – לך.

חיים אורון (מרצ):

איפה ביבי נתניהו?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מצביעים בעד, ואומרים נגד.

היו"ר ד' תיכון:

אני מציע לך שתפנה לאחר מכן לוועדת האתיקה או לוועדת הפירושים. רבותי. נא להמשיך.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

בנימין אלון – בעד; טלב אלסאנע – אינו נוכח; זאב בנימין בגין – אינו נוכח; פני בדש – בעד; יגאל ביבי – בעד; זאב בויס – בעד; יוסף ביילין – נגד נעמי בלומנטל – בעד; בנימין בן-אליעזר – נגד אליהו בן-מנחם – אינו נוכח; שלמה בן-עמי – נגד שמריהו בן-צור – בעד; שלמה בניזרי – אינו נוכח; רומן ברונפמן – נמנע; עוזי ברעם – נגד; אהוד ברק – נגד; עזמי בשארה – אינו נוכח; תמר גוז'נסקי – נגד; מיכה גולדמן – אינו נוכח; אלי גולדשמידט – נגד; אריה גמליאל – בעד; משה גפני – נמנע; עבד-אלמאלכ דהאמשה – נגד; נסים דהן – אינו נוכח; חיים דיין – בעד; יעל דיין – נגד; עבד-אלוהב דראושה – נגד; אריה דרעי – אינו נוכח; אברהם הירשזון – בעד; שמואל הלפרט – נמנע; זבולון המר – בעד; צחי הנגבי – בעד.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אתה רוצה שאני אגיד לו איך להצביע?

חגי מירום (העבודה):

הוא שר המשפטים.

יעל דיין (העבודה):

הוא יושב-ראש ועדת השרים.

ח כהן (מרצ):

זו בושה.

היו"ר ד' תיכון:

תשבו, אנו באמצע ההצבעה. צר לי מאוד, רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת מירום, הואל לשבת. חבר הכנסת אופיר פינס, הואל לשבת. חבר הכנסת טריף, הואל לשבת. נא להמשיך.

קריאות:

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

צבי הנדל – בעד; יהודה הראל – בעד; צבי ויינברג – נגד.

דוד צוקר (מרצ):

איפה ראש הממשלה?

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

שבח וייס – נגד.

שבח וייס (העבודה):

נגד ונגד הרמאות. מרמים כאן את יושב-ראש הכנסת.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יצחק וקנין – בעד.

יוסי שריד (מרצ):

דרך צלחה לממשלה.

מזכיר הכנסת א' האנ:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

רחבעם זאבי – בעד; נסים זוילי – נגד.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת מירום. הואילי לשבת, חברת הכנסת גוז'נסקי.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. אדוני השר לביטחון פנים.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, זו לא הצבעה על ה"מיצובישי", נא לשבת. אני אומר לכם שמי שיפריע – יוצא. חבר הכנסת רמון, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

ח כהן (מרצ):

זו הצבעה על "מיצובישי".

היו"ר ד' תיכון:

בצורה הזאת זה לא יהיה. מי שיפריע, מי שירוצ – יוצא. רבתי, נא לשבת. חברת הכנסת גוז'נסקי. אנחנו מצביעים כאן, חבר הכנסת רמון. חבר הכנסת זאבי, אני קורא אותך לסדר. רבתי. חבר הכנסת איתן. אדוני השר איתן. חבר הכנסת סלומינסקי, אתה יושב או נמצא מחוץ לאולם? אדוני סגן שר החינוך והתרבות. חבר הכנסת גפני. חבר הכנסת רביץ. לא יהיה עוד דבר כזה. חבר הכנסת טריף, חזור למקומך. רבתי, מי שקם מהכיסא עד סוף ההצבעה, אני מוציא אותו. אדוני שר החינוך והתרבות, רבתי. חבר הכנסת סנה, הואל לשבת. חבר הכנסת רענן כהן, הואל לשבת. חבר הכנסת לובוצקי, אתה רוצה לשבת? אנא המשך.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

נסים זוילי – נגד; עמנואל זיסמן – בעד; אליעזר זנדברג – בעד; נעמי חזן – נגד; תאופיק חטיב – נגד; דוד טל – בעד; סאלח טריף – נגד; יונה יהב – נגד; שאול יהלום – בעד; אברהם יחזקאל – נגד; אליהו ישי – אינו נוכח; איתן כבל – אינו נוכח; יצחק כהן – אינו נוכח; רן כהן – נגד; רענן כהן – נגד.

רענן כהן (העבודה):

נגד. אני מתבייש בממשלה הזו.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

יוסי כץ – נגד; לימור לבנת – בעד; אלכסנדר לובוצקי – בעד; דוד לוי – אינו נוכח; יצחק לוי – בעד; מקסים לוי – אינו נוכח; עוזי לנדאו – בעד; סופה לנדבר – נגד; יהודה לנקרי – אינו נוכח; ענת מאור – נגד; אדיסו מאסלה – נגד; דוד מגן – אינו נוכח; האשם מחאמיד – נגד; חגי מירום – נגד.

חגי מירום (העבודה):

נגד; החוק ונגד; השקרנות הזו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

חגי מירום (העבודה):

שר משפטים שכך מתנהג.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת הנדל, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת אורון, שב במקומך.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

נואף מסאלחה – נגד; יהושע מצא – בעד; יצחק מרדכי – אינו נוכח.

חיים רמון (העבודה):

מי היה זה שהצביע נגד; בוועדת השרים?

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אני חוזר.

יהושע מצא – בעד; יצחק מרדכי – אינו נוכח; דן מרידור – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-צור, שוב למקומך מייד.

חיים רמון (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן. חבר הכנסת רמון, האם אני צריך לקרוא אותך לסדר פעם שלישית?

חיים רמון (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

לא כרגע, לא בשעת ההצבעה.

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

אני חוזר.

דן מרידור – אינו נוכח; מיכאל נודלמן – בעד; בנימין נתניהו – בעד.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, אני קורא אותך לסדר פעם שלישית. אני קורא אותך לסדר פעם שלישית. חבר הכנסת רמון, קראתי אותך לסדר פעם שלישית. אני מבקש ממך לעזוב את האולם.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת אורון, אני קורא אותך לסדר פעם שנייה. חבר הכנסת פורז, שב במקום. חבר הכנסת סאלח טריף, מי שרוצה לעזוב, שיעזב. חבר הכנסת רמון. חבר הכנסת אורון, אני קורא אותך לסדר. חבר הכנסת אורון, אני אומר לך, אין מנוס. מה שאתה עושה כאן היום הוא חסר תקדים.

סדרנים, לסגור את כל הדלתות, ללא יוצא מן הכלל.

חבר הכנסת סאלח טריף, אתה רוצה לשבת? חבר הכנסת ברק, אתה רוצה לשבת? חבר הכנסת מירום. חבר הכנסת אבי יחזקאל. חבר הכנסת מאיר שטרית, אתה באת לעזור לי? חבר הכנסת אבי יחזקאל. חבר הכנסת בייגה שוחט. חבר הכנסת רמון. סדרן, תוציא את חבר הכנסת רמון. חבר הכנסת מירום. חבר הכנסת ברעם. חבר הכנסת בן-מנחם. חבר הכנסת אבי יחזקאל. נא להמשיך.

(חבר הכנסת ח' רמון יוצא מאולם המליאה.)

מזכיר הכנסת א' האן:

(קורא בשמות חברי הכנסת)

מרינה סולודקין – נגד; ניסן סלומינסקי – בעד; סאלח סלים – נגד; אפרים סנה – נגד; אחמד סעד – נגד; גדעון עזרא – בעד; שאול עמור – בעד; אברהם פורז – נגד; חנן פורת – בעד; אופיר פינס-פז –

נגד; משה פלד – בעד; רפאל פנחסי – אינו נוכח; מאיר פרוש – אינו נוכח; שמעון פרס – נגד; עמיר פרץ – נגד; וליד צאדק חאג'-יחיא – נגד; דוד צוקר – נגד; אביגדור קהלני – בעד; מיכאל קליינר – בעד; משה קצב – בעד; דוד ראם – בעד; אברהם רביץ – בעד; אמנון רובינשטיין – נגד; ראובן ריבלין – בעד; חיים רמון – נגד; אבנר חי שאקי – בעד; אברהם שוחט – נגד; משה שחל – נגד; מאיר שטרית – נמנע; יורי שטרן – בעד; סילבן שלום – בעד; שלום שמחון – אינו נוכח; אריאל שרון – בעד; יוסי שריד – נגד; נתן שרנסקי – בעד; דן תיכון – בעד.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לשבת. ההצבעה לא הסתיימה.

מזכיר הכנסת א' האן: (קורא בשמות חברי הכנסת)

אני חוזר על שמות אלה שלא היו.

דליה איציק – אינה נוכחת; טלב אלסאנע – נגד; זאב בנימין בגין – אינו נוכח; אליהו בן-מנחם – נגד; שלמה בניזרי – בעד; עזמי בשארה – נגד; מיכה גולדמן – אינו נוכח; נסים דהן – אינו נוכח; אריה דרעי – אינו נוכח; אליהו ישי – אינו נוכח; איתן כבל – אינו נוכח; יצחק כהן – אינו נוכח; דוד לוי – אינו נוכח; מקסים לוי – אינו נוכח; יהודה לנקרי – אינו נוכח; דוד מגן – אינו נוכח; יצחק מרדכי – אינו נוכח; דן מרידור – אינו נוכח; רפאל פנחסי – אינו נוכח; מאיר פרוש – בעד; שלום שמחון – אינו נוכח.

היו"ר ד' תיכון:

יש מישהו שנמצא כאן שלא הצביע ורוצה להצביע?

ההצבעה הסתיימה. נא לסכם, בבקשה.

דוד צוקר (מרצ):

קראת פעמיים – – –

יוסי שריד (מרצ):

– – –

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה לא לעזור לי? שב במקום. חבר הכנסת אורון, אני אומר לך, אתה תטוס מכאן עוד רגע.

חן כהן (מרצ):

דוד צוקר (מרצ):

אל תכופפו כלום.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת צוקר.

קריאה:

אתה הכרזת על סוף ההצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

אתה גם כן עוזר לי? הכרזתי וכך יהיה.

רבותי, נא לשבת. להלן התוצאות: בעד – 50, נגד; – 50, ארבעה נמנעים, 16 אינם נוכחים. הצעת החוק לא עוברת.

קריאות:

חגי מירום (העבודה):

תתביישו לכם.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים להצעה השנייה.

חגי מירום (העבודה):

אני יכול להגיד משהו?

היו"ר ד' תיכון:

לא, כרגע לא. אנחנו עוברים להצעה השנייה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

יש עוד הצעה שצריך להצביע עליה, ההצעה של מודי זנדברג.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים להצעת החוק השנייה, של חבר הכנסת מודי זנדברג. מי בעד הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון – נוקשות החוק), התשנ"ו-1996, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג? אפשר להצביע.

חגי מירום (העבודה):

אתה לא יכול.

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 43

נגד; – 40

נמנעים – 2

ההצעה להעביר את הצעת חוק רמת-הגולן (תיקון נוקשות החוק), התשנ"ו–1996,

לדיון מוקדם בוועדה נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 43, נגד; – 40, נמנעים – 2. הצעת החוק הזאת עוברת להכנה לקריאה ראשונה.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

נא לשבת.

יוסי שריד (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

אני מצטער מאוד. זוז מכאן. שב במקום.

קריאה:

לא צלצלת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה לא בסדר, אתה לא יכול להצביע. לא צלצלת.

היו"ר ד' תיכון:

צלצלנו לכל ההצבעות. הואל לשבת.

חגי מירום (העבודה):

לא, לא צלצלת במשך חמש דקות.

קריאות:

חגי מירום (העבודה):

אני מוכרח לומר דבר בעניין הזה.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, אתה תוכל לומר. אבל שבו במקום.

קריאות:

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, ההצבעה לא בסדר. אני רשום כמי שהצביע בעד. יוסי שריד רשום כמי שלא נמצא.

חגי מירום (העבודה):

אני מבקש לדבר.

היו"ר ד' תיכון:

שב במקום. אתן לכל אחד לדבר.

יוסי שריד (מרצ):

אני הצבעתי.

היו"ר ד' תיכון:

אתה לא הצבעת. אני אומר לך שאתה לא הצבעת. אתה וג'ומס, במקום לשיר ולשמוח, הייתם צריכים ללחוץ על הכפתורים.

קריאה:

זה לא נכון, זה לא נכון.

היו"ר ד' תיכון:

אל תספר לי. אני ראיתי. אני הרי ראיתי.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, רבותי, נא לשבת. חבר הכנסת אורון, אני במקרה עקבתי אחריך ואחר חבר הכנסת יוסי שריד. במקרה, במקרה.

חיים אורון (מרצ):

אני הצבעתי. אני הצבעתי.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אתה הצבעת בעד. עד ששינית – עבר הזמן. מה אפשר לעשות?

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

אתה הצבעת בעד. תסתכל איך הצבעת. תסתכל איך הצבעת. תסתכל עכשיו איך הצבעת. תסתכל, אני עוד לא ביטלתי.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אפשר להודיע על שינוי בהצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

אפשר לשבת, בבקשה? אפשר לשבת? שב בבקשה.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

טוב, רבותי, אני מפסיק את הדיון לעשר דקות. נחדש אותו לאחר מכן.

(הישיבה נפסקה בשעה 12:35 ונתחדשה בשעה 13:02).

היו"ר ד' תיכון:

אני מחדש את הישיבה. אני רוצה להעיר כמה הערות: הופיעו בפני שתי קבוצות. לכל אחת מהן היו טענות באשר לאופי ואופן ההצבעה, הן הראשונה והן השנייה. הקבוצה הראשונה טענה שהיתה כאן חטיפה של הצבעה. אני מציע לכל אחד לעיין בסרטי הווידיאו – היה זמן מספיק, ואני ראיתי בדיוק מה קרה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתה מתכוון לראשונה או לשנייה?

היו"ר ד' תיכון:

לשנייה.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

צריך להסתכל בסרטי הווידיאו מהשנים הקודמות ולראות בדיוק מה קרה שם.

היו"ר ד' תיכון:

אני לא זקוק לסרטי וידיאו מן השנים שעברו. אני יכול לומר, שבכנסת הזאת היתה הצבעת אי-אמון, הראשונה שבה הממשלה הובסה ברוב של קול אחד, וחבר הכנסת איתן טעה והצביע הפוך. גם אני, כיושב-ראש, לחצתי על הכפתור, וזה לא נתפס.

היתה טענה ובקשה שאני אשנה את תוצאות ההצבעה. תוצאות הצבעה לא משנים לאחר שנפל הפור.

לגבי הקבוצה השנייה, שהלינה על ההצבעה הראשונה – היא טענה שהייתי צריך לאפשר לחבר הכנסת דן מרידור להצביע, כי הוא היה באולם עוד לפני שהכרזתי על התוצאות. אבל אני הכרזתי על התוצאות, ולפי דעתי הוא הגיע לאחר שאמרתי שההצבעה הסתיימה.

יש טענות לגבי דבר אחד, ואני לא אסכים – לגבי הטענה שגנבתי הצבעה, חבר הכנסת מירום. היה כאן אי-סדר לאורך כל ההצבעה. באמצע ההצבעות היתה קריאה של חברי סיעתך לעזוב את האולם ולא להשתתף, וכולם קמו וצעקו. לאורך כל תהליך ההצבעה היו קשיים. אינני רוצה לקבל החלטות לפני שאצפה פעם נוספת בסרט הווידיאו. ההחלטה הסופית תיפול בתוך 24 שעות. בזה אני מסיים את הנושא הזה.

חן פורת (מפד"ל):

ההחלטה לגבי שתי ההצבעות?

היו"ר ד' תיכון:

לגבי שתי ההצבעות. יש ערעורים לגבי שתי ההצבעות.

חגי מירום (העבודה):

אני מבקש לומר משהו.

היו"ר ד' תיכון:

דקה אחת ולא יותר. לא יהיו עוד אנשים. רק אחד ידבר, כי הבטחתי, ובזה נגמר.

דוד טל (ש"ס):

למה לאנשי מפלגת העבודה אדוני מאשר תמיד, וממפלגות אחרות הוא מונע?

היו"ר ד' תיכון:

כי אני נוטה למפלגת העבודה, כידוע לך.

חגי מירום (העבודה):

זאת לא בדיוק מפלגה זניחה בבית הזה.

היו"ר ד' תיכון:

אתה יודע שהם מאשימים אותי שגנבתי הצבעה, שלא הייתי הוגן ולא הייתי צודק. אני אתן אך ורק לאדם אחד. קשה לי להתמודד עם הטענה הזאת, שגנבתי הצבעה.

אברהם פורח (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אתה צריך לתת למי שמתנהג יפה, וזה אני.

היו"ר ד' תיכון:

הבן יקיר לי. ונראה שאתה לעולם לא מקופח, וגם אתמול קיבלת לפנים משורת הדין, מה לעשות.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, שתי תופעות חמורות התרחשו כאן במהלך הדיון הקודם. האחת – ממשלה משקרת ביודעין שהיא נגד; החוקים ומצביעה בעדם.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

זאת פוליטיקה.

חגי מירום (העבודה):

זה דבר שלא יעשה בציבוריות הישראלית – ממשלה משקרת בריש גלי. זאת התופעה הראשונה.

התופעה השנייה היא התופעה של ההצבעה השנייה. אדוני היושב-ראש, אני לא אומר לך שגנבת הצבעה, אני משתדל שלא להשתמש במונחים כאלה, אבל אין לי שום ספק שההצבעה בוצעה

בנסיבות מחמירות, כאשר אתה ידעת וראית שחברי הכנסת מפוזרים בסערת הנפש שלהם, במסדרונות, בין הכיסאות וכן הלאה.

בניגוד לכל נוהל שקיים פה בכנסת, לא אפשרת לחברי כנסת שטעו, כדוגמת חבר הכנסת חיים אורון, ולחצו במקרה בשגגה נגד; דעתם, והרימו את היד; לא אפשרת להם. אלה שלא הצליחו לבצע את הלחיצה, לא אפשרת להם. החיפזון הזה לנסות ולהשיג תוצאה שהיא לא תוצאה פרלמנטרית, שאינה משקפת את יחסי הכוחות האמיתיים, אינו הוגן.

אני מנסה לברור את מלותי, ואני אומר לך כאן, אדוני היושב-ראש: אנחנו, האופוזיציה, במצב שאינך מחדש את ההצבעה, לא נוכל להמשיך להיות כאן.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

מצוין.

חגי מירום (העבודה):

ולא להיות כאן זה דבר חמור ביותר.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

מצוין.

חגי מירום (העבודה):

מה מצוין? למה אתה צועק מצוין, חבר הכנסת פלד? זו גישתך הפרלמנטרית, זו הגישה שלך לחיים דמוקרטיים? לסלק את האופוזיציה מתוך הכנסת? מי עושה דבר כזה?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה יודע מה התקנון אומר לגבי הצבעות?

חיים אורון (מרצ):

סגן שר החינוך אומר כך.

חגי מירום (העבודה):

כן, סגן שר החינוך; הוא מקים עכשיו מינהל לחינוך ערכי.

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש לסיים.

חגי מירום (העבודה):

אני רוצה לסיים את דברי ולומר כאן: התופעה שהתגלתה היום – אני בכנסת תשע שנים ואני לא זוכר כמותה.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני יכול להזכיר לך.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מדבר על שקרנים?

חגי מירום (העבודה):

אתה יכול להביא דוגמאות כאלה ואחרות, שזה לא הספיק וזה לא הספיק. לא תוכל להביא דוגמה להצבעה, שביועין בוצעה כך שאנשים שרוצים להצביע לא יוכלו להביע את דעתם. אני אומר כאן: אנחנו לא נוכל להיות כאן במצב הזה.

משה פלד (הליכוד-גשר-צומת):

אל תהיו כאן.

סילבן שלום (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אומר שהממשלה משקרת, ואני רוצה להגיב.

היו"ר ד' תיכון:

לא. שמעתי אותו, ואני אגיב.

חגי מירום (העבודה):

היא משקרת במצח נחושה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אתה רוצה משאל-עם?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת מירום, אני רוצה לחזור ולהסביר לך. יכול להיות שעליהם על דרך לא טובה – אנחנו, הכנסת, עלינו על דרך של מרי בתוך האולם. כל הצבעה חשובה אתם משמיעים הערות: בואו נעזוב, שיוציא אותנו אחד אחד.

חגי מירום (העבודה):

אנחנו למדנו ממך את האופוזיציונריות הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

כן, כן, אתה לא שומע.

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

כשנבחרתי לכנסת, קרא לי חבר הכנסת שמחה ארליך ואמר לי – – –

קריאה:

ז"ל.

היו"ר ד' תיכון:

– – – זיכרוננו לברכה, ואמר לי: את המליאה לא עוזבים לעולם. אתם – – –

חגי מירום (העבודה):

גם לא עושים לעולם את מה שאדוני עשה כאן.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע. אתה יודע מה? אני יכול לומר לך שלא עושים את מה שאתה עשית כאן ואת מה שעשה חבר הכנסת אורון. זאת היתה בושה.

חגי מירום (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה שומע? בושה, מפני שאתה יכול להגיד, בעצם, שאני צריך לקרוא לסדר כל חברי מפלגה מסוימת ולהוציא את כולם, כי אין מנוס, אין מנוס לעתים. אז אם אתה חושב שצריך להגיע למצב שבו יהיה מרי בתוך האולם – תבוא ותגיד לי.

אני לא יכול לשמוע ולקבל איומים, אני מוכרח לומר לך. אתם כנראה לא שומעים את עצמכם, אתם חוזרים ומאיימים עלי, ואני אומר לך – – –

חגי מירום (העבודה):

איזה מאיימים עליך? מי איים עליך? – – –

היו"ר ד' תיכון:

אתה יודע מה?

קריאות:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, אמרתי את אשר היה לי לומר.

חגי מירום (העבודה):

– – –

קריאות:

– – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

– – – רואה את זה במו עיני – – – רואה שהנגבי אמר לתיכון, תעשה הצבעה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אופיר פינס, מאחר שראית וגם שמעת, אני יכול לומר לך שלא היו דברים מעולם. הוא לא מדבר אתי כבר כמה ימים, ובצדק. הוא לא אמר לי מלה, אתה שומע? אמרתי שתהיינה שתי

הצבעות, אלא שמישהו חגג כאן, העדיף לחגוג, לכן הוא לא היה ער. אני לא יכול ללמד את חבר הכנסת אורון, בשנה התשיעית, איך מצביעים. אני לא יכול.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון הצביע בין הראשונים, אתה שומע? וכולם צעקו לו: אתה מצביע הפוך – – –

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

– – – והוא לא הבין, הוא הלך לראות, הוא ראה והוא התיישב. הוא התיישב פעם נוספת והוא החליט

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

– – – כפי שהוא החליט ואני לא אכנס – – –

קריאות:

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, אתה רואה רק את ההצבעה שלך, כי ההצבעה הראשונה לא מעניינת אותך. אני ראיית את שתי ההצבעות גם יחד.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, בזה הסתיים הוויכוח. כאמור, אני אחליט בתוך 24 שעות – – –

ענת מאור (מרצ):

לא – – –

היו"ר ד' תיכון:

את לא מאפשרת לי, נכון? את לא מסכימה, נכון? אז תואילי בטובך לשבת אחת ולתמיד ולהפסיק להפריע בקביעות. שמעתי אותך. שבי.

ענת מאור (מרצ):

שר המשפטים – – –

היו"ר ד' תיכון:

שמעתי אותך. שר המשפטים. שמעתי אותך. תלמדי לכבד את המקום הזה. מי שלא מכבד את המקום הזה גם לא מכבד את תוצאות ההצבעה לאחר מכן. אני לא אתרגז, חבר הכנסת מירום, אבל איך אומרים? – נטלתי לעצמי 24 שעות, אעיין פעם נוספת בסרט הווידיאו, ואני דוחה מכול וכול את השקפת העולם שאומרת שהיה כאן מחטף.

קריאה:

היה.

היו"ר ד' תיכון:

טוב. כל אחד יישאר עם האמת שלו. גמרתי, רבותי, ואני עובר לנושא הבא – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

לא, אני עובר לנושא הבא.

קריאות:

– – –

היו"ר ד' תיכון:

יכול להיות. אמר את אשר אמר. שמעתי. זהו זה.

חגי מירום (העבודה):

חוץ מזה, סילבן, למה לך לשקר עוד פעם?

קריאות:

חגי מירום (העבודה):

תישאר עם השקר הראשון.

קריאות:

הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ז-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אני עובר לנושא הבא: הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת סאלח סלים; הצעה פ/1225. בבקשה.

אשר להצעת החוק של חבר הכנסת זנדברג, מאחר – – –

אופיר פינס-פז (העבודה):

אנחנו עוזבים את המליאה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

אל תאיים. בחור צעיר – אל תאיים. אתה יכול לא לבוא או כן לבוא, אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה.

לא הודעתי לאיזו ועדה תעבור הצעת החוק של חבר הכנסת מודי זנדברג. אודיע בתום 24 השעות. מובן שמי שירצה לחלוק עלי – יוכל לפנות לוועדת הכנסת, ואני אקדם את – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

להעביר למועצת הביטחון.

היו"ר ד' תיכון:

תודה.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש שלא לעזור לי. אנחנו בנושא הבא. בבקשה.

חבר הכנסת זנדברג ביקש להעביר לוועדת החוקה, חוק ומשפט. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מציע – לוועדה לקידום מעמד האשה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. ועדת הכנסת תחליט. חבר הכנסת דראושה, תרשה לי להעיר לך – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

— — — אני מתייחס אליך בכבוד — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גם אני.

היו"ר ד' תיכון:

אבל לא תוכל לעולם להמשיך באותו סגנון, כאשר אתה עומד ומתחיל לקרוא קריאות ביניים ואין תגובה. לא יכול להיות — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הערתי את תשומת לבך — — —

היו"ר ד' תיכון:

הערת, שמעתי, שש פעמים הכרזת: אתם מטרפדים את השלום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא על זה. אני אמרתי שיש לוביסטים שפועלים בתוך המליאה, שאסור להם להיכנס למליאה — — —
שנכנסו בין השורות — — —

היו"ר ד' תיכון:

חבל שלא אמרת לי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה לא היית מסכים לזה.

היו"ר ד' תיכון:

אני בהחלט לא מסכים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני מכיר אותם. פועלים בתוך המליאה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני מוכרח לומר לך, שהיה ניסיון היום שלא לאפשר הצבעה. אתה שומע? לא לאפשר הצבעה בהצבעה הראשונה, אבל אני התייחסתי בסבלנות, לפנים משורת הדין, כי מה הייתי יכול לעשות? להוציא 34 חברי כנסת אל מחוץ לאולם?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ד' תיכון:

אני לא ראיתי את הלוביסטים. ברגע שראיתי – פעלתי כפי שפעלתי.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

קודם כול היה צריך להוציא את הלוביסטים הללו. איך מאפשרים – – –

היו"ר ד' תיכון:

— — — אני לא מבין — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אסור להם להיכנס לתוך המליאה — — — לא אחד, ופעלו בין השורות של חברי הכנסת.

היו"ר ד' תיכון:

אני מודיע לך שהעניין הזה ילובן, ואם יתברר שנכנסו לכאן אנשים ללא רשות וללא סמכות, מי שאפשר להם להיכנס — יוסקו כנגדו מסקנות. אני אומר לך זאת במלוא האחריות.

אומרים לי — אבל שוב, צריך לבדוק — קצין הכנסת אומר לי, שלאנשי רמת-הגולן לא ניתן אפילו להיכנס ליציע המכובדים — — —

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הם היו בתוך המליאה — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, כפי שאמרתי, הנושא צולם, סרט הווידיאו יוקרן, ונבדוק את הכול. אינני יכול להכריח. אני אומר לך שעמדתי על התופעה הזאת של כמה חברי כנסת שאומרים: מה הוא יעשה? לא ניתן, נפריע, הוא יוציא את כולם, הוא לא יכול להוציא 34 אנשים. ואני לא יכול להוציא 34 אנשים, אבל זו היתה הפרעה מבישה לתהליך ההצבעה. תודה. בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו נבדוק את העניין, כבר אמרתי. אתה רוצה שאחזור על זה שש פעמים? בבקשה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

עכשיו אני מתחיל?

היו"ר ד' תיכון:

כן, מעכשיו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אי-אפשר לעבור לנושא שאני עומד לדבר עליו בלי להגיד כמה מלים על מה שראיתי פה היום.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

כדאי שתעבור ישר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מחליט מה שאני רוצה. הדיקטטורה שלכם – עד גבול מסוים. כדאי שתשמע דברים מסוימים שנוגעים לעניין שקרה פה היום. קודם כול – – –

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

— — — זאת הצעה לך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

קודם כול, אדוני היושב-ראש, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, חבר הכנסת סאלח סלים יאמר מה שהוא רוצה – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מתחיל – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בויס, לא להפריע לו.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מתחיל עם אדוני היושב-ראש; אני מתחיל להתווכח עם היושב-ראש. אנחנו רגילים, בבית הזה, במיוחד כשיושב-ראש הכנסת מנהל את הישיבות – לעולם לא ניגשים להצבעה כשהיתה מהלומה. אף פעם אחת.

קריאות:

– – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מהלומה, מהלומה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מהומה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מהומה.

הוא עצמו – אדוני היושב-ראש, אני מדבר אליך – אתה אישית מעולם לא ניגשת להצבעה במקרה כזה, חוץ מהפעם הזאת. אם היה עושה זאת איזה סגן יושב-ראש הכנסת היינו אומרים שזה מחטף. אני מתפלא שאתה פתאום אומר "הצבעה" בזמן שאנשים עמדו, לא ישבו במקום ולא היה שקט.

היו"ר ד' תיכון:

לא היה שקט מתחילת הישיבה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אם סגן יושב-ראש הכנסת היה עושה דבר כזה, היינו פונים ליושב-ראש ומתלוננים. עכשיו למי נפנה?

היו"ר ד' תיכון:

לוועדת הפירושים. גם לוועדת האתיקה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הדבר השני – הממשלה. העברית שלי לא מאה אחוז. אני מנסה למצוא את המלים ואני גם מנסה להיות מנומס. הדברים שאנחנו ראינו פה לא יאמנו. בממשלה כל הזמן זה מאשים את זה שהוא שקרן. שרים התפטרו והאשימו את ראש הממשלה שהוא שקרן. מה ראינו היום? עומד שר, מדבר בשם הממשלה ומבקש להסיר את הצעת החוק. זאת אומרת, הממשלה נגד; שתי הצעות חוק. הממשלה נגד. כאשר מגיעה הצבעה, השרים מצביעים בעד.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

איך זה קורה?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה לא חושב – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הרי אנחנו גם יודעים שזה קרה פה ולא ברמת-הגולן, כדי שהמתנחלים והמתיישבים ברמת-הגולן יראו, זה קרה פה מול כל הבית הזה, מול הטלוויזיה שהציבור צופה בה. אנחנו יודעים, שמי שמשקר, אם תופסים אותו על חם, או אחרי יום, משתנה צבע הפנים שלו והוא נהיה אדום. אצלכם אפילו צבע הפנים לא נהיה אדום. מה קרה לכם?

יונה יהב (העבודה):

הם רגילים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה דבר לא נורמלי מה שקרה פה. מה אני רוצה? – שראש הממשלה יגיד שהוא בעד החוק הזה או נגד; החוק הזה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, הוא לא זקוק ללהקת מעודדים. שמעת? אני שמעתי אותך. הרי אני אומר לך, אל תפריע, אבל אתה בשלך. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

צריך קצת בושה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כנראה זה הרגל לעמוד עם שתי פנים באותה נקודה. הפעם זה לא קרה לאיש אחד, לא לשר, לא לראש הממשלה, אלא לכל הממשלה. פה פשוט אתם שיקרתם לעם, שיקרתם לבית, שיקרתם לעם ישראל כולו. אז תגידו שאנחנו שקרנים, מה הבעיה? מצד אחד אומרים כן ומצד שני מצביעים לא. או מצד אחד אומרים לא ומצד שני מצביעים כן. אז מה הבעיה? כל העולם ראה שאתם משקרים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת סלים, אני רוצה לנסות – – – היו"ר ד' תיכון:

תזכור שזה על חשבון זמנך. אתה עדיין לא הגעת לנושא ועדיין לא אמרת מלה אחת על הנושא, אף שעברו חמש דקות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לכן, אדוני היושב-ראש, מה שראינו היום הוא דוגמה קלאסית – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

– – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

גם זה על חשבוני?

היו"ר ד' תיכון:

הכול על חשבונך. תתחיל לדבר על הנושא. עדיין לא הגעת. אתה העלית נושאים אחרים. מה אתה מתפלא? חבר הכנסת הירשזון, תאפשר סוף-סוף לחבר הכנסת סלים – ואני לא רוצה לעקוץ, אם כי הוא התייחס אלי בבוטות – תאפשר לו להתחיל לדבר על הנושא.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, סדר-היום עמוס מאוד ואנחנו לא שומרים על לוח הזמנים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה קרה, נהפכתם לדמוקרטים? ראינו איזו דמוקרטיה עשיתם פה היום. מה קרה?

אדוני היושב-ראש, עניין פינוי היישובים.

היו"ר ד' תיכון:

לצערי אני חייב לרדת מהדוכן. אני חוזר ואומר, לא היה כאן מחטף. אתה בשלך. לא רק שאתה טועה, אלא לצערי הרב היתה כאן תופעה של מחיאות כפיים וקפיצות לשמים בתוך המליאה, דבר שאין לו אח ורע. אני מציע לכל אחד לעיין פעם נוספת בסרט הווידאו. תודה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת סלים, יש לך עוד חמש דקות. אתה יכול להתחיל בנושא שלך.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, הצעת פינוי יישובים לא תהיה מעמדת הממשלה אחרי שראינו שמצד אחד היא מתנגדת ומצד אחר מצביעה בעד חוק של 81. מה זאת אומרת 81? לא רק שזה חוק לא דמוקרטי, הוא גם גזעני. הוא מתכוון לכך, כיוון שיש 19%–20% אוכלוסייה ערבית, לשים אותם בצד. אומרים את זה בפירוש. זה נקרא גזעני.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אתה אמרת שאנחנו שקרנים? אז מה יש לך להגיד עכשיו?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

שקרנים – יותר קל מגזענים.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

הממשלה מתנגדת להצעת החוק שלך?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

כן.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת בויים, אתם מפריעים לו בלוח הזמנים. אני מצטער. אני רוצה להריץ את לוח הזמנים כמה שיותר מהר לפי מה שמוכתב לנו להיום.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הרי סוכם במהלך תהליך השלום בענייני אוסלו, שעניין ההתנחלויות יהיה אחד הדברים שידובר עליהם בהסדר הקבע. מה קרה היום בכנסת? היום בוועדת הכספים, היום הזה, היה דיון והתקבלה החלטה להעביר 90 מיליון שקל לבניית 400 יחידות דיור. זה היה היום.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

יש רוויזיה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

הוחלט היום בוועדת הכספים להעביר 90 מיליון שקל לבניית 400 יחידות דיור בשטחים הכבושים, בהתנחלויות. זה נוגד את הסכם אוסלו.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

לא.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה לא? תלך לוועדת הכספים, זו היתה ההחלטה היום. היום התקבלה החלטה.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

הייתי שם.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה נוגד את הסכם אוסלו. ומה באים להגיד פה? שיאסר ערפאת לא עומד בהסכמים.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

בשטחים המשוחררים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אה, השטחים המשוחררים, לא הכבושים. להתנחלויות כן? אז זה לא נוגד את הסכם אוסלו?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה לא נוגד את ההסכמים עם הרשות הפלשתינית, שמעמד הקבע של ההתנחלויות יוחלט עליו אחר כך? אז במה אתם מאשימים את הרשות הפלשתינית? אני לא חושב אלא אני בטוח, מה שהראיתם היום, הממשלה הזו, שהיא גם ממשלת שקר בעניין השלום, היא עומדת פה ובדיוק עושה כמו שעשתה היום ואומרת שאנחנו בעד ההסכמים הבין-לאומיים, בעד הסכם אוסלו, אבל בפועל, בשטח, עושים להיפך. גם שם משקרים כמו ששיקרו לנו היום.

לכן, בכל ההתנחלויות האלה אנחנו רואים מכה לכל תהליך השלום. אם חושבים פה להגיע בסוף להסדר הקבע, וההתנחלויות האלה נשארות שם, הן יהיו פצצה. ביום ראשון שעבר גם ביקרתי בחברון ומה שראיתי שם זה לא ייאמן. קבוצה קטנה של מתנחלים יהודים, לא יודע אם זה היהודים הנורמלים, אבל אני חושב שזה לא היהודים הנורמלים, אם היו יהודים נורמלים היה אולי אפשר

להתנהג אתם אחרת. אבל הם אנשים שרחוקים מלהיות אנשים. הם אנשים שמתגרים כל הזמן באוכלוסייה המקומית.

אני חושב שבמקרה של חברון, במיוחד אם הגרעין הזה ימשיך להישאר שם – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת מאיר שטרית.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אתמול פורסם בכלי התקשורת, שצה"ל שלח חיילים לשמור על מתנחל אחד. מתנחל אחד, לא יישוב, אחד, בא לו להתנחל באיזו קרקע והוא בנה לו שם מקום, והצבא שלח אנשים לשמור עליו. אפילו הקצינים והחיילים שהלכו לשמור עליו התביישו ואמרו: אנחנו באנו לצבא לא כדי לשמור על מתנחל אחד.

איזו מדיניות זו?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ראש הממשלה לא מתבייש.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני לא מאשים את המתנחלים. אני מאשים את הממשלה הזו שזו המדיניות שלה. היא אחראית לכל דבר.

לכן אנחנו חושבים, שלטובת עם ישראל, לטובת השלום, צריך לעקור את ההתנחלויות האלה, והממשלה הזו תתחיל לדאוג לתושבים האלה, לאזרחים האלה שיחזרו הביתה, שיחזרו לתל-אביב, לירושלים ולחיפה. זו אחריותה של הממשלה הזאת, שתתחיל לדאוג לאזרחים. זו גם תהיה התקדמות בתהליך השלום, שהוא חשוב לשני העמים.

היו"ר ח' דיין:

תודה לחבר הכנסת סאלח סלים.

אני מזמין את סגן השר סילבן שלום להשיב על הצעת החוק.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חושב שההחלטה של מפלגת העבודה שלא להיכנס לדיוני המליאה היא תקדים מסוכן. אני חושב שזה מהלך אנטי-דמוקרטי, ואני רוצה לברך את חבר הכנסת יהב שכמשפטן מבין אולי את המשמעות החמורה של אי-כניסה לאולם המליאה.

אצלנו בקואליציה עולים קולות רבים שאומרים להפסיק להגיע לישיבות ולהצבעות אי-אמון.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אולי הם לא רוצים – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מאחר שבכל מקרה לאופוזיציה יש 52 קולות בלבד, חבל על הזמן, בואו לא נבוא לשום הצבעה. אני נלחם בדבר הזה עם חברים נוספים, ומונע את זה בכל מחיר. יהיו עכשיו כאלה שיגידו: לא נבוא, נבטל בכלל את מוסד האי-אמון, לא נגיע לבניין.

אני רוצה להשיב בשני משפטים על הצעת החוק של חבר הכנסת סאלח סלים. חבר הכנסת סלים, אני רואה את ההצעה שלך, ויש לי שמחה מסוימת, כי אתה אומר: במסגרת הסדר מדיני יפונו יישובים. זאת אומרת, כל עוד אין הסדר מדיני היישובים צריכים להישאר. מהבחינה הזאת אני רואה בפעם הראשונה הסכמה של חד"ש-בל"ד-מד"ע למצב שבו כאשר אין הסדר מדיני היישובים נשארים.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — —

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הרי זה מה שכתוב. אני קורא את השורה הראשונה: במסגרת הסדר מדיני שיושג במשא-ומתן על הסדר קבע יפונו כל היישובים שהוקמו לפי החלטת ממשלה. זאת אומרת, כל עוד אין הסדר קבע ואין הסדר מדיני, היישובים נשארים. אני אומר לכם, הכרה יותר גדולה בהתיישבות ביש"ע ובגולן לא היתה מעולם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אז תסכים להצעה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הרי ההצעה שלכם לא באה לעזור לתהליך השלום והיא אינה קשורה בתהליך השלום. הרי בהשקפה שלכם, גם אם אין הסדר מדיני צריכים לסגת. לכן זה לא קשור כלל להסדר.

אני רוצה להגיד לך ולחבריך, חבר הכנסת סאלח סלים, שאתם הפכתם להיות יותר פלשתינים מאש"ף. כי מה קורה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

במסגרת הסכמי אוסלו נקבע בצורה מפורשת, שמעמדן הסופי של כל ההתנחלויות יידון במסגרת הסדרי הקבע. אש"ף והרשות הפלשתינית מוכנים שמעמדן יהיה במסגרת הסדר הקבע. אתם אומרים שזה יקרה עכשיו.

אני חושב שטוב הייתם עושים אם באמת הייתם משאירים את העניין להסדרי הקבע. הממשלה כמובן מכירה בכל זכות של יהודי להתיישב בכל חלק בארץ-ישראל, וגם באותה התיישבות שנקראת יהודה ושומרון וחבל-עזה.

אבל גם ההסדר שנקבע, וכנראה לא קראתם את ההסכמים שעליהם חתומים אנשי הרשות הפלשתינית, קובע, שכל היישובים האלה מעמדם ייקבע במסגרת הסדרי הקבע.

לכן אני מבקש מהכנסת, אדוני היושב-ראש, לדחות את ההצעה הזאת. ואני חושב שאין לה מקום. טוב היה אילו לא קמה לעולם, ואני מבקש להצביע נגדה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת סילבן שלום.

חברי הכנסת, אנחנו ניגשים להצבעה. ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 11

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 26

נמנעים – 1

ההצעה להסיר את הצעת חוק פינוי יישובים במסגרת הסדר מדיני, התשנ"ז–1997,

מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

11 בעד, 26 מתנגדים, נמנע אחד. ובכן, הצעת החוק לא נתקבלה.

הצעת חוק הירושה (תיקון – זכויות בן-זוג במקרקעין שאינם דירת מגורים), התשנ"ז– 1996

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים להצעת חוק פ/783, הצעת חוק הירושה (תיקון – זכויות בן-זוג במקרקעין שאינם דירת מגורים), התשנ"ז–1996. יציג את החוק בהנמקה מהמקום חבר הכנסת אליעזר זנדברג. בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק הזאת מקורה בהפניה או בהערה של כבוד השופטת סירוטה בפסק-דין של בית-משפט מחוזי בתל-אביב שעסק בשאלת זכויות בנייה במקרקעין במסגרת ירושה. מתברר על-פי החוק הקיים היום, בן-זוג, במקרה שבו המוריש הניח אחים או צאצאיהם או הורי-הורים ולא ילדים או צאצאיהם, בן-הזוג יורש לא רק שני-שלישים מן העיזבון אלא גם את הדירה שבה הוא התגורר, לרבות זכויות הבנייה.

ההערה, ואני סבור שהיא במקומה, היא לקבוע הבחנה והפרדה בין זכויות מגורים של היורש בן-הזוג, שאין שום כוונה לפגוע בהן, לבין זכויות הבנייה שמתלוות לעתים לזכות המגורים הזאת כתוצאה מכך שמדובר בבית קטן על חלקה גדולה.

אני סבור, שאת העניין הזה של אחוזי בנייה נוספים, מן הראוי לתת ליתר היורשים, שיהיו מהם גם כן, ולא לתחום אותם. אין בהצעת החוק הזאת דבר וחצי דבר שנוגע למיסוי או לפגיעה, כך אני סבור, בזכויות ככלל של ירושה, מכיוון שכל אדם יכול ממילא לכתוב בצוואה את אשר על נפשו. אבל, כפי שכבוד השופטת סירוטה מצאה לנכון להעיר, מן הראוי לתקן את המצב הקיים.

הואיל ומדובר בהצעת חוק שמשרד המשפטים הסכים לתמוך בה בתנאי מסוים אני מבקש לומר, שעל-פי הסיכום עם משרד המשפטים, במהלך הדיונים בוועדת החוקה, שאלה אני מבקש להעביר את החוק, אם הוא יעבור, אני אפעל לכך שהצעת החוק תשונה בשני דברים. התיקון יחול על סעיף 11ב בלבד ולא על החוק כולו, על-פי דרישת משרד המשפטים, ובנוסף אפעל לשם הבטחת דרכים לרישום הערת אזהרה באשר לזכויות יורשים אחרים, וגם למנוע את האפשרות לבקש פירוק שיתוף במקרקעין על מנת לנשל את בן-הזוג שיש לו זכות לגור. כך אנחנו נגן על בן-הזוג לשמור על זכותו, אבל זכויות בנייה, שהן בעצם כמו זכויות כספיות אחרות, תחולקנה באופן שווה בין היורשים.

אני קורא לחברי הבית לתמוך בהצעת החוק.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. מכיוון שהממשלה תומכת בהצעת החוק, חבר הכנסת יונה ייב מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת אליעזר זנדברג, במסגרת חמש דקות. בבקשה.

רבותי חברי הכנסת, הפנו את תשומת לבי, ואני מודיע לכם: המוניטור שמודיע לחברי הכנסת דרך המסכים במסדרונות או במזנון ה"כים אינו תקין, לכן אני מבקש שכל אחד יעקוב לפי לוח הזמנים התלוי פה על לוח המודעות, לראות מתי תורו. חבר כנסת שלא יהיה במליאה, שלא יבוא בטענה אם תורו יעבור.

חבר הכנסת ייב, אתה יכול להתחיל.

יונה ייב (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש שהבית יצביע נגד; הצעת החוק הזאת, מאחר שהיום ניתן לאדם לקבוע בצוואה מי יהיו יורשיו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

יונה יהב (העבודה):

תן לי רגע, חבר הכנסת ריבלין, עם כל הכבוד. אומנם, היית מאמן שלי בסטאז', אבל תן לי לסיים את דברי.

קריאה:

יונה יהב (העבודה):

כן, למדתי טוב. ואני גם אוהב את חבר הכנסת רובי ריבלין עוד מלפני היותו חבר כנסת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אז עכשיו תסביר לנו אם יכולים להוריש את זה או לא.

יונה יהב (העבודה):

אני בהחלט קובע חד-משמעית, כמשפטן מהשטח, שחוק הירושה הוא אחד החוקים היותר-מתקדמים שהבית הזה יצק בהם תוכן. אין צורך להיכנס לתוך הקרביים של האנשים, בעיקר מאחר שלכל אדם ניתנת זכות בצוואה לקבוע מי הירש ומי הנהנה; בעיקר מאחר שהחוק הזה לא קובע מה קורה עם בן-זוג שאין לו אחים והוא גלמוד. יש פה לקונה מאוד רצינית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זו הערה נכונה.

יונה יהב (העבודה):

ברגע שמקבלים את החוק בצורה שהוא מנוסח כאן, קודם כול, הוא יוצר בעיה – מה קורה עם אלה שאין להם שאירים?

שנית, מאחר שניתנת אפשרות לקבוע בצוואה מי היורש ומה חלקו, אני משוכנע שבהצעה הזאת נגרם עוול. לפעמים, עם זכויות הבנייה נשארת אלמנה שאין לה מטה לחם, זכויות הבנייה הן מטה הלחם שלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

או בית-האבות שלה.

יונה יהב (העבודה):

או בית-האבות שלה, או החיים שלה בכלל. ברגע שאתה שולל את זה בחוק, אתה מייד מכניס פירוד במשפחה, בקרב אלה שנותרים. לכן, כל מי שיש לו טיפה היגיון חייב להצביע נגד; הצעת החוק הזאת. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת יונה יהב.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד הצעת החוק? מי נגד? אני מבין שהצעת החוק הולכת אחר כך לוועדת החוקה. חבר הכנסת זנדברג, לוועדת החוקה, נכון?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

נכון.

היו"ר ח' דיין:

ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 8

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 8

נמנעים – 3

היו"ר ח' דיין:

בעד – 8, נגד; – 8, נמנעים – 3. ובכן, הצעת החוק לא נתקבלה.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ח' דיין:

הודעה של חבר הכנסת מאיר שטרית בשם ועדת הכנסת.

מאיר שטרית (ממלא-מקום יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בשם ועדת הכנסת, כממלא-מקומו של יושב-ראש הוועדה, אני מבקש למסור את ההודעה הבאה:

1. ועדת הכנסת החליטה, כי ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעות לסדר-היום בנושא: האסון בטקס פתיחת המכבייה – הצעות חברי הכנסת יצחק כהן, נעמי חזן, פני בדש, שאול יהלום, משה שחל, מיכאל נודלמן ועמנואל זיסמן.

2. ועדת הכנסת קבעה את הרכב הוועדה המשותפת של ועדת החוקה, חוק ומשפט וועדת החוץ והביטחון, לצורך דיווח על-פי סעיף 4 לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979. הוועדה המשותפת בת שני חברים – חבר הכנסת שאול יהלום וחבר הכנסת אורי אור. יושב-ראש הוועדה יהיה חבר הכנסת שאול יהלום.

3. הכנסת החליטה בישיבתה ביום שלישי, י' בתמוז התשנ"ז, 15 ביולי 1997, להמליץ בפני ועדת הכנסת להקים ועדה משותפת של ועדת הפנים וועדת החינוך והתרבות לעניין מצבם של ערביי ישראל – הצעת חבר הכנסת נואף מסאלחה. ועדת הכנסת קבעה, כי הוועדה המשותפת תהיה בת

שישה חברים – שלושה חברים מכל ועדה, בראשות יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה. תודה, אדוני.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק הגנת השכר (תיקון – ניהול פנקס שכר), התשנ"ז–1996. ינמק מהמקום חבר הכנסת עמיר פרץ.

קריאה:

הוא איננו.

היו"ר ח' דיין:

איננו.

אנחנו עוברים להצעת חוק בית-הדין לעבודה (תיקון – תובענות הקשורות בארגון מעבידים), התשנ"ו–1996, של קבוצת חברי הכנסת. ינמק מהמקום חבר הכנסת עמיר פרץ. איננו.

הצעת חוק עובדים זרים (העסקה שלא כדין) (תיקון – הבטחת זכויות), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת עמיר פרץ. איננו.

הצעת חוק עובדים זרים (העסקה שלא כדין) (תיקון – תנאי מחיה), התשנ"ז–1996, של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. איננו.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – קביעת קורבנות השואה), התשנ"ז–1997, של חברת הכנסת מרינה סולודקין. איננה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — — היא לא ידעה

היו"ר ח' דיין:

אותי זה לא מעניין. אני עובד לפי סדר-היום.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – ביטוח אבטלה על עובד עצמאי), התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת אברהם פורז. איננו.

הצעת חוק הרשות למען הזקן, התשנ"ז-1997 (הצעת חבר הכנסת ד' טל)

היו"ר ח' דיין:

הצעת חוק הרשות למען הזקן, התשנ"ז-1997 – הצעת חוק פ/1364, של חבר הכנסת דוד טל. בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, בינתיים הערה.

היו"ר ח' דיין:

שום הערה. אני ממשיך עם הזרם. חבל על הזמן. הערה קטנה? הערה קצרה? בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הערה לסדר. כיוון שיש בעיה כפולה – גם המוניטורים לא עובדים, כפי שאמרת –

היו"ר ח' דיין:

סליחה. על-פי התקנון חבר הכנסת צריך להיות במליאה. לא נמצא במליאה – זו בעיה שלו. בבקשה.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שאני מעלה כרגע – להקים רשות לטיפול בזקן, באה בעצם – – –

עמיר פרץ (העבודה):

קראו לי ובאתי.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אפשר ברשותך?

היו"ר ח' דיין:

כן, אתה יכול להמשיך.

דוד טל (ש"ס):

עם הדיבורים ועם ההפרעות?

הקמת רשות לטיפול בזקן, רבותי חברי הכנסת, הינה צורך דחוף וחיוני עבור אוכלוסיית הקשישים ומשפחותיהם, אשר במצב העכשווי מוצאים עצמם נשחקים בהתרוצצויות בין גופים ממשלתיים, עירוניים ואחרים, כדי למצוא מענה על צרכי הקשיש ועל בעיות שעמן צריכות משפחות להתמודד.

הדוגמה הבאה, אדוני היושב-ראש, עשויה להמחיש יותר מכול את מסע התלאות שהקשיש ומשפחתו צריכים לעבור, אדוני יושב-ראש ההסתדרות, כדי להגיע למענה ולפתרון הבעיה שבה הם נתקלים.

גברת נבון – זו דוגמה שאני רוצה להביאה בפני המליאה – היא קשישה בת 83, אלמנה זה 20 שנים, גרה לבד, מתקיימת מקצבת זיקנה והשלמת הכנסה מהביטוח הלאומי. לגברת הנ"ל שתי בנות – האחת בת 61, פנסיונרית בעצמה, ובעלת משפחה; השנייה בת 57, מטופלת בבעל חולה. גברת נבון, אדוני היושב-ראש, היא אשה צלולה, אך מוגבלת מאוד מבחינה תפקודית. בתה הבכורה פנתה לביטוח הלאומי בבקשה לקבל עזרה בטיפול באמה. לאחר בדיקה קיבלה גברת נבון אישור מהביטוח הלאומי להעסקת מטפלת חמישה ימים בשבוע. עם הזמן הלך מצבה של הגברת הנ"ל והידרדר. היא התקשתה מאוד לצאת מהבית, ורוב שעות היום היא שהתה בבית, כשהיא מרגישה בודדה, מנותקת מהסביבה וחרדה שמא לא תרגיש טוב ולא יהיה מישהו לידה.

היא העלתה את הרעיון להיכנס לבית-אבות. בתה הציעה לה לעבור לגור אצלה, אך גברת נבון לא היתה מעוניינת ליפול לנטל על המשפחה, והיא התקשרה לעובדת הסוציאלית בעירייה וביקשה לשוחח אתה. בביקור הבית ביקשה גברת נבון להיכנס לבית-אבות. בנויה של גברת נבון התבקשו להגיע ללשכה לשירותים חברתיים ולהמציא אישורי הכנסות שלהן ושל בני-זוגן, ונאמר להן מה תהיה השתתפותן בהחזקת אמן בבית-אבות. הבנות לא סיפרו לאמן כי עליהן להשתתף כספית בהחזקתה, פן תיפגע מכך שהיא מטילה נטל כלכלי על בנויה.

לאחר המתנה של חודשים מספר נכנסה הגברת נבון למחלקה לתשומים בבית-אבות הנמצא לא רחוק ממקום מגוריה. לילה אחד קמה הגברת נבון ממיטתה כדי ללכת לשירותים, היא מעדה ונפלה ושברה את עצם הירך. היא אושפזה בבית-החולים הממשלתי ונותחה, ובבית-החולים אמרו לה כי עליה לעבור שיקום כדי שתוכל לחזור ולהלך. לצורך זה היא הועברה לבית-חולים גריאטרי שיקומי של קופת-חולים.

למרבה הצער, השיקום לא עלה יפה, והמשפחה התבקשה לקחתה בחזרה לבית-האבות. בבית-האבות היא אובחנה כסיעודית. המשפחה הוזמנה כדי להודיע לה כי על האם לעבור למחלקה הסיעודית, ולצורך זה עליהם לפנות ללשכת הבריאות המחוזית ולהסדיר את העניינים הפורמליים הכרוכים בכך. המשפחה לא הבינה מדוע עליה לפנות ללשכת הבריאות המחוזית ומדוע לא ייעשה הדבר ישירות על-ידי המוסד. הוסבר למשפחה, שכל עוד היתה אמם תשושה, היא היתה שייכת למשרד העבודה והרווחה. עתה, משהפכה לסיעודית, היא עוברת לאחריות משרד הבריאות, ולכן עליהם לפנות לשם.

בלית ברירה הם פנו למשרד הבריאות, אף שחשבו שאין צורך להעביר את אמם, בטענה כי במחלקה שבה היא נמצאת יש הרבה אנשים במצב דומה. במשרד הבריאות הם התבקשו שוב להמציא את אישורי ההכנסות. כשהסתיים תהליך בדיקת הזכאות נאמר להם, כי עתה עליהם להמתין ל"קוד". ההמתנה ל"קוד" ארכה כמה חודשים, שבמהלכם הלך מצבה של האם והידרדר. בשלב מסוים היא פיתחה פצעי לחץ. כאשר התקבל ה"קוד" ממשרד הבריאות, היא הועברה למוסד סיעודי, אולם שם גילו כי עקב פצעי הלחץ היא מוגדרת כסיעודית מורכבת. נאמר למשפחה, כי עליהם לפנות לקופת-חולים ולבקש העברתה לבית-חולים גריאטרי, שבו מטפלים בסיעודיים מורכבים.

לא עזרו מחאותיה של המשפחה, היא הגיעה לבסוף לקופת-חולים, הופנתה לבית-חולים גריאטרי, אולם נאמר לה כי עליה לשלם סכום של למעלה מ-3,000 ש"ח לחודש. נכון הוא שהגברת נבון מבוטחת בקופת-חולים – כך נאמר למשפחה – אולם על-פי סל השירותים בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, יש לשלם על כך תשלום לפי יום אשפוז. המשפחה טענה כי אין באפשרותה לעמוד בתשלום זה. נאמר לה כי עליה לפנות למחלקה לזכויות חברים בקופת-חולים ולבקש הנחה. וכך חלפו ועברו להם עוד שבועות מספר, עד שהיה מקום לגברת נבון בבית-החולים הגריאטרי. היא הספיקה לשהות שם ימים מספר, עד שנפטרה.

דוגמה זו, אדוני היושב-ראש, ממחישה בצורה קשה וחדה את התלאות שצריכים לעבור משפחות זקנים כאשר הם נקלעים למצב של מצוקה וצורך בטיפול בזקן, חולה ומוגבל. מקרה זה ממחיש כמה בעיות רציניות הקיימות במציאות של היום.

ראשית, יש בעיה קיומית של מערכות שונות האחראיות לטיפול רק בקטע מסוים או לבעיה מסוימת של הקשיש. כל עוד הוא מוגדר כתשוש מבחינה תפקודית, הוא באחריות משרד הרווחה. אם הוא הופך לסיעודי או תשוש נפש, הוא עובר לאחריות משרד הבריאות. אם הוא הופך לסיעודי מורכב, האחריות לטיפול בו עוברת לידי קופת-החולים שבה הוא מבוטח. כך יוצא, אדוני היושב-ראש, שגופים האחראים לטיפול רואים רק את הבעיה המסוימת, ולא רואים את הזקן כאדם סובל הזקוק לטיפול ולהתייחסות כוללניים. ההתייחסות היא אל בעיותיו הרפואיות והתפקודיות, שהן דינמיות, ולא אליו כאל אדם שיש לו בעיות.

הדבר השני – קיומם של מערכות זכאות שונות וקריטריונים שונים לקביעת גובה השתתפות בני המשפחה, למשרד הרווחה, למשרד הבריאות ולקופות-החולים. לכל אחד כללי זכאות שונים; למשל, במשרד העבודה והרווחה דורשים אישורי הכנסות של בני-הזוג ושל ילדי הזקן, בעוד משרד הבריאות מתחשב רק בהכנסות הילדים ולא בהכנסות בני-זוגם. אולם, כל שינוי במצבו התפקודי של הזקן מחייב את המשפחה להתרוצץ בין רשויות שונות, שאין הם מכירים את דרכי פעולתן ודרישותיהן.

דבר שלישי – יש ניגודי אינטרסים, אדוני היושב-ראש, בין הגופים השונים. לכל מערכת יש המסגרת התקציבית שלה, והיא תמיד נמצאת במצב שהמשאבים והתקציבים המאושרים בה אין בהם כדי לענות על הצרכים. לכן, זקן שכבר נמצא במחלקה לתשושים בבית-האבות וצריך לעבור למחלקה סיעודית, משרד הבריאות לא יזדרז לתת לו "קוד", בטענה כי העדיפות ניתנת לקשישים בקהילה. כך יוצא שמשרד הרווחה לוחץ להעברת הזקן למחלקה סיעודית, מאחר שאין הוא צריך לממן את החזקת הסיעודי, ואילו משרד הבריאות אינו ממהר להעביר את הזקן לאחריותו משיקוליו שלו. בעצם השיקולים המכתיבים הם השיקולים הכספיים. הקשיש הזקוק לטיפול פחות מעניין את הגורמים האחראים.

סיפור זה חוזר כאשר הזקן הופך חולה סיעודי מורכב וזקוק לאשפוז במסגרת רפואית שבאחריות ו/או במימון של קופת-חולים.

הדוגמה הנ"ל, אדוני היושב-ראש, ממחישה את המצב הבעייתי השורר כיום בתחום הטיפול האשפוזי והמוסדי בזקן. יש לציין, כי המצב בתחום הטיפול הקהילתי טוב יותר, מאחר שעם חקיקת חוק ביטוח סיעוד בשנת 1986 הוקמו ועדות מקומיות שבהן יושבים נציגי הביטוח הלאומי, קופות-החולים ולשכות הרווחה המקומיות, ולקשיש מותאמת תוכנית טיפולית כוללנית – טיפול אישי בבית על-ידי מטפלת מחברת סיעוד, "טיטולים", לחצני מצוקה וכן הלאה. אולם כאשר אותן שעתיים או שלוש שעות טיפול ביום אינן מספיקות, ויש צורך במטפלת צמודה, או-אז מתחיל מסע תלאות הכולל פנייה למשרד העבודה, ועד שמתקבלת תשובה – הדבר עשוי לארוך חודשים, ואז יש לפנות למשרד הפנים, וכו' וכו', הביורוקרטיה בהתגלמותה.

למעשה קיימים כיום גופים רבים אשר לכל אחד מהם מקטע מסוים של אחריות למתן מענה על צרכיו של הזקן: משרד השיכון אחראי לבניית הוסטלים; משרד העבודה והרווחה, באמצעות השירות לזקן, אחראי לטיפול הקהילתי בזקנים ולהשמה מוסדית; משרד הבריאות, באמצעות האגף לגריאטריה, אחראי בעיקר להשמה המוסדית של זקנים סיעודיים ותשושי נפש; קופות-החולים אחראיות לאשפוז של זקנים הזקוקים לאשפוז שיקומי וכן לסיעוד מורכב; הביטוח הלאומי אחראי לביצוע חוק ביטוח סיעוד ולמתן גמלאות סיעוד לקשישים שנמצאו זכאים לכך.

המצב הקיים מצביע בעליל על פיצול הטיפול בזקן בין גופים ורשויות שונות, שכל אחת מהן רואה את אחריותה למקטע מסוים ולכל אחת מערכת קריטריונים לזכאות משל עצמה. הראייה של הזקן כאדם,

כשלמות אחת שיש לה צרכים שונים, לוקה כיום בחסר במידה רבה. התוצאה היא שלזקן ולמשפחתו אין כיום כתובת אחת לפנייה בכל בעיות הזקן. עליהם להיות לוליינים ולהתמצא היטב, לדעת מי הם הגורמים האחראים השונים, להכיר את דרכי פעולתם ואת קריטריוני הזכאות. לא בכדי הזקנים ממשפחות שונות נופלים כיום בין הכיסאות, מטורטרים בין הגופים השונים, ובמקרים רבים נאלצים לעבור מסכת של תלאות וקשיים. דווקא אלה הנקלעים למצוקה הם אלה שנזקקים לסיוע ולהקלה.

אני רוצה לומר, מורי ורבותי חברי הכנסת, שאני סבור שהקמתה של רשות למען הזקן תביא לאיגום כל המשאבים של כל המשרדים השונים שהזכרתי, לפישוט ההליכים ולקיצור דרך התלאות של הזקנים ובני משפחותיהם. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד טל. אני מזמין את שר העבודה והרווחה להשיב על הצעת החוק.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ידידי היקר חבר הכנסת דוד טל, קשה לי מאוד להתנגד; להצעתך.

יצחק כהן (ש"ס):

אז תתמוך.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

זה מראה כמה ש"ס דמוקרטית.

רבותי חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, הבעיה אמיתית ונכונה, הסרבול הביורוקרטי פוגע בסופו של דבר בזקן ונותן מענה מהיר פחות וענייני פחות לאוכלוסייה הקשישה. אבל צריך לזכור, שאם הרשות היתה נותנת פתרונות טובים, ענייניים ומעשיים יותר, לא היתה לי שום בעיה עם זה.

כדי לסבר את האוזן, 52,000 ילדים משתמשים בסמים, 29,000 ילדים משתמשים באופן קבוע בסמים. הרשות באה ואומרת לאותו ילד: כשתהיה בגיל 18 ותרצה להיגמל, אז נשמע אותך ונחליט מה לעשות לגביך. ומובן שהוא לא רוצה להיגמל. לכן הוא לא משרת בצה"ל. אחר כך הוא מוצא את בחירת לבו בגיל 21. אשתו, מטבע הדברים, תהיה אשה מוכה, כי הוא נרקומן, הילדים שלו יהיו בסיכון, ויש ויכוחים בין משרדי הממשלה מי יתקצב, איך יתקצבו ועל חשבון מי, אם בכלל, יטפלו בילדים האלה. לכן, ידידי דוד טל, זה לא נותן בהכרח מענים לאותה אוכלוסייה.

אני מוכן בהחלט לבחון את זה בצורה יסודית ומעשית במשרד. עקרונית אני נגד; הצעת החוק הזאת.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לשר העבודה והרווחה.

ובכן, חברי הכנסת, נעבור להצבעה בעד או נגד.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 7

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 12 ההצעה להסיר את הצעת חוק הרשות למען הזקן, התשנ"ז–1997, מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 7, נגד; – 12, אין נמנעים. ובכן, הצעת החוק לא נתקבלה.

אברהם פורז (מרצ):

היו"ר ח' דיין:

סליחה, חבר הכנסת פורז, אני הודעתי על כך לחברי הכנסת, ואתה יודע בדיוק מה התקנון, אפילו יותר טוב ממני, ואתה יודע מה מחייב אותך ומה לא מחייב אותך.

הצעת חוק איסור אפיית לילה (תיקון – ביטול איסור אפייה), התשנ"ז–1997

(הצעת חבר הכנסת א' זנדברג)

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1062, הצעת חוק איסור אפיית לילה (תיקון – ביטול איסור אפייה), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת אליעזר זנדברג. ינמק מהמקום. בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חוק איסור אפיית לילה משנת 1951 אוסר אפייה לפני השעה 06:00. החוק נחקק בשנת 1951, ובין נימוקיו בדברי ההסבר לחוק אני מוצא, ש"האפייה בלילה מזיקה לבריאות העובד והשפעתה רעה על כל אורח החיים של העובד, ואין היא הכרחית לקיום האספקה".

נוכח התקדמות החקיקה הסוציאלית והסתירה הברורה שבין הוראות החוק להוראות חוק-יסוד: חופש העיסוק, אני מציע לבטל את חוק איסור אפיית לילה ולאפשר לאפות לחם גם בלילה.

אני רק רוצה להעיר, אדוני היושב-ראש, שבדקתי ומצאתי שאין מאפייה אחת בישראל שמקיימת את החוק הזה, וטוב נעשה אם נוציא אותו מספר החוקים.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את שר העבודה והרווחה להשיב, אלא אם הוא מוותר, כי הממשלה תומכת בהצעת החוק. אפשר לעבור ישר להצבעה.

ובכן, חברי הכנסת, מי בעד ומי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק איסור אפיית לילה (תיקון ביטול איסור אפייה),

התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת, בעד – 14, אין מתנגדים ואין נמנעים. אפשר להתחיל לאפות בלילה. הצעת החוק התקבלה ותעבור להמשך הדיון בוועדת העבודה והרווחה, כפי שאני מבין.

הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון – עובד עצמאי), התשנ"ז-1997

(הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנו עוברים להצעת חוק פ/1215, הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון – עובד עצמאי), התשנ"ז-1997, של חברת הכנסת בלומנטל, שתנמק מהמקום. בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

מדובר בהצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד). משום-מה – ממש מדהים, אני בטוחה שרוב אוכלוסיית מדינת ישראל לא יודעת על כך – על-פי המצב החוקי היום, הורה שבן-זוגו הינו עובד עצמאי – ימי המחלה שהוא נוטל בגין מחלת ילדיו אינם נחשבים כימי מחלה. זאת אומרת, יש הבדל בין הורה שנוטל ימי מחלה בגין מחלת הילד שלו ובן-זוגו עובד עצמאי לבין הורה שנוטל ימי מחלה ובן-זוגו הוא עובד שכיר. עד עכשיו, אם בן-הזוג הוא עובד עצמאי, הוא לא היה מקבל את דמי המחלה.

הצעת החוק הזאת מוגשת מתוך הרצון להקל על אותו הורה, עובד שכיר, שבן-זוגו הינו עצמאי ולאפשר לו ליטול את ימי המחלה בגין מחלת ילדיו.

אני מודה לשר העבודה והרווחה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. ובכן, מכיוון שיש תמיכת ממשלה, אנחנו עוברים להצבעה. ההצבעה החלה. מי בעד ומי נגד?

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 14

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק דמי מחלה (היעדרות בשל מחלת ילד) (תיקון עובד עצמאי),
התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 14, אין מתנגדים ואין נמנעים. ובכן, הצעת החוק התקבלה והיא תועבר לוועדת העבודה
והרווחה, להמשך הדיון. תודה רבה לחברי הכנסת.

הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחות [נוסח חדש] (איסור קבלת תמריץ), התשנ"ז–1997 (הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק פ/1095, הצעת חוק לתיקון פקודת הרוקחות [נוסח חדש]
(איסור קבלת תמריץ), התשנ"ז–1997, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל. הנמקה מהמקום. בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

גם הצעת חוק זו היא, כמובן, הצעה טובה מאוד, שבאה להגן על טובת החולים וגם הצרכנים בעת
קבלת ייעוץ תרופתי בבתי-המרקחת.

אני רוצה לומר, שלאחרונה השתרשה תופעה, שלפיה יצרני התרופות ויבואני התרופות מציעים
לרוקחים טובות הנאה כאלו או אחרות – אפשר לקרוא לזה גם אחרת – בסדרי גודל כאלה ואחרים,
כדי שיעדיפו את המוצרים שלהם על פני מוצרים אחרים. אני בשום אופן לא רוצה להקל ראש
בהמלצותיו של אותו רוקח או לתהות עליהן, אבל בכל זאת הוא עשוי להתפתות ולהמליץ לקנות
תרופה מסוימת ולהעדיף אותה על פני תרופה אחרת, לא בהכרח או בדיוק או לגמרי לפי הצרכים
הרפואיים, או לפי מה שנראה לו לנכון, וזאת בשל אי-אלו תמריצים לא ראויים שהוא עשוי לקבל. אי-
לכך שיקול דעתו אולי לא תמיד לפי דעתו המקצועית, והטלנו איזה ספק בכך.

הצעת החוק הזו באה לתקן את העיוות החמור, שנפגעו הם החולים.

תודה רבה לשר העבודה והרווחה.

היו"ר ח' דיין:

מכיוון שהממשלה תומכת בהצעת החוק, ואין צורך שהשר ישיב, אנחנו עוברים להצבעה. ההצבעה החלה. מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 10

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 15

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת החוק לתיקון פקודת הרוקחות [נוסח חדש] (איסור קבלת תמריץ), התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 15, אין מתנגדים ואין נמנעים. ובכן, הצעת החוק התקבלה והיא תועבר, לפי בקשת המציעה, לוועדת הכלכלה.

הצעת חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים (תיקון – ילדים בעלי צרכים מיוחדים).

התשנ"ז–1997

(הצעת חברת הכנסת נ' בלומנטל)

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק פ/1216, הצעת חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים (תיקון – ילדים בעלי צרכים מיוחדים), התשנ"ז–1997, של חברת הכנסת נעמי בלומנטל, שתנמק מהמקום. בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

היום הביטוי "ילד נכה" הוא כבר לא ביטוי שגור בפיותינו. הנטייה בכל רחבי העולם המערבי היא להפסיק להטיל סטיגמות ולהשתמש במלים כאלה או אחרות לגבי ילדים, גם לגבי מבוגרים. לפיכך, במקום הכינוי או ההגדרה "ילד נכה" תבוא היום הגדרה אחרת, שהיא היום ההגדרה הנכונה, והיא: "ילד בעל צרכים מיוחדים".

אני מצטערת על כך שאני צוחקת כאן, אבל אני בטוחה שכל האנשים הנכים יעדיפו שהיום נקרא להם – גם לילדים וגם למבוגרים – בעלי צרכים מיוחדים. יתירה מזאת, יש ילדים שעדיין מוגדרים בחוק כנכים שזקוקים להסעה בטיחותית כזו או אחרת, לעתים בליווי של מבוגר ולעתים לא. הצעת החוק הזאת באה לומר, שיבדקו את הצרכים המיוחדים, מה שנקרא בעבר נכות, בדיוק על-פי מה שקורה. לא תמיד צריך ליווי של מבוגר, לפעמים צריך כיסא כזה או אחר. הצעת החוק הזאת באה לתקן את הסיפור שבעבר היו חייבים לבוא עם אדם מלווה. לא בהכרח צריך לבוא עם אדם מלווה, לעתים זה גם מעליב אותו ילד בעל צרכים מיוחדים.

אני רוצה לומר, שהצעת חוק זהה הוגשה בכנסת השלוש-עשרה על-ידי השר יצחק לוי, ואני רוצה להודות לשר העבודה והרווחה על תמיכתו בהצעת החוק המאוד-מתקדמת הזאת. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי בלומנטל.

ובכן, חברי הכנסת, מכיוון שיש להצעת החוק תמיכת ממשלה, אנחנו עוברים להצבעה מהירה. ההצבעה החלה, מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 11

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 16

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הסעה בטיחותית לילדים נכים (תיקון ילדים בעלי צרכים מיוחדים), התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו מברכים אותך, חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

היו"ר ח' דיין:

16 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, חברי הכנסת, הצעת החוק התקבלה, והיא תידון בוועדה – חברת הכנסת בלומנטל?

קריאה:

העבודה והרווחה.

היו"ר ח' דיין:

חברת הכנסת בלומנטל, לאיזו ועדה?

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

העבודה והרווחה.

היו"ר ח' דיין:

ההצעה תועבר לוועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – איסור גבייה עבור חניונים בבתים חדשים), התשנ"ז-1996

(הצעת חבר הכנסת א' מאסלה)

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא על סדר-היום – הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – איסור גבייה עבור חניונים בבתים חדשים), של חבר הכנסת אדיוסו מאסלה; הצעת חוק פ/770. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חבר הכנסת דרעי הצביע על הצעת החוק הקודמת מפה.

היו"ר ח' דיין:

אני מבקש לתקן בפרוטוקול את הצבעתו של חבר הכנסת דרעי במקומו של חבר הכנסת שאול עמור ולהעביר את הצבעתו למקומו. תודה רבה.

אריה דרעי (ש"ס):

אני מבקש לשלוח את ההודעה הזאת ליאח"ה – יחידה ארצית לחקירות הונאה; שלא יפתחו בחקירה.

היו"ר ח' דיין:

אני מודיע לך, שזו עבירה פלילית, אבל אני אחון אותך.

חבר הכנסת מאסלה, בבקשה.

אדיסו מאסלה (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה. יש רעיון, אפילו החלטה – – –

היו"ר ח' דיין:

ברשותכם, חברי הכנסת מהקואליציה, זה מפריע מאוד לחבר הכנסת מאסלה.

קריאה:

— — —

היו"ר ח' דיין:

לא, אתם מדברים, אני פונה אל מי שמדבר.

אדיסו מאסלה (העבודה):

יש החלטה בעיריית חולון להקים קרן חניון בבתים חדשים, לגבות מסים מאזרחי מדינת ישראל שיגורו בשכירות או שירכשו את דירתם ביישוב זה, ואני פוחד שהתקדים הזה עלול להיות תקדים ארצי שיסכן את החברה הישראלית כולה ובמיוחד את השכבה החלשה של החברה הישראלית – האזרחים שגרים בעיירות הפיתוח, בשכונות, ערביי ישראל וגם העולים שגרים באתרי קרוונים ובדירות זמני. גם ככה מחירי הדירות במדינת ישראל גבוהים ביותר, אפילו יותר ממחיריהן באירופה ובארצות-הברית, וזוגות צעירים לא יכולים לשכור דירה או לרכוש דירה במדינת ישראל. הבעיה הזאת היא בעיה קשה מאוד, והרבה משפחות עולים גרות באתרי קרוונים.

לפני שבוע וחצי, שבועיים יצאו ראש הממשלה וסגן שר השיכון בהצהרה – לחסל את אתרי הקרוונים. אחרי קיצוץ של 800 מיליון שקל, אני שואל את עצמי, מנין יביא משרד השיכון את הכסף כדי לתת פתרונות דיור לאותם עולים וגם לאזרחים ותיקים שגרים באתרי קרוונים.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהן. חברי הכנסת מש"ס.

אדיסו מאסלה (העבודה):

האם מתכוונים לחסל אותם עם האתרים, פיסית, או באמת לתת להם פתרונות אידיאליים? נכון, לממשלת ישראל הנוכחית יש נכונות לבנות 400 יחידות דיור בשטחים למתנחלים, על חשבון העולים, על חשבון אותן משפחות שגרות בדיור זמני, באתרי קרוונים, בתנאים-לא-תנאים. הדבר הזה יכול לסכן את תהליך הקליטה של משפחות עולים.

אם באמת הדבר הזה יחול במקומות שונים ותהיה קרן חניון ומסים, כל אזרח במדינת ישראל, כשהוא שוכר דירה בבית חדש או רוכש דירה, יהיה חייב לשלם מסים לקרן חניון לרשות המקומית. זה לא סוד, הרבה רשויות מקומיות וערים גדולות נמצאות כל שנה בחובות אדירים. זו סיבה טובה להקים קרן חניון או קרן אחרת כדי לסגור את החובות שלהן על חשבון האזרח הפשוט.

לא לכל אזרח במדינת ישראל יש רכב, גם לא חייב להיות לו רכב. יש הרבה אזרחים במדינת ישראל שידם משגת מבחינה כלכלית לרכוש רכב, ולכן הם יפרישו לאותה קרן חניון שתקום ביישוב זה או אחר וישלמו מסים כדי לסגור את החובות של ראשי הערים שלא מתנהגים באחריות ולא יוצרים אדמיניסטרציה תקינה שמתנהלת בהתאם למשאבים.

אני יודע שוועדת השרים לחקיקה התנגדה להצעת החוק שלי, ואני מקווה שחברי הכנסת שמגלים אחריות רבה ורגישים לנושאים חברתיים – אנשי ש"ס, גם אנשי גשר, שהם רוב רובם של חברי הכנסת שיושבים כאן במליאה – יתמכו בה. אני בטוח שיש להם רגישות רבה לנושאים חברתיים. מי שייפגע אם תקום קרן חניון ברשויות שונות זה השכבה החלשה של החברה הישראלית, המשפחות

שגרות בשכונות, בעיירות הפיתוח. כפי שאמרתי, החוליה החלשה היא העולים החדשים במדינת ישראל.

אני מקווה שהצעת החוק שלי תקבל את תמיכתכם כדי למנוע את הרעיון הזה ולא ליצור תקדים במדינת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אדיסו מאסלה. אני מזמין את שר הפנים להשיב על הצעתו. לאחר מכן – הצבעה.

שר הפנים א' סויסה:

אדוני היושב-ראש, אני רואה, שכמעט כל חברי הכנסת שיושבים כאן מצויים בנושא השלטון המקומי ובנושא התכנון והבנייה. אני רואה עד כמה הם משוכנעים שיש להתנגד; להצעת החוק הזאת, ולכן אני מציע לאמץ את החלטת ועדת השרים ולדחות את ההצעה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לשר.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. ההצבעה החלה, מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 12

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 2

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 12

נמנעים – 1

ההצעה להסיר את הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון איסור גבייה עבור חניונים בבתים חדשים), התשנ"ז–1996, מסדר-היום נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

שניים בעד, 12 מתנגדים, נמנע אחד. ובכן, הצעת החוק לא התקבלה. תודה רבה.

הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון – אבטחת מופעי בידור), התשנ"ו-1996 (הצעת חבר הכנסת ש' יהלום)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים להצעת חוק רישוי עסקים (תיקון – אבטחת מופעי בידור), התשנ"ז-1996, של חבר הכנסת שאול יהלום; הצעת חוק פ/210. בבקשה.

קריאה:

קפצת.

היו"ר ח' דיין:

קפצתי על הרבה הצעות חוק, אני רגיל לקפוץ. אני קופץ.

קריאה:

מה עם אלה שלא קראת?

היו"ר ח' דיין:

מבוטלים. חבר'ה, אני מנהל את הישיבה, אני יודע מה אני עושה. תודה רבה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלי היא הצעה שהלוואי שהיתה מתקבלת לפני שנתיים, כאשר קרה האסון בפסטיבל ערד. לצערי הרב, במשך שנתיים היא לא התקבלה. אני לא רוצה לומר – וכולנו עדיין לא רוצים לדקור ולבקר, אבל ייתכן מאוד שאם היא היתה מתקבלת לא היה קורה אסון המכבייה.

בפסטיבל ערד נהרגו שלושה צעירים – – –

היו"ר ח' דיין:

אני מבקש מהסדרנים לסגור את דלת הכניסה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

כאשר הגיעו המסקנות באותה שעה התברר – מה שהיום גלוי לעיני כול – שלגבי אירוע גדול כמו פסטיבל ערד אין בחוק שום חובה שיופקד עליו קצין בטיחות. זאת אומרת, מחר יכול אדם לארגן פסטיבל של 10,000, 20,000, 30,000 איש, ואין חובה על המארגנים למנות קצין בטיחות שיהיה אחראי לבדוק שהגשר בסדר, שהשערים בסדר, שהמשטרה אישרה את הכול, שהכול בסדר. ואז נוצרים אבסורדים כאלה, שלפעמים בתרגיל של צה"ל שכולל 100 חיילים צריך להיות קצין בטיחות, אבל באירוע רב-משתתפים של 10,000 איש אין קצין בטיחות.

מובן שאפשר לומר: אם הוא היה בסדר והחוק היה מתקבל והיה אסון המכבייה ומטעם המכבייה היה מתמנה קצין בטיחות, אין ספק שהוא היה בודק את הגשר, אומר כמה יכולים לעבור על הגשר, מי בנה את הגשר, מה נתנו לו לפני שבנה את הגשר, כמה אנשים יעברו על הגשר. ייתכן מאוד שהוא היה עוצר והמשטרה היתה פונה אליו. ייתכן מאוד שהיינו מונעים את האסון.

כל הצעת החוק שלי אומרת דבר אחד: שר הפנים יתקין תקנות לגבי מקומות שמשמשים להופעות אמנים או להשמעות מוסיקה, לשם הבטחת סידורים נאותים למניעת סכנות לשלום הציבור, לרבות הטלת חובה להעסיק קצין בטיחות. קצין הבטיחות הזה יבדוק את הכול. זו כל הצעת החוק. הדחייה שקיימת עד היום – במשך שנתיים טוענת המשטרה, שיש לה צוות שבודק את הדברים האלה. הצוות יושב ויושב, ושנתיים אין לו מסקנות.

אני מציע לקבל את זה. ייתכן מאוד, שאם תבוא הממשלה, אפשר יהיה להגיע לקונסנסוס באשר להוצאות הכרוכות במינוי קצין בטיחות. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת שאול יהלום. אני מזמין את השר לביטחון פנים להשיב על ההצעה של חבר הכנסת שאול יהלום, אלא אם כן הוא רוצה לתמוך, ואז אפשר לעבור להצבעה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, מדובר פה על הצעת חוק רישוי עסקים. אני מציע להסיר את זה מסדר-היום. אני מתנגד; לחוק הזה. הממשלה מתנגדת לחוק הזה. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לשר לביטחון פנים.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 13

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 4

בעד ההצעה להסיר את הצעת החוק מסדר-היום – 13

נמנעים – אין

ההצעה להסיר את הצעת חוק רישוי עסקים (תיקון

אבטחת מופעי בידור), התשנ"ו–1996, מסדר-היום נתקבלה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

נגד.

היו"ר ח' דיין:

ארבעה בעד, 13 מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הצעת החוק לא התקבלה.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: שאילתות לסגן שר הביטחון. היכן סגן שר הביטחון?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — — יעל דיין?

היו"ר ח' דיין:

היכן סגן שר הביטחון?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אני מבקש לשאול שאלה. אני רוצה לדעת.

היו"ר ח' דיין:

אני מתקדם, ותאמין לי שאני יודע מה אני עושה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אני רוצה לדעת, האם הצעת החוק של יעל דיין – – –

היו"ר ח' דיין:

אדוני, אני מתקדם לפי סדר-היום.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

היו"ר ח' דיין:

אתה יכול לשחרר את מי שאתה רוצה. היא לא תעלה את זה היום.

איפה סגן שר הביטחון?

ובכן, אנחנו נעבור בינתיים לנושא הבא בסדר-היום: הסכנה בהעמקת השסע בחברה הישראלית – הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת רפאל אדרי. הוא איננו.

הצעות לסדר-היום

המהומות בחברון

היו"ר ח' דיין:

הנושא הבא בסדר-היום: המהומות בחברון, הצעות לסדר-היום מס' 2817, 2810, 2835, 2844, 2848, 2874 ו-2733. ראשון הדוברים הוא חבר הכנסת יהודה הראל – הוא איננו. חבר הכנסת מודי זנדברג – נמצא. בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

חברון עכשיו – לא הגולן.

היו"ר ח' דיין:

רבתי, אני חוזר ואומר: אני מתקדם עם סדר-היום. חברי כנסת שלא יהיו במליאה יפסידו את תורם. לנאום.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבתי חברי הכנסת, ההצעה לסדר-היום שאנו דנים בה עכשיו הוגשה על-ידי בשבוע שעבר, לאחר ובצל המהומות שאירעו בחברון. אומנם זה ימים מספר הנושא הזה ירד לכאורה ממרכז סדר-היום הציבורי בישראל, אבל אני סבור שהמראות שראינו בחברון ראויים וחייבים להיות נדונים כאן ונלקחים לתשומת הלב של כל אזרח במדינת ישראל.

אני זוכר את הימים לפני שנחתם הסכם חברון על-ידי ממשלת ישראל הנוכחית, וכיצד תקפו את ראש הממשלה ואת ממשלתו – מה הוא הולך לעשות? איך הוא הולך לעשות בחברון? הוא יתחמק? הוא לא יתחמק? בסופו של דבר נחתם הסכם.

אני לתומי סברתי, שההסכם אשר נחתם בחברון יהיה – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

על מה מדובר?

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

הסכם חברון. אדוני סגן השר, אני דן כרגע בהסכם חברון ובמהומות שאירעו בחברון.

היו"ר ח' דיין:

אתה תשיב בסוף על כל השאלות.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני לתומי סברתי, שלאחר שהסכם חברון בוצע, חברון תהיה המקום השקט ביותר עלי אדמות, מכיוון שעניי כל הישראלים באשר הם ועיני העולם כולו נשואות לראות כיצד יתנהג ערפאת במקום הזה, במקום שבו יש אזרחים יהודים ישראלים וערבים פלשתינים באותה עיר, במקום שבו ממשלת ישראל הסכימה לתת לו הזדמנות ולבחון ולראות כיצד הוא יתנהג.

אני חושב, שהמהומות והאירועים שאירעו במהלך השבועות האחרונים בחברון הם הוכחה חותכת וברורה לכך שפניו של יאסר ערפאת אינם לשלום. הם הוכחה חותכת לכך שהפלשתינים, לאחר שהם מצליחים לקבל דבר-מה במשא-ומתן, מנסים להשיג יותר מכך באלימות. אני חושב, שכתוצאה מכך עיניו של כל ישראלי, מחשבתו של כל ישראלי שרואה מה קורה בחברון מובילה למסקנה אחת. המסקנה היא, שאסור להמשיך ולבצע ויתורים מכל סוג שהוא. המסקנה היא, שצריך לנקוט דרך אחרת – הדרך שממשלת ישראל הולכת בה – דרך שאומרת: לא נתקדם כל עוד הצד האחר לא יקיים את ההתחייבויות שהוא לקח על עצמו; לא נתקדם עד שהצד האחר יבצע את מה שהוא צריך היה לעשות עד עכשיו על-פי ההסכמים והוא אינו עושה.

אני חושב, שבעניין הזה אנחנו צריכים לחזק את ממשלת ישראל, לחזק את העומד בראשה ולחזק את המדיניות הזאת שאומרת: אין התקדמות ללא שקט. אין התקדמות ללא הפסקת המהומות. בוודאי לא יכולה להיות התקדמות כאשר הצד האחר, הרשות הפלשתינית יוזמת – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת זנדברג, משפט מסכם.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

– – – ומעוררת ומעודדת את הפורעים, את אלה שמבצעים את המהומות – מביאה אותם מחוץ לעיר, מכפרים, על מנת לבצע אותן מהומות ולעשות אותם מעשים.

לכן, אדוני, לסיום דברי, אני מציע וסבור שהכנסת צריכה לחזק את ראש הממשלה בעניין הזה, וכך עלינו לנהוג. אני מבקש, אדוני, בתום הדברים, לקיים דיון במליאת הכנסת בנושא החשוב הזה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

– – –

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת מודי זנדברג. אני מזמין את חבר הכנסת חנן פורת. בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אריה דרעי.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אשר יגורנו בא לנו. ההסכם המדיני בחברון קרס. לא בכדי התרענו וזעקנו על כך בשעה שההסכם הזה עמד על הפרק, והזהרנו גם את ראש הממשלה, גם את שרי הממשלה, שההסכם הזה יביא, בסופו של דבר, למהומות, וחלילה, ולואי שנתבדה, גם לשפיכות דמים.

כל אלה שהצביעו נגד; ההסכם הבהירו, שהסכם זה אחריתו בקבוקי תבערה, מהומות, שההסכם הזה לא מחזיק מים וגם עלולים להיות, חלילה, אירועים שיביאו לרירות אל בתי היהודים בחברון. כל זה אכן התרחש.

אבל, אינני רוצה להיות חכם לאחר מעשה. השאלה שעומדת בפנינו כעת היא מה לעשות כדי למנוע שפיכות דמים נוספת, כדי למנוע סיכונים נוספים. אני רוצה להתחיל דווקא בתחום המדיני ולומר: מה שמתרחש בחברון – אותם מאות בקבוקי תבערה, אותן יריות על בתיים – מלמד אותנו, שאי-אפשר לסמוך כהוא-זה לא על הרשות הפלשתינית, לא על התחייבויותיה ולא על העומד בראשה. אם היו למישהו עוד ספקות בעניין הזה, הרי באו האירועים בשכם שהוכיחו שהדג מסריח מהראש – שהשוטרים הפלשתינים עצמם הם אלה ששותפים לניסיון לרצח יהודים, ובנס ובחסדי שמים לא נהרגו הרב של אלון-מורה וילדיו במכונית שניסו לפגוע בה השוטרים הפלשתינים, כשהמופקדים עליהם, כפי שהיום מתבררים הדברים, הם ראש המשטרה בשכם וזה שנמצא מעליו, חברו וידידו של ערפאת, ראזי ג'באלי.

האמינו לי, אני מתקשה להבין איך שר החוץ, כשהדברים הללו עדיין אינם ברורים, יכול ללחוץ בחביבות את ידו של יאסר ערפאת, שגם אם לא נתן את ההוראה היה, בוודאי, מודע לה.

ובכן, אדוני היושב-ראש, דבר ראשון, צריך להיות לנו חד-משמעי וברור, שאין מקום לשום נסיגה נוספת, לשום פעימה נוספת, שהמשמעות שלה היא עוד שטח שממנו יתכננו אנשי הרשות הפלשתינית את הפיגועים הבאים כנגדנו בסמיכות ליישובים.

ואני רוצה כאן להבהיר, שהנושא הזה אומנם עוד יידון אצלנו גם באופן פורמלי, סיעת המפד"ל לא תיתן ידה, לא תהיה מוכנה להיות שותפה בממשלה שתמשיך בשלב של פעימה נוספת, בוודאי לא שלא במסגרת הסכמי הקבע. זו נקודה אחת.

הנקודה השנייה, בתחום ההתיישבותי הם מבקשים לעקור את היישוב היהודי מחברון. הגיעה השעה להתחיל לבנות אותו לגאון ולתפארת. יש לנו התחייבויות מפורשות של שר הביטחון בעניין זה. אנחנו מצפים שהוא יממש אותן ולא יביא אותנו ולא יאלץ אותנו להביא את הדברים האלה, שוב, במסגרת של מאבק פנים-קואליציוני.

ובתחום הביטחוני – ובזאת אני מסיים – צריך לדעת, שכשם שהפעולה של המסתערבים, שהיתה פעולה יוצאת מן הכלל, השיגה רגיעה, ולו לשעה, יש צורך להמשיך בדרך הזו של הפעילות הזאת בתחום הביטחוני, ובראש ובראשונה לתפוס את ג'יבריל רג'וב. ואני רוצה רק להזכיר פה לציבור, שאנשיו הוציאו כרוזים שפורסמו בירושלים והם קוראים לרצח אנשי משטרה, כוחות צבא ומתנחלים – כרוז שיצא מטעמו של ג'יבריל רג'וב. והאיש הזה, הגיע הזמן שישב מאחורי סוגר וברח.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חנן פורת.

הודעה ליושב-ראש האופוזיציה. בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אריה דרעי.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך מאוד.

חברי הכנסת, אדוני סגן שר הביטחון, בשם האופוזיציה, אחרי דיון לא קל, פה-אחד, החלטנו לנטוש את דיוני הכנסת היום עד להצבעת אי-אמון ביום שני, כי אנחנו חושבים, שנעשה כאן דבר חריג, דבר שעוד לא היה בכנסת הזאת, הרס הדמוקרטיה. ראש הממשלה בעצם שיקר לעם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

היו"ר ח' דיין:

או שאתה מוסר הודעה או שאתה נואם.

רענן כהן (העבודה):

אנחנו עושים זאת בגלל ההתנהגות הזאת וכדי לשמור על המשטר הדמוקרטי של מדינת ישראל, כדי לשמור על כבודה של הכנסת, כדי שנבטיח את ביטוי הגישה הפוליטית של כל חבר כנסת, כדי להבטיח שכל חבר כנסת שמצביע אכן יקבל את הביטוי של ההצבעה שלו, ולא כפי שנעשה כאן היום. לכן, אנחנו נוטשים את דיוני הכנסת ונחזור לכאן ביום שני בהצבעת אי-אמון. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן.

חברי הכנסת, בהמשך להודעה של חבר הכנסת רענן כהן אני מודיע, שחבר הכנסת שירצה להוריד את הצעתו באופן אישי, ייגש ויוריד את הצעתו. אני מתייחס לזה באופן אישי, כי כל אחד מגיש את הצעתו באופן אישי למזכירות, והיא מאושרת על-ידי נשיאות הכנסת.

על כן, אני מקבל את הודעתך. אני אקרא לאנשים על-פי הסדר. אם הם לא יהיו, הם "מחקו מהרשימה. תודה רבה.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש לראות בכל ההצעות לסדר – – –

היו"ר ח' דיין:

אתה לא יכול לדבר בשם כל חברי הכנסת, עם כל הכבוד.

אני מבקש מכל חברי הכנסת שרוצים להוריד את הצעותיהם, שיגישו למזכירות הכנסת בקשה להוריד את ההצעה. כך אני אתייחס לדברים.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, היות שאני גם מאשר את ההצעות לסדר-היום בשם הסיעות, אני גם יכול להודיע בשמם שכל ההצעות לסדר – – –

היו"ר ח' דיין:

אתה לא יכול להודיע בשמם, אני מצטער.

רענן כהן (העבודה):

אני מבקש להודיע על-פי התקנון, שכל ההצעות לסדר-היום והצעות החוק של חברי סיעת העבודה וסיעות האופוזיציה לא יועלו לדיון היום.

היו"ר ח' דיין:

הבנתי. תודה רבה. אנחנו נמשיך בסדר-היום. אני קורא לחבר הכנסת אריה דרעי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

עוד הפעם אני מתייחס למה שנאמר. חבר כנסת שלא יהיה במליאה – יעבור תורו. חבר כנסת שיבקש באופן אישי למחוק מסדר-היום את הנושא שהוא רוצה להעלות, יגיש את בקשתו בכתב לסגנית מזכיר הכנסת, ואנחנו נמחק את הצעתו, כמו שעשינו עד עכשיו לגבי כולם.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום בנושא המהומות בחברון. הנושא ברור. כל עם ישראל והעולם ראו בטלוויזיה ובכלי התקשורת את מה שקרה שם. כולם ראו גם, שכשערפאת פחד ב-24:00 ממסרים ברורים שהוא קיבל, בתוך כמה שעות הסדר חזר על כנו.

היום ברור, שזאת לא התקוממות עממית. אני לא יודע, אם זה נכון או לא, אבל לפי הדיווחים יש להם מלאי של אנשים שמקבלים שכר כדי להשתתף בהפגנות הללו, והם נשלחים באופן מיוחד.

אין ספק שהסכם חברון הוא הסכם קשה מאוד. אלה שהצביעו בעדו, ואנחנו הצבענו בעדו, הצבענו בלב כבד מאוד מתוך אמונה שזה יקדם באמת את תהליך השלום, והמודל של דו-קיום בחברון בין יהודים לבין ערבים אולי יצליח. כשאנחנו עומדים לפני הכרעות קשות, ועוד יישובים יהודיים אחרים יעמדו במצב שצה"ל יצטרך לעזוב חלק מהמקומות – – –

חנן פורת (מפד"ל):

הוא יעזוב.

אריה דרעי (ש"ס):

על-פי ההסכם אני מדבר.

חנן פורת (מפד"ל):

— — — עוד שלב כזה.

אריה דרעי (ש"ס):

אני מוכן, אדוני היושב-ראש, אם אתה מסכים, שחנן פורת יבוא לדבר במקומי.

היו"ר ח' דיין:

לא, זה לא מקובל.

אריה דרעי (ש"ס):

אני מעריך מאוד את חנן פורת, בעצם את הרב חנן פורת, יהודי תלמיד חכם. אבל יש לו רק בעיה אחת: מי שלא מסכים אתו או מי שיש לו דעה אחרת – הוא לא קיים אצלו. זה לא בסדר, חנן. אתה תלמיד חכם, אני לא תלמיד חכם, אבל תלמידי חכמים שומעים, לכל הפחות, זה את זה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני מצפה לשמוע את תשובתך.

אריה דרעי (ש"ס):

אתה יודע שאני לא מתייחס עכשיו להערת הביניים שלך, אני מתייחס למשהו אחר. אני מעריך מאוד את אמונתך ואת דבקותך במטרה, וירבו כמותך בישראל. אתה יכול לשכנע, אבל אי-אפשר להכריח את מי שיש לו דעה אחרת לחשוב אחרת. לי יש חששות אחרים.

אני רוצה לסיים את המשפט שהתחלתי בו קודם. בנושא הסכם חברון – ואני מדבר בשם סיעת ש"ס שתמכה בו – אם המצב בחברון לא ישתנה, והמהומות הללו יחזרו, אנחנו, לפחות, נצטרך להפיק לקחים לגבי המשך הדרך בתהליך המדיני הזה.

ברשותך, אדוני היושב-ראש, אני רוצה להסביר במשפט אחד. ש"ס קיבלה היום החלטה על הצבעה חופשית לגבי החוק של חבר הכנסת יהודה הראל. שישה חברי כנסת מש"ס הצביעו בעד וארבעה נמנעו. אני חושב שש"ס היתה הראשונה אולי שיזמה את הנושא של משאל-עם. אני לא רוצה לומר כפינו, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, שכנענו את ראש הממשלה המנוח, יצחק רבין, להודיע על משאל-עם. אנחנו תומכים במשאל-עם. ביקשנו, וחבר הכנסת חנן פורת היה עד, התחננו לפני יוזמי החוק לדרחות זאת לתקופת מה כדי להידבר, כמו שנדברנו בחוק ההמרה. לא היתה שום סיבה בעולם שלא להידבר בעניין. לצערי הרב, שמו אקדח על הרקה ואמרו: תצביעו עכשיו, כן או לא.

אני חושב, וזו אמונתי, שהצעת החוק היום היתה מיותרת. זה מעביר מסר שלילי. בעוד זמן מה, בעיתי אחר, יכול להיות שכן היה אפשר להעביר את החוק הזה. אני לא רואה שום צורך בעולם להביך את הקואליציה כמו שהביכו אותה היום, שהיו סיעות שלא ידעו איך להצביע אף שהן תומכות בחוק הזה, והן התפצלו. ראיתי את הכאב של חברי הכנסת שרצו להצביע אבל העיתי לא היה נוח להם.

אני חושב שזו טעות, ומי שרצה לשרת היום את הגולן, לא היתה לו, לדעתי, מטרה אמיתית בעניין, אולי היו לו כוונות אחרות, כיוון שאם באמת רצו היום לשריין את החוק של משאל-עם, היה אפשר לקיים הידברות רצינית יותר עם גורמי הקואליציה שתומכים בחוק.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אריה דרעי. חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, ההתפרעויות האחרונות של הפלשתינים בחברון באו לעולם לפי הוראת ראש כנופיות אש"ף, בוודאי בידיעתו, בוודאי בשליטת קציניו, ובוודאי הם גייסו והסיעו את הפרחים מכפרי הסביבה. ההתפרעויות בחברון התחילו לפני כרוז החזיר, ואין להן כל קשר לכרוז האומלל והמיותר הזה.

לעומת המתפרעים הערבים, שזרקו בקבוקי תבערה ומטעני חבלה, ואפילו ירו לבתי היהודים, התנהגו חיילי צה"ל ומג"ב באיפוק בלתי מוצדק, וזאת בהוראת מפקדיהם ואולי בפקודתו של שר הביטחון.

זכורה לנו אמירתו של שר הביטחון יצחק רבין, זכרו לברכה, שאמר בשנות האינתיפאדה הראשונות, שאם המתפרעים הערבים יעברו לשימוש בנשק חם – זה יחייב אותנו להפעיל אמצעים כואבים, כדי להפסיק ולשתק את התסלום הזה. והנה, הערבים יורים, הורגים ופוצעים יהודים, וחילי צה"ל ומג"ב מסתתרים בפינות הבתים ובקרנות הרחובות, וכל מה שהם יכולים לעשות זה לתמרן עם המגינים שבהם הם מצוידים, ואוי לאותה בושה.

כך לא לוחמים בטרור וכך לא מגינים על אוכלוסייה אזרחית. הערבים מבינים את ההתנהגות של כוחותינו כחולשה, ואז הם מגבירים את התקפותיהם ואת חוצפתם. כאשר ממשלת נתניהו עשתה את הסכם חברון הזכור לדיראון, היא הבטיחה לתת ביטחון למתיישבים היהודים בחברון. המציאות מראה לנו, שיהודי חברון הופקרו, אין אזור חיץ ואין שליטה של צה"ל על דרכי הגישה לשכונות היהודיות.

לקח נוסף מההתפרעויות בחברון הוא, שאין מקום לחלק את האחריות לביטחון בעיר אחת בין שתי רשויות לאומיות שונות. אלה שמציעים את חלוקת ירושלים לשתי ישויות מדיניות שונות, שילכו לחברון ויראו מה פירוש הדבר, ילמדו מה היה שם בשבועות האחרונים ויבינו מדוע אי-אפשר לחלק עיר אחת בין שתי ישויות.

פרעות חברון התשנ"ז הן חמורות ביותר. אנחנו קוראים לממשלה לעמוד בהתחייבותה לתת הגנה ליהודי חברון, לשמור על ריבונות ישראל בעיר האבות ולשמור על כבודם של צה"ל ומג"ב. תודה, אדוני.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רחבעם זאבי. חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה – איננו. אני מזמין את אחרון הדוברים, חבר הכנסת גדעון עזרא, בבקשה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, סגן שר הביטחון, חברי הכנסת, כאשר העלינו את ההצעה לסדר-היום בחברון, היו מהומות בחברון. אני שמח מאוד שהיום המצב שקט, ואני מקווה מאוד שהמצב גם ימשך כפי שהוא כיום.

ברצוני לומר לכל הציבור, שנגזר עלינו לחיות עם הפלשתינים בארץ הזאת. אין שום פתרון אחר –

רחבעם זאבי (מולדת):

על-ידי מי זה נגזר? על-ידי בורא עולם?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

נגזר עלינו לחיות יחד. חיינו אתם באותה ארץ, ונחיה אתם באותה ארץ.

רחבעם זאבי (מולדת):

מאה שנה של מלחמות, הרג ושכול.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אלא אם הם ירצו, ברצונם, להגר מחר לאחת ממדינות העולם. אבל עד אשר – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הגעת לפתרון.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מבין מדוע אתה צועק צעקת ביניים על דבר שאתה בסך הכול מסכים אתי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני שמח שהגעת לפתרון שהם צריכים להגר מפה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר לך שאשמח מאוד אם אנחנו נישאר פה מדינה יהודית. אבל זה איננו המצב.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רחבעם זאבי.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש להגיד, שאם זה אומנם כך, אנחנו צריכים ללמוד כיצד אנחנו חיים ביחד, לא לחצי שנה, לא לחודש, לא על פעימה ראשונה, לא על פעימה שנייה, אלא על הרבה עשרות ומאות שנים.

אני חושב, שהממשלה שלנו החליטה לעשות מעשה אמיץ. היא פינתה את חברון הערבית והתבססה בחברון היהודית, כאשר הפלשתינים התחייבו לעשות שורה של צעדים במקביל לפינויה של חברון הערבית, והם לא עמדו בכך. היתה הפרה אחר הפרה. חלק מההפרות נעשו על-ידי ילדים, וחלקן על-ידי אנשים יותר מבוגרים. צבא-הגנה לישראל למד, לדעתי, את המצב החדש בחברון, והגענו בשבועות האחרונים למצב שהאוכלוסייה היהודית בחברון כמעט לא הרגישה את הפרות הסדר, להוציא מקרה אחד, וזה הירי החמור שהיה לכיוון בית-הדסה.

אני רוצה לשבח מעל במה זו את חיילי צה"ל, שעומדים בעומס ועומדים במערכה. הרבה חיילי צה"ל עושים זאת. טובי החיילים של צה"ל נמצאים שם. אני חושב, שמגיע להם שתהיה להם תחושה של סיפוק, ולא נבוא אליהם כל הזמן בטענות.

בנימין אלון (מולדת):

לא מגיע להם לקבל בקבוקי תבערה.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לרבות ממולדת. מולדת מאשימה את הצבא – – –

בנימין אלון (מולדת):

— — —

היו"ר ח' דיין:

סליחה, חבר הכנסת אלון, אתה ביקשת להסיר את הצעתו. אין לך מה להתפרץ באמצע נאומו. משפט מסכם.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

בהזדמנות זו אני מבקש לבוא ולומר, שבסופו של דבר הפרות הסדר פסקו שם שעה ששני הצדדים ישבו יחדיו ודיברו. מאז ישבו שני הצדדים יחדיו ודיברו יש שקט בחברון. אנחנו צריכים לעודד דיבור זה עם זה בכל הרמות ובכל המקומות. לא יועילו שום קריאות כאלה ואחרות, שיביאו להסתת אחד הצדדים, בוודאי לא הפלשתינים. אני בהחלט מציע בנקודה הזאת, בנושא ההסתה הפלשתינית, שמנכ"ל רשות השידור יבקש מגורדוס להביא כל יום, בשעה 15:00, חמש דקות משידורי "קול פלשתינ", כדי שהיהודים במדינת ישראל ידעו מה הפלשתינים משדרים, ואנחנו, לעומת זאת, נמנע כל מעשה קיצוני שיחריף את המצב. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת גדעון עזרא. אני מזמין את סגן שר הביטחון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול, אני חייב לציין את פעילותו הרבה של חבר הכנסת זאבי, שרק ביום שני הגיש הצעת אי-אמון באותו נושא. אני השבתי לו – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני יודע את ההתפתחות. זו הצעה לסדר-היום שקדמה להצעת האי-אמון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אכן, ההצעה לסדר-היום הוגשה לפני כן. אבל הדחיפות המדהימה שבה אתה עולה יום לאחר יום ואני משיב לך – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

חברון בראש דאגותינו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה תמיד חשוב. קודם כול חברון, ולאחר מכן הכול. בעניין הזה יש לנו הסכמה.

אבל, אני חושב שאנחנו צריכים לדבר על המצב לאשורו. אין ספק שהעובדות בחברון מצביעות על הפרות בוטות של ההסכמים על-ידי הרשות הפלשתינית. על כך אין חולק לא מצדנו ואפילו לא מצדם. גם הם יודעים שהם מפירים את ההסכמות בנושא חברון, והדברים נמסרו להם לא אחת בתקופה האחרונה בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים. אבל קודם לכן, במסגרת הפרות הסדר שהיו ביהודה , שלשמחתנו, כמו שאתה יודע, Hובשומרון, בוצע ירי של נשק קל לעבר בית-הדסה, מכיוון של שטח 1 הסתיים בלא נפגעים.

במשך כל אותה תקופה הגיב צה"ל על ההתגרריות וההתקפות שהיו גם ביידי אבנים, גם בבקבוקי תבערה. הוא הגיב בשילוב של כמה צעדים נגד; המתפרעים, כאשר נורו כדורי גומי לפיזור אותן הפגנות. כמו שחלק ראו ויודעים, היתה פעילות מסתערבת, פעילות של מסתערבים, שהיו שם. היה גם ירי במידת הצורך. כמובן, אין צורך בירי כאשר אין צורך. היו חקירות, היו מעצרים.

היו חקירות, מעצרים, ואנחנו לא רוצים להביא לפצועים ולנפגעים מהצד השני. בתקופה האחרונה נפגעו כתוצאה מאותן פעולות למעלה מ-300 מתפרעים – דבר שלא רצינו בו, אבל הם יזמו אותו. הם באו לשם, ואנחנו, מהבחינה הזאת הגבנו בכל האמצעים שעומדים לרשותנו. נוסף על כך, חבר הכנסת זאבי, בוצעו חסימות ברחובות, נתפס מאחז נוסף באזור קו התפר, מאחז שלא היה לפני כן , הופסק המסחר באותם אזורים ובוצעו Hבשליטתנו. הוצבו מחסומים סביב האזור שנקרא אזור 1 , צעדים כלכליים נוספים כנגד; המתפרעים.

רחבעם זאבי (מולדת):

תאמין לי, סגן שר הביטחון, שכך לא לוחמים בטרור. אני לא מבין בהרבה דברים, אבל בזה אני מבין.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אתה מבין, היית יועץ ראש הממשלה לטרור, אומנם, זה היה לפני 22 שנים, ומאז השתנו העתים, והיום מערכת הביטחון – –

רחבעם זאבי (מולדת):

בינתיים הייתי בחוץ-לארץ, לא ליוויתי את הטרור.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

ליווית אותנו כל הזמן. אני אומר, שאולי היום מערכת הביטחון חושבת שיש צורך לנקוט צעדים אחרים, נוספים, דומים. בכל מקרה, הגענו למצב שההתפרעויות במתכונת שהיו שם, נפסקו. אבל למרות זאת

הכינה מערכת הביטחון מרכיבי ביטחון מוגברים לשם הגנת היישוב היהודי – שמשות חסינות-ירי לחלונות בתים, אוטובוסים ממוגנים מפני ירי וכמה דברים נוספים.

לצערי הרב, כל ההכנות האלה לא באו לידי ביטוי, בגלל התנגדות היישוב המקומי שם לאותו קבלן שהיה אמור לבצע את העבודות. אנחנו מקווים שנגיע להסכמה בעניין הזה והדבר יתוקן. על-פי הערכת המצב, נכון לעכשיו, מבחינתנו פיקוד מרכז ערוך שם עם סדר כוחות בהיקף כזה, שאם אכן תהיינה התפרעויות נוספות, הוא יהיה ערוך בהתאם, כדי למגר את ההתפרעויות. מובן שיש הוראות ברורות למפקדים בשטח לדאוג למזעור הנזק בכל אירוע, אבל למנוע את התפשטות; לעשות הכול שהוא יהיה בסדר גודל קטן ככל האפשר. יש בכך צורך, ואנחנו דואגים להימצאות המפקדים הבכירים באזור עצמו, כדי שלא יהיה מצב שיתחוללו מהומות והמפקדים הבכירים לא יהיו שם.

הצעדים שצה"ל נקט הביאו לשקט יחסי בעיר. צה"ל ממשיך להיות ערוך, מוכן. אין ספק, שדברים מהסוג שקרו לאחרונה בחברון, אסור שייקרו. אנחנו העמדנו את הרשות ואת האנשים הנוגעים בדבר על חומרת הצעדים האלה; העברנו את המסרים האלה גם באמצעות מתווכים מסוג כזה או אחר, ואמרנו בצורה שאינה משתמעת לשתי פנים, באותו יום שבו נמסרו המסרים, שאם הדבר יימשך – הדבר לא יוכל להימשך באותה מתכונת, ונעשה את הכול כדי שהדברים האלה יגיעו לידי סיום גם בצעדים שלא נרצה שיהיו. תודה רבה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגן שר הביטחון, מה מציע סגן השר?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

סגן השר מציע להסתפק בדברי התשובה, ואם לא מוכנים – להעביר לוועדת החוץ והביטחון.

חנן פורת (מפד"ל):

אני רוצה לשאול שאלה. המסתערים בפעולה שם לכדו את האנשים שהיו אחראים למהומות. אנחנו רוצים לדעת: 1. האם העקבות מוליכים אל הרשות הפלשתינית במישרין? 2. מה נעשה בעניין?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תגיש לי את זה בשאלתא, תקבל תשובה.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, סגן השר מבקש להסתפק בהודעתו. חבר הכנסת אליעזר זנדברג – איננו. חבר הכנסת חנן פורת, מסתפק בהודעת סגן השר?

חנן פורת (מפד"ל):

ודאי שלא.

היו"ר ח' דיין:

לא. חבר הכנסת אריה דרעי – איננו. חבר הכנסת רחבעם זאבי מסתפק בהודעת סגן השר?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מבקש דיון במליאה, אדוני.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת גדעון עזרא, מסתפק בהודעת סגן השר?

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

מסתפק בהודעת סגן השר.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, הצעה אחרת. חבר הכנסת בנימין אלון מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת גדעון עזרא; דקה מהמקום.

קריאות:

— — —

היו"ר ח' דיין:

סליחה, הוא מסתפק בהודעת השר. אין לך מה להסיר. חבר הכנסת בנימין אלון, עם כל הכבוד, אף שדינו של אדם שמבקש להסיר הצעתו של אחר, שלא נמצא, בשבילי זה אותו דבר. אבל אפשר לך דקה מהמקום.

בנימין אלון (מולדת):

תודה. אדוני היושב-ראש, מובן שאין בזה עניין אישי כנגד; חבר הכנסת עזרא, למרות ההערה שלו שבאמת תמוהה בעיני, שמולדת מתלוננת על הפעילות של חיילי צה"ל. מולדת אינה מתלוננת, ומדבריו של חבר הכנסת עזרא משתמע שהוא מאוד מרוצה שחיילי צה"ל עומדים ליד הדלתות ונשרפים מבקבוקי תבערה. אתה, חס ושלום, מרוצה מזה? – לא. הואיל ושינוי לא מרוצים מהמצב הלא-נורמלי הזה, הפתרון היחיד שאפשרי, ובזמנו הציע אותו ראש הממשלה, זה יצירת רצף טריטוריאלי מקריית-ארבע לחברון, להרוס כמה בתים ישנים שאיש לא גר בהם ולהוציא את היהודים מהגטו. לא ייתכן שחיילים ישרפו; חיילים אינם פחות חשובים ממתנחלים. אני מעריך את ההערכה שלך למתנחלים, אבל גם חיילים זה דבר חשוב ואסור שחיילים ישרפו בפתח בית-הדסה. צריך להוציא את היהודים מהגטו, לחבר אותם ברצף טריטוריאלי לקריית-ארבע, וזה אפשרי. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. ובכן, מכיוון שהגענו לסוף סדר הנואמים, אנחנו עוברים להצבעה. יש לנו שלוש הצעות, הצעה אחת לוועדה, הצעה אחת לדין במליאה והצעה אחת להסיר. ובכן אנחנו עוברים להצבעה הראשונה. נגד; – להסיר, בעד – נחליט, או לוועדה או למליאה.

רחבעם זאבי (מולדת):

דין כל הצעה בנפרד, צריך להצביע על כל אחת בנפרד.

היו"ר ח' דיין:

נכון, נעבור הצעה הצעה. הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת – מי בעד ומי נגד?

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 12

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא שהעלה חבר הכנסת ח' פורת לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 12, אין מתנגדים, אין נמנעים. ובכן, הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת תעבור לדיון בוועדה. אנחנו עוברים להצבעה נוספת: הצעתו של חבר רחבעם זאבי – דיון במליאה. ההצבעה החלה.

הצבעה 15

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 9

נגד; – 4

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלה חבר הכנסת ר' זאבי בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי תידון במליאה. שאר ההצעות לא יידונו, כי חברי הכנסת לא היו נוכחים. תודה רבה.

שאלות ותשובות

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לשאלות אל שר הביטחון. בבקשה. אני מזמין את סגן שר הביטחון להשיב על שאלתא מס' 1222 של חבר הכנסת אברהם חי שאקי: אספקת מזון לחיילים. בבקשה.

אספקת מזון לחיילים

חבר הכנסת א"ח שאקי שאל את שר הביטחון ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

בכ' באייר התשנ"ז, 27 במאי 1997, פורסם, כי חיילים במוצב בדרום-לבנון ניזונים זה זמן מה רק ממנות קרב וממצות.

רצוני לשאול:

1. מה היא הסיבה למצב זה?

2. מה נעשה או ייעשה כדי למנוע הישנות המצב?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תשובה על שאילתא מס' 1222 של חבר הכנסת אבנר חי שאקי:

2-1. אספקת המזון למוצבי אזור הביטחון מבוצעת על אף הקשיים הביטחוניים והלוגיסטיים. נוסף על כך קיים גיבוי של מזון טרי, מנות "קשות" ומנות קרב המוחסנות במוצבים למקרה שתהיה מגבלה ביטחונית קשה שלא תאפשר העברת מזון טרי למוצבים.

אין מחסור במנות קרב אף לא באחד מהמוצבים באזור הביטחון.

ניתן לקבוע באופן נחרץ, שרמת האוכל במוצבים גבוהה ביותר, ונראה שהטענות המושמעות מדי פעם אינן ענייניות ואינן משקפות נכונה את המצב.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, במו-אוזני שמעתי כמה טענות כשהייתי שם. אני שואל, האם בכל זאת לא כדאי לעשות מאמץ לשפר את איכות ורמת המזון הניתן שם? סוף-סוף אלה החיילים

שעומדים בחזית הקשה ביותר שיש לנו היום מול הטרור הנבזי ביותר שיש לנו. האם לא כדאי לעשות מאמץ מיוחד בשבילם?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אין ספק, אדוני חבר הכנסת אבנר חי שאקי, שיש צורך, שאותם אנשים שנמצאים באזורים האלה, באזורים הקשים האלה, יזכו למנות האוכל הטובות ביותר שניתן להעמיד לרשותם. עם זאת, אני קובע בצורה מפורשת, שמנות האוכל שמגיעות אליהם הן מהאיכות הגבוהה ביותר שיש, וכידוע לך הרבה פעמים יש אפילו ביקורת על האיכות הגבוהה של האוכל בצה"ל.

אני רוצה להגיד לך, שהביקורת לא מוצדקת לא לכאן ולא לכאן. מנות האוכל שמוגשות הן ברמה הגבוהה ביותר.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

הקמת התנחלות חדשה בדרום הר-חברון

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את שר הביטחון ביום ז' בסיוון התשנ"ז (12 ביוני 1997):

לאחרונה פורסם, כי בישיבתה האחרונה אישרה הממשלה הקמת התנחלות חדשה בשם סנסנה בדרום הר-חברון, על-ידי תנועת בית"ר. כמו כן אמר ראש הנהגת בית"ר העולמית, עמוס חרמון, כי תנועתו מתכוונת להקים היאחזות בחברון עצמה.

רצוני לשאול:

1. האם שינתה הממשלה את מדיניותה שלא להקים התנחלויות חדשות?

2. האם הקצתה הממשלה כספים לתנועת בית"ר לשם הקמת ההתנחלויות החדשות?

3. האם יש תוכנית להקמת היאחזות נח"ל בחברון או בקריית-ארבע?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1, 3. סנסנה מצויה בתחומי "הקו הירוק". ממילא ההנחה שביסוד השאילתא שגויה.

2. אין הממשלה אחראית להתבטאויותיהם של גורמים חוץ-ממשלתיים. מכל מקום – התשובה על השאלה שלילית.

אספקת מזון למוצב בדרום-לבנון

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר הביטחון ביום ז' בסיוון התשנ"ז (12 ביוני 1997):

חיילים במוצב צה"ל באזור הביטחון בדרום-לבנון טוענים, כי לא הגיעה אליהם אספקת מזון במשך כמה ימים. דובר צה"ל הודה, כי משיקולי ביטחון התעכבה האספקה.

רצוני לשאול:

1. האם ידוע למשרדך על כך?

2. האם יש מקרים נוספים שבהם חיילים לא מקבלים אספקת מזון בשל בעיות ביטחון?

3. כיצד ניתן להתגבר על בעיות ביטחון כדי שתגיע אספקה שוטפת למוצבים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

השאילתא היא אותה שאילתא, אז אני אענה לך – אתה רוצה לשאול ישר שאלה נוספת?

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת. בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

התשובה היא אותה תשובה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, התשובה שנתת על התלונה על האיכות – כמעט לא נתקלתי בבעיה הזאת, אבל הבעיה היא לא רק בלבנון. הבעיה היא בכל מיני מוצבים למיניהם בתחומי "הקו הירוק"; כל מיני יחידות שמבצעות פעילות כזאת או אחרת.

הנושא הזה של המזון לחיילים הוא בעיה שחוזרת כל הזמן, והתלונות הולכות ומתרבות.

השאלה, איזה מנגנון יש למשרד הביטחון לפקח על המערכת הזאת של האספקה לחיילים, שלא תהיה בושה, שמשפחות שולחות אוכל מהבית לחיילים שבוכים שאין מה לאכול. אני שומע זאת גם מחיילים אצלנו.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא הבנתי את השאלה.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

איזה מנגנון פיקוח יש לכם, כמשרד הביטחון, על הצבא, כדי שמקרים כאלה לא יחזרו? מהתלונות שאני מקבל מהרבה מאוד יחידות, שכרגע אינני רוצה להגיד את שמן, עולה שהמקרים האלה לא קורים רק בלבנון.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כל תלונה בקשר לאיכות המזון נבדקת. בצה"ל כל מנות המזון, המנות הרגילות, המנות ה"קשות" ומנות הקרב, תמיד מקבלות את הטיפול המסור והטוב ביותר. יכול לקרות, מפעם לפעם, כמו שאתה קונה מוצר באיזה מקום, שקורית תקלה. בסך הכול, מנות האוכל הן באיכות הגבוהה ביותר, ולכן אין לטענות האלה, שנשמעות מפעם לפעם, שום סיבה מוצדקת, לפי דעתי, ולפיכך דינן להידחות.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

הנצחת זכר החיילים שנפלו בקרב במשטרת לטרון

חבר הכנסת א' יחזקאל שאל את שר הביטחון ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

האתר בלטרון משמש מוזיאון לזכר חללי השריון, והוא אינו מנציח את זכרם של החיילים אשר נפלו באתר זה עצמו – משטרת לטרון – בכ"א באייר התש"ח.

רצוני לשאול:

1. מדוע אין בלטרון ולו פינת הנצחה אחת לחיילים שנפלו על אדמה זו?

2. האם יוקם אתר כזה בלטרון, לצד אתר ההנצחה לחללי השריון הקיים שם כיום?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. האלוף במילואים משה פלד, העומד בראש עמותת "יד לשריון", כותב לי: אתר "יד לשריון" מקיים מערכת הנצחה מהמפוארות ביותר בארץ, ונוסף על כך מוזיאון שריון מהמקיפים והמגוונים בעולם.

על קיר השמות ובגלעד מונצחים 4,848 חללי החיל בכל מערכות ישראל, ביניהם 142 חללי קרב לטרון.

בתוכנית הפיתוח של העמותה יש כוונה לבנות ולפתח מוזיאון בציר המלחמות, ושם אנו מתכוונים לספר את סיפור הקרב על לטרון.

פיקדונות אישיים של חיילים

חבר הכנסת צ' ויינברג שאל את שר הביטחון ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

בעקבות הפרסומים בעיתונות לגבי חברות מסחריות המפתות חיילים משוחררים למשוך את כספי הפיקדון האישי שלהם, המופקד עבורם בקרן לקליטת חיילים משוחררים, רצוני לשאול:

אילו פעולות נוקט משרד הביטחון כדי לאתר גורמים כאלו ולמנוע הישנות מקרים דומים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, תשובה על שאילתא מס' 1353, של חבר הכנסת צבי ויינברג.

משרד הביטחון מתדרך באופן שוטף את הבנקים, לרבות מערכת הביקורת הפנימית בבנקים, להקפיד ולוודא קיומן של הוראות החוק.

כל אימת שמתעורר חשד לעבירה על החוק אנו פועלים באורח נמרץ לחקור את החשד באמצעות גופי החקירה של משרד הביטחון, ובמידת הצורך – באמצעות משטרת ישראל.

היו"ר ח' דיין:

שאלה נוספת, בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני מודה לך על תשובתך, אדוני סגן השר, אבל למרות הדברים שאמרת לי הבעיה קיימת ונראה שגם אמצעי הפיקוח לא מספיקים. איך אתה יכול להבטיח שבאמת תהיה כאן אכיפה ממש ולא בדיבורים?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כמו שאתה יודע, מדובר על חברות מסחריות שמפתות, כפי שאתה אומר, במודעות, את החיילים. שאכן יעשו את הדברים.

אנחנו מתדרכים באופן שוטף את הבנקים שלא לעשות דברים כאלה. יש גם בדיקה של הבנקים עצמם בביקורת הפנימית של הבנקים, שלא יעשו דברים כאלה, וכל אימת שיש איזה חשד שאכן קורה משהו אנחנו מתערבים – באופן ישיר או באמצעות המשטרה.

מהבחינה הזאת, אכן יכול להיות שיש חברות שקוראות לחיילים להעביר אליהן את הכספים. אבל אנחנו עושים הכול, בתיאום עם הבנקים, כדי שהדברים לא יקרו. אם הדברים אכן קורים, חלילה וחס, מובן שהחומר מועבר למשטרת ישראל.

אני מקווה מאוד, שהמספר לא גדול, ושהוא ילך ויקטן. אנחנו, מבחינתנו, עושים הכול בתוך הבנקים כדי שהדברים האלה לא יישנו.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

אספקת עדשות פגומות במסכות אב"כ

חבר הכנסת פ' בדש שאל את שר הביטחון ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

מידעה שפורסמה בעיתון "ידיעות אחרונות" עולה, כי חברת "אופטיקנה" נזפה על-ידי משרד הביטחון על כך שעדשות ראייה שסופקו על-ידה ונועדו להתקנה במסכות אב"כ היו פגומות.

רצוני לשאול:

1. האם אותן מסכות פגומות נכנסו לשימוש?

2. האם מלבד נזיפה יינקטו פעולות אחרות?

3. אילו פעולות נוקט משרדך כדי למנוע הישנות מקרים כאלה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

1-3. מדובר בעדשות ראייה פגומות – – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אולי תזכיר במשפט במה מדובר?

היו"ר ח' דיין:

אני אקרא. חברת האופטיקה ננזפה על אספקת מסכות אב"כ פגומות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

מדובר בעדשות ראייה פגומות שסופקו למסכות אב"כ. חלק מהעדשות נמצאו פגומות בתהליך בחינה בצה"ל והוחלפו בעדשות חדשות.

הספק מוכר זה שנים כספק אמין, ועד היום היו מוצריו ללא דופי.

המשרד הורה לחברה להגביר את אמצעי הבקרה של החברה על ספקי המשנה באמצעות נוהלי בדיקה קפדניים יותר.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. שאלה נוספת.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני סגן השר, השאלות האלה התעכבו, אם אתה זוכר, לפני יומיים – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

בשבוע שעבר, לפני יומיים – – –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

ביום שני היו צריכים לענות עליהן, והיתה לי שאלה נוספת, שבינתיים התפרסמה אתמול ב"ידיעות אחרונות".

צה"ל קיים מכרז לגבי משקפיים לחיילים, וחברה אחת התנדבה לתת חינם משקפיים לחיילים. הכול שאלו: מה זה, חברה מתנדבת לספק לכל צה"ל משקפיים חינם? מסתבר, שיש סוג של משקפיים

שכל חייל שיבוא לקחת אותם חינם לא ייקח אותם, כי המשקפיים שנותנים חינם – זה מה שהם שווים. וכשהוא בא, מה קרה? כל צה"ל מנותב לאותה חברה לקבלת משקפיים. מגיעים לשם, אז אומרים לחייל: המשקפיים האלה באמת לא שווים כלום. כדאי לך להוסיף עוד קצת כסף, נזכה אותך, תוסיף עוד קצת כסף, ותקבל משקפיים משופרים. הם קיבלו, בסופו של דבר, פלח שוק אבסכום גדול מאוד חינם, אבל כמעט אף חייל לא לקח את המשקפיים חינם אלא מכרו לו משקפיים אחרים במחיר מלא.

גם אני, כראש רשות, כאשר אני מוציא מכרז, אני פוסל, למשל, מכרז לא הגיוני. אם יש תוצאה הנמוכה ב-80% מהאומדן, אני אומר: רגע, יש פה משהו לא בסדר; או שהוא לא יתחיל את העבודה, או שהוא לא יגמור את העבודה, או שיש פה איזה תרגיל, ואני לא יודע איפה מחכים בפינה. על דבר כזה פוסלים מכרז, או בודקים אותו.

אני אומר לך, שכל החיילים התלוננו, ולא היה אחד שבא לקבל משקפיים כאלה חינם.

אני מבקש תשובה על העניין. אני מבקש לדעת, האם אתם בודקים ופוסלים את המכרז הזה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

כמי שעבר את התהליך הזה באופן אישי בזמן שירותו, היזקקות למשקפיים, אני יכול לומר לך, שמה שהיה אז קיים, כנראה, גם היום. צה"ל אומנם מחויב לספק את שירותי המשקפיים לאלה שיש להם ליקוי ראייה, לא עלינו – עלי כן, אבל על אלה שאין להם – שלא יהיה. נוצר מצב, שכאשר אתה בא ורוצה לקבל אותם משקפיים, המסגרות לא משובחות, בדרך כלל, הן טובות, הן בסדר, אבל יש כאלה שעולות הרבה יותר. כאשר באים אותם חיילים, זה לא רק באותו מקום, הרי אתה יכול לפנות כמעט לכל אופטומטריסט שיש לו הסכם עם צה"ל, זה קיים בכל רחבי הארץ, זה לא במקום אחד ספציפי –

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

היתה חברה שזכתה באספקת חינם.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

יש חנויות רבות. אתה בא ואתה עושה את הבדיקה ולאחר מכן מזמין את המשקפיים ומקבל אותם חינם. זה לא משנה איפה אתה עושה את זה. בהרבה מאוד מקומות מציעים לך, אבל זה עד סכום מסוים. לכן זה סוג של מסגרת מסוימת. בעניין הזה יש משקפיים שעולים 2,000 שקל וגם 3,000 שקל. מובן שבדברים האלה אי-אפשר לעמוד. אם אכן יש מצב של ניצול לרעה, אם תעביר לי את הפרטים אני מוכן לבדוק זאת.

היו"ר ח' דיין:

יש פרסומת של איזה כלב שאוכל משקפיים, ומה שנשאר זה המשקפיים הרזרביים. הלאה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אתה יכול לתת לו את השאר.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

אלה משקפיים שמספקים חינם.

היו"ר ח' דיין:

סגן שר הביטחון ישיב על שאלות שהוגשו לראש הממשלה. בבקשה.

הגדלת תקציב נסיעותיו של ראש הממשלה ב-500%

חבר הכנסת א' פינס-פז שאל את ראש הממשלה ביום כ"ו באדר א' התשנ"ז (5 במרס 1997):

משרד האוצר הגיש בקשה לוועדת הכספים להחליט על תגבור תקציב הנסיעות של ראש הממשלה ב-5 מיליוני שקלים, מדובר בתוספת של 500% לתקציב שעומד היום על 1.2 מיליון שקלים.

רצוני לשאול:

1. מדוע כבר בפברואר מוגשת בקשה להגדלת תקציב הנסיעות ב-500%?

2. בייחוד נוכח הגירעון העצום, מדוע לא נמצאו המקורות לכך בתקציב משרד ראש הממשלה, במקום ברזרבה הכללית?

3. מי שילם עבור נסיעתה של הגברת מירי פורת?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. עיתוי הבקשה להגדלת תקציב נקבע לפי יתרת התקציב שבידי המשרד, והמקרה דנן אינו שונה מהנהוג דרך כלל. לנוכח גידול ממשי בעלויות הנסיעות, למרות שמירה על היקף הפמליה בדומה לנהוג בשנים עברו, כפי שהוצג לחבר הכנסת פינס-פז בישיבת ועדת הכספים ביום 25 בפברואר 1997, באותו עניין, נמצא במשרד ראש הממשלה שיש צורך בהגדלת מסגרת התקציב, ומכאן הבקשה.

2. מלכתחילה, וכפי שהיה נהוג בשנים עברו, תוקצבו הנסיעות של ראש הממשלה באופן ראשוני, מתוך ציפייה שבמשך השנה, ולפי מספר הנסיעות והיקפן, תיעשה פנייה לרזרבה הכללית. מאחר שזהו הנהוג, אין פסול בכך שהדבר נעשה גם השנה.

3. כפי שהוצג בישיבת ועדת הכספים האמורה, כל הנלווים לראש הממשלה בנסיעותיו, למעט עיתונאים, נוסעים מתקציב הנסיעות.

קיצוץ בסיוע לתשתיות ליחידות בהרחבה ליישובי קו עימות

חבר הכנסת ש' שמחון שאל את ראש הממשלה ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

סיוע משרד השיכון לתשתיות עבור יחידה בהרחבה ליישובי קו העימות עמד ב-1996 על כ-60,000 ש"ח.

רצוני לשאול:

1. מדוע טרם נקבעו קריטריונים ברורים לעבודה ולהשתתפות משרד השיכון בתשתיות ליחידת בנייה בהרחבה ליישובי קו העימות?

2. מדוע הוחלט לקצץ בהשתתפות ליחידה בכ-50% ומקסימום 35,000 ש"ח בשנת 1997?

תשובת סגן שר הביטחון ס' שלום:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בהחלטת ממשלה נקבע, כי השתתפות המדינה בתשתיות ליחידות דיור באזור עדיפות לאומית א' תהיה 50%.

על מנת לתת ביטוי לעדיפות הניתנת ליישובי קו העימות, הוחלט במינהל לבנייה כפרית על מימון תשתיות ליחידות דיור ביישובים אלה בגובה של 100% לפי הטבלה ובסך של 60,000 שקל ליחידת דיור. אולם, בעקבות הערת משרד מבקר המדינה כי הדבר נוגד את החלטת הממשלה הנ"ל, הוחלט שהשתתפות המשרד בתשתיות ליחידת דיור באזור עדיפות לאומית א' תהיה 50% בלבד.

על מנת לגשר על הפער, סוכם לאגם משאבים בשיתוף קרן-הקיימת לישראל וכן גורמים נוספים, וזאת מתוך מגמה להביא למצב של מקסימום עזרה ליישובי קו העימות. באופן זה לא ייפגעו יישובי קו העימות הרוצים להרחיב את יישובם.

היו"ר ח' דיין:

תודה לסגן שר הביטחון שהשיב בשם ראש הממשלה.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ח' דיין:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת, בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת –

לקריאה ראשונה, מטעם הממשלה: הצעת חוק לטיפול בתביעות בשל פעולות כוחות הביטחון ביהודה, שומרון וחבל-עזה, התשנ"ז-1997.

החלטות ועדת הכנסת בנושאים אלה: הגשת הצעת אי-אמון בראש הממשלה בהצבעה על הצעת חוק בקריאה טרומית מיום 21 ביולי 1997; השימוש בתקציב "קשר עם הציבור" – לשכה פרלמנטרית, מיום 1 ביולי 1997; אזכור מחשיד של עובד ציבור בעת דיון במליאה, מיום 22 ביולי 1997. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגנית מזכיר הכנסת.

הצעות לסדר-היום

שוטרים פלשתינים המעורבים בניסיון פיגוע בשכם

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים להצעות לסדר-היום מס' 2909, 2910, 2912, 2913, 2924, 2952 ו-2957, בנושא: שוטרים פלשתינים המעורבים בניסיון פיגוע בשכם. ראשון הדוברים, חבר הכנסת טלב אלסאנע – איננו. חבר הכנסת זאב בנימין בגין – איננו. אני מזמין את חבר הכנסת צבי ויינברג, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת ניסן סלומינסקי. נא להקפיד על שלוש דקות כי אנחנו נהיה פה עד מאוחר בלילה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כחודשיים ישבתי בפאריס בבניין הסנאט הצרפתי, עם שני סנאטורים, ודיברנו על ענייני המזרח התיכון, ובאותו יום הופיעה הודעה בעיתון "לה-מונד" הצרפתי על הרצח הראשון של סוחר קרקעות. אמרתי לאחד הסנאטורים, שר בכיר לשעבר, פוליטיקאי ידוע: אתה יודע, היה זה שר המשפטים של הרשות הפלשתינית, פריח' אבו-מדין, שבעצם נתן את הצו להריגתו. שניהם השתוממו. איזה אבסורד, איך יכול להיות שדווקא השר הממונה על חוק ומשפט הוא זה שנותן את הצו להריגה של סוחר קרקעות.

באחרונה שמענו שמר ראזי ג'באלי, מפקד המשטרה הפלשתינית, מעורב בתכנון פיגועים נגד; ישראלים. עוד הפעם האבסורד הזה, שהאדם הממונה על חוק ומשפט, על מניעת פיגועים, הוא זה שמתכנן פיגועים. נדמה לי שבתולדות משטרים שאני מכיר ב-50 השנים האחרונות לא היה דבר כזה, שדווקא השר או המפקד הממונה על תפקיד מסוים הוא זה שמפר, הוא זה שנותן את הפקודה להפר את החוק. זה בהחלט אבסורד.

זה כמה חודשים אנו עדים לתופעה בלתי פוסקת של הפרה בוטה וברורה של הסכמי אוסלו על-ידי הרשות הפלשתינית במה שנוגע לשימוש במעשי טרור שונים ומגוונים כדי לקדם מטרות פוליטיות.

מי שקרא את הסכמי אוסלו ומי שעדיין זוכר אותם יודע, שיאסר ערפאת חתם על הדשא הירוק של הבית הלבן, לנוכח התקשורת העולמית, על התחייבות להימנע מטרור על כל סוגיו וגווניו ובכל מצב שלא יהיה. ההצהרה על ההימנעות מכל טרור היא לב-לבו של הסכם אוסלו.

לפני כמה חודשים, רק להזכיר למי שכבר שכח, אירע פיגוע בקפה "אפרופו" בתל-אביב.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, בבקשה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

היום אין כבר שום ספק שהמעשה הזה נעשה, אם לא בעידודו הישיר של ערפאת הרי לפחות בנתינת אור ירוק למחבלים.

אדוני היושב-ראש, כל התופעות השליליות האלו, ויכולתי להוסיף עוד דוגמאות, מעידות על כך, שלא רק הרשות הפלשתינית על כל דרגיה אינה עומדת בהתחייבותיה כלפי הסכם אוסלו, אלא שפניה לטרור ולאלימות. כל זמן שלא נקבל הוכחות ברורות לכך שחלו שינויים ביחסה של הרשות לכל הנושאים שהעליתי, על מדינת ישראל לעמוד איתנה ולא להיכנע ללחצים מכל גורם בין-לאומי.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת צבי ויינברג. חבר הכנסת ניסן סלומינסקי, בבקשה, ואחריו – חבר הכנסת רפאל פנחסי.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, בעת חתימת הסכם אוסלו האומלל על-ידי ממשלת המערך-מרצ עמדנו ומחינו, צעקנו: אל תיתנו להם רובים, אל תיתנו להם רובים. הסברנו שמתן נשק לפלשתינים זה אסון למדינת ישראל, כי הנשק הזה בסופו של דבר יופנה נגדנו. זעמנו שישאל מסייעת בהקמת צבא מחבלים, ועוד מחמשת אותו, וזאת מתוך נאיביות נוראה, שנשק זה יופנה לבלימת הטרור והמחבלים. והמערך, כאז כן עתה מסרב לראות את המציאות, מסרב לראות שהטרור ממשיך ומתגבר ואנו בטיפשותנו מסייעים לו, מעדיפים לעצום עיניים ולדבר על עתיד ורוד יותר, על תקוות, וכולנו יודעים שבדרך זו הן לא יתממשו. ולצד, גם הממשלה הנוכחית, ממשלה לאומית, אומנם הפסיקה לחלק להם נשק, אבל עדיין לא עושה די ובתקיפות כדי לפעול בנושא.

כך שיש לנו מצב נורא – נשק ללא הגבלה, מספר שוטרים לא מוגבל, הסתה פרועה ברדיו הרשמי של הרשות, וכל זה כמובן הפרה בוטה של ההסכם. והתוצאה לא איחרה לבוא. בסוכות, לאחר פתיחת המנהרה, הנשק הזה הופנה נגדנו, ומאז אנחנו רואים וגם מקבלים דיווחים מהשב"כ, שתשתיות הטרור מתגברות, מתחזקות, ועכשיו הכול כבר רואים שחלק גדול מהשוטרים הם למעשה מחבלים מחופשים. הם מתאמנים ומתארגנים ליום שתינתן הפקודה. ולא מדובר במחבל, השוטר הפשוט, מדובר ברשת שלמה שבראשה עומדים ראשי הרשות, וכל החצים מורים על כך שהמושך בחוטים האמיתי הוא ערפאת בכבודו ובעצמו.

הוא הכשיר כוח מיוחד מאנשי ה"פתח", ובראשם אמין אל-הינדי, ראש המודיעין הכללי. מוסא ערפאת, ראש המודיעין הצבאי, ופייצל אבו-שיח מפקד כוח-17, וכולם אנשיו וכולם סרים למרותו, ומשחררים את הכול לפי פקודות. חלק מתחילים בזריקת אבנים, זריקת בקבוקי תבערה, מטענים, ועכשיו יריות.

אנו אומרים את זה הרבה זמן. אמרו לנו, אתם משוגעים, אתם מדמיינים, ועכשיו הם נתפסו על חם, עם נשק ועם הנחיות ברורות לרצוח יהודים, כשהם מודים, יש הודאות, שאכן ההוראות הגיעו מלמעלה.

האם מישהו מאמין לערפאת שהוא עושה סדר ומנסה לתפוס אותם? גם אם הוא תופס מישהו, למחרת הוא משחרר אותו, והרי הוא נותן את ההוראות. אז מה, נמשיך לשחק במשחק הזה? עד מתי נעצום עיניים? וכל המשימה הלאומית של מדינת ישראל היום היא לארגן פגישה בין ראש הממשלה לערפאת. זה יהיה השיא. אותו אחד שעומד מאחור ומושך בחוטים. והנה שר החוץ שלנו נוסע להיפגש איתו. על מה? הוא עומד בראש הטרור.

לכן אני פונה בבקשה לממשלת ישראל, לממשלה שלנו, אנא תפקחו עיניים, תפסיקו את כל הניסיונות להיפגש איתו. להיפך, תודיעו לו בצורה ברורה, כמו שעשיתם עד עכשיו: אין פגישות. צריך לעשות כל מה שניתן, כל עוד אתה לא מדביר את הטרור באמת ואנחנו לא רואים איך כל אלה מודחים מתפקידם, נכנסים לכלא – אין משא-ומתן אתר. אנחנו רוצים שתסגיר את הרוצחים, רוצחי היהודים, תצמצם את כמות הנשק, תצמצם את מספר השוטרים, ובעיקר תתחיל להדיח את כל מי שמכוונים את הנשק נגדנו – גם לטובתך, אם כי אני לא דואג לך – ובסוף הם יכוונו את זה נגדך.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. חבר הכנסת רפאל פנחסי – איננו באולם. חבר הכנסת אלכס לובוצקי, בבקשה. אחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת חיים אורון.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

כבוד היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, לצערי – חשבתי שחיים רמון ידבר לפני, משום שבאמת הייתי מאוד רוצה לשמוע מה יש לו לומר על האירוע הזה, שמבחינתי הוא אירוע טראומטי, של ניסיון לבצע מעשה טרור על-ידי מחבלים פלשתינים. העובדה שספסלי מפלגת העבודה ריקים עכשיו כנראה אומרת דורשני. יש נושאים שלא נוח לדבר עליהם ולא נוח לשמוע עליהם.

האירוע הזה, הסיפור הזה עם שלושה שוטרים של המשטרה הפלשתינית, שלפי הסכם אוסלו הם אלה שצריכים לשמור על ביטחוננו, לפי הסכם אוסלו, לפי מה שלימדו אותנו על הסכם אוסלו, השוטרים הפלשתינים הללו הם אלה שיתפסו אותם טרוריסטים שיבואו להתנפל על בתינו, נשינו וילדינו – והנה הסתבר שהשוטרים שצריכים לתפוס את הגנבים הם-הם הגנבים.

אפשר היה להסתכל על האירוע הזה כעל אירוע שולי, צדדי, עשבים שוטים. לכל ציבור יש העשבים השוטים שלו, ואפשר היה לטעון שגם למשטרה הפלשתינית יש העשבים השוטים שלה. אבל אי-אפשר לטעון זאת כאשר ברור היום שההוראות לאותם אנשים, הידע על הפיגוע הזה הגיע, חלחל, בא ממקום שהוא מאוד-מאוד למעלה בשרשרת הפיקוד, וייתכן אפילו מערפאת עצמו.

כאשר האירוע הזה מתלווה לכמה אירועים בחודשים האחרונים, בשבועות האחרונים, של רצח סוחרי קרקעות, נדמה לי שפוקע והולך האמון שיש בחברה הישראלית ביכולת להגיע להסכם עם הרשות הפלשתינית. ונדמה לי שצריך לקרוא מכאן קריאה, אולי של הרגע האחרון, לאנשי הרשות ולאנשי ציבור בחברה הישראלית, שמנסים לדחוף את תהליך השלום – ועקרונית אני חושב שיש בכך משום פעילות מבורכת, לנסות. הניסיון והחתימה לשלום כשלעצמם אינם מגונים – להיפך, 'בורכו' – אבל צריך לשים לדבר הזה סוף. לא ייתכן, לא ייתכן שכל פעם כשיש איזו אי-הבנה בינינו לבין הפלשתינים, איזו מחלוקת בינינו לבין הרשות הפלשתינית, חוזרים לנשק הטרור. הסכם שלום פירושו סוף לכל הדברים הללו. אי-אפשר לקבל את זה, ואני חושב שמן הראוי שהכנסת כולה תתאחד כדי לומר את הדברים האלה בצורה מאוד ברורה. וחבל שחבר הכנסת רמון לא נמצא כאן כדי לענות לי על הדברים הללו.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אלכס לובוצקי. אני מזמין את חבר הכנסת חיים אורון – איננו באולם.

סגן שר הביטחון ישיב על כל ההצעות לסדר-היום. בבקשה. אדוני ישיב על שלוש ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת הנוכחים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ההצעות לסדר-היום שמועלות כאן הן הצעות חשובות בנושא מהותי וקריטי להמשך הדו-שיח והיחסים בינינו לבין הרשות הפלשתינית. אין ספק שמקרה מזעזע מהסוג של פיגוע שמבוצע על-ידי שלושה שוטרים פלשתינים, ששניים מהם קצינים, הוא דבר שהדעת אינה סובלת אותו, ואין הדבר יכול להימשך ולו לרגע אחד נוסף.

אשר לעובדות: אכן, בתאריך 15 ביולי 1997 נעצרו שלושה שוטרים בדרכם לפיגוע ביישובים ישראליים באזור שכם והר-ברכה. בחקירתם על-ידי כוחות הביטחון שלנו הם הודו כי כבר ביצעו פיגוע אחד קודם לכן – של ירי לעבר רכב ליד אלון-מורה, וברכב היו רב המקום ומשפחתו. בחקירה הזאת, שעדיין נמצאת בעיצומה, הסתבר כי את החוליה ארגן והפעיל אלוף-משנה מהמשטרה בשכם, ומידע על כך הועבר מייד לפלשתינים בצינורות ישירים ובצינורות נוספים, ונאמר בצורה ברורה ביותר, שיש לנו המידע והאינפורמציה על סמך אותה חקירה, שאכן הדבר הזה מגיע כמעט לראש הפירמידה.

בחקירה זו עלו חשדות נוספים, שבגינם ביצענו מעצר של סגן מפקד משטרת טול-כרם והעברנו מידע נוסף לפלשתינים כדי שהם עצמם ינקטו פעולה כדי למנוע מקרים מסוג כזה בעתיד.

הפלשתינים מבחינתם הודיעו לנו, שהם בודקים את הנושא ואת ההשלכות הקשות שאנחנו רואים במקרה הזה. הבהרנו להם, שאנחנו מצפים שתינקט יד קשה, אפילו יד קשה ביותר כלפי האחרים, ולא נסכים להעביר את הנושא כלאחר-יד.

אלה שהאשמה רובצת לפתחם צריכים לדעת, שאנחנו לא נמשיך במתכונת שבה נוכל לספוג, שאלה שאמורים לשמור מפני פיגועים בקרב הפלשתינים הם אלה שייקחו, לא את עול הפיגוע, אולי מבחינתם את שמחת הפיגוע, לידיהם ויבצעו אותן פעולות איזמות.

אנו רואים באירוע הזה שבוצע על-ידי השוטרים הפלשתינים, אותו פיגוע שנעשה ואותו ניסיון לפיגוע שברגע האחרון נבלם – ויש לציין גם כאן, כמובן, את כוחות הביטחון, שלקחו גם סיכון בעצם האפשרות ללכוד אותם אנשים, מאחר שהגיע אותו מידע מודיעיני שאכן הולך לקרות פיגוע מהסוג הזה, אבל כמובן עד אשר הם היו ממש בשטח לבצע אותו פיגוע לא ניתן היה לשים עליהם יד, והדברים נעשו ממש תוך כדי אולי אפילו לקיחת סיכון, אבל במצב שבו ידענו שחייבים לעשות זאת. כדי לסתום פעם אחת ולתמיד את הפרצה הזאת.

אנחנו רואים באירוע זה הפרה חמורה של ההסכם בינינו לבין הרשות הפלשתינית. בכירים מהמשטרה הפלשתינית מארגנים ומבצעים טרור, שרק בנס לא נפגעו ממנו גם אזרחים וגם חיילים שלנו.

לכן, אנו נעמוד על כך, כמו שאמרתי קודם לכן, שהאשמים ישלמו את מלוא המחיר, ולא נסכים שזה יהיה פחות מכך, ויהיו אלה מי שיהיו.

כאמור, החקירה עדיין נמשכת גם מצדנו וגם מצדם. אני מבחינתי חושב שיש צורך לקיים על כך דיון.

אני ממליץ להעביר את הנושא הזה לדיון בוועדת החוץ והביטחון. אני חושב שהנושא הזה הוא נושא מרכזי, מהותי, קריטי, וטוב שגם הוועדה עצמה תיקח חלק בדיון בשאלה מהו טיב היחסים בינינו לבין הרשות הפלשתינית בעתיד, כאשר אלה שמבחינת הרשות מופקדים על שמירת הסדר, מופקדים על שמירת החוק, לא רק שפעמים רבות נותנים יד, בעצימת עין, לביצוע אולי פיגועים, אולי פחות מפיגועים, מעשים של התפרעויות – הם אלה שבעצם יעשו את המעשים הנוראים ויבצעו פיגועים.

כמו שאמרתי, אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. לחבר הכנסת בני אלון יש הצעה אחרת, להסיר את הצעתו של חבר הכנסת צבי ויינברג.

בנימין אלון (מולדת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני חושב שעוד לא קם עם בהיסטוריה – ועוד מכונה עם חכם – שבנה צבא לאויב שלו, מימן אותו, חימש אותו, ואחר כך מעביר לדיון בוועדה את השאלה, מדוע הוא יורה עליו.

אני שואל, מתי תתעורר הממשלה הלאומית ותדרוש הקמת ועדת חקירה לפשעי אוסלו של חתני פרס נובל יאסר ערפאת, שמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים, ורבין המנוח.

במקום להיזהר מהפיצוץ שעומד לבוא, וכולם יאשימו את ראש הממשלה ויגידו לו: אתה אשם בזה שזה התפוצץ, מן הראוי היה שלא להצניע בוועדות דברים כאלה ולהראות לדעת הקהל איזה אסון קיבלנו. ניסינו שנה כי התחייבנו להסכם בין-לאומי. אין ברירה אלא לומר את האמת לאומה. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה.

חבר הכנסת צבי ויינברג מקבל את הצעתו של סגן השר?

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

מקבל.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ניסן סלומינסקי מקבל את הצעתו של סגן השר?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

כן.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת אלכס לובוצקי מקבל את הצעתו?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

מקבל.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 16

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 13

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 13, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעות לסדר-היום של חברי הכנסת אלכס לובוצקי, ניסן סלומינסקי וצבי ויינברג יועברו לוועדת החוץ והביטחון.

הצעות לסדר-היום

תאונות הדרכים בצה"ל

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעות לסדר-היום מס' 2921, 2932, 2936, 2950, 2955 ו- 2962 – תאונות הדרכים בצה"ל. ראשון הדוברים, חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו. חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, אדוני סגן השר, חברי הכנסת, ההצעה הועלתה בעקבות התאונה שהיתה ביום חמישי בשבוע שעבר, שנהרגו בה שני חיילי צה"ל מחטיבת הנח"ל. התברר, כי הנהג התחיל את יום עבודתו ב-03:30, לפנות בוקר, עבד לאורך כל היום, ולמרות זאת קיבל פקודה לנסוע מתל-אביב לצפון הארץ בשעה 01:00, בלילה, כדי להביא את המפקד שלו. אין לי ספק בכך שזה היה תכנון כושל. ולא רק במקרה הזה.

לאחרונה אנחנו נתקלים יותר ויותר בכך שאין הקפדה על ביצוע פקודות, ויש גם חוסר משמעת. זה לא אומר שבסך הכול המשמעת בצה"ל התרופפה, אך לא ניתן להתעלם מריבוי התאונות עם נפגעים.

אני יודע, כמי שהיה במשך שנים רבות חבר ועדת החוץ והביטחון, שאם צה"ל מתלבש על משהו, כמו למשל על תאונות האימונים ונושאים אחרים, ונוקט את כל האמצעים – כפי ששמעתי עכשיו, שהרמטכ"ל נתן הוראה לעשות כינוסי הסברה, להפעיל את ההוראות ואת הכללים ולחזק את המשמעת בנושא הזה – אין לי ספק שהוא יצמצם את מספר התאונות; כי מספר הנפגעים, מספר ההרוגים, במחצית השנה הזאת הוא יותר גדול מהסך הכול שהיה ב-1996. מה שחשוב הוא, שצה"ל גם יפרסם את מה שהוא עושה, כי כל אדם יקר, ודאי וודאי כשצה"ל ידוע במסורת שלו לשמור על חייליו ולהקפיד על בריאותם וכושר עבודתם.

לפי דעתי, הגידול שחל במספר ההרוגים והנפגעים בחודשים האחרונים הוא יותר מאשר מדאיג. אני פונה אליך, אדוני סגן השר, ואני אומר לך, שמחקר שנערך בצה"ל קובע, כי חלק ניכר מתאונות הדרכים שבהן מעורבים כלי רכב צבאיים נובע מחוסר שעות שינה. בנושא הזה היה טיפול במשך השנים. יש מספר שעות שינה שחייבים להקפיד עליו – זה גם מה שגורם לתאונות האימונים, אם כי זה לא הנושא שאנחנו מדברים עליו; החיילים אינם קולטים את הוראות הבטיחות והתדריכים שמועברים אליהם, כי הם סובלים מחוסר שינה מתמשך. חוסר השינה גורם לתוצאות הקשות האלה, ואני פונה אליך שתעשה כמיטב יכולתך, עם שר הביטחון והרמטכ"ל, כדי להתמודד ביתר יעילות עם התופעה הקשה הזאת.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת עמנואל זיסמן. אני מזמין את חבר הכנסת יורי שטרן.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, בהצעה לסדר-היום אני מופיע אחרי חברי הכנסת דוד טל ורענן כהן. מאחר ששמעתי שההצעה הזאת עומדת לעלות וידעתי שחברי הכנסת האלה קודמים לי, הופעתי כדי להיות שלישי. לצערי הרב, חברי הכנסת לא הופיעו. אני מבקש לתת לי את הזכות לדבר בהצעה הזאת.

היו"ר ח' דיין:

בסדר.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, עמיתי, לפני חודשים מספר – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אין דבר כזה "עמיתי".

יורי שטח (ישראל בעלייה):

עמיתי חברי הכנסת.

לפני חודשים מספר שמענו בוועדת החוץ והביטחון דיווח על התאונות בצה"ל ועל הבטיחות בצה"ל, והנתונים היו מאוד חיוביים. אחד הנתונים המרשימים ביותר התייחס דווקא לנושא תאונות הדרכים: כאשר כל המדינה הולכת ומטריפה את עצמה בדרכים, דווקא בצה"ל הצטמצם מספר התאונות. וסיפרו לנו אנשי המערכת אילו אמצעים הם נקטו ואיך הם הצליחו, ואפשר היה להתגאות בצבא-הגנה לישראל, שבאווירה הכללית שמביאה לתאונות בתרבות הנחותה של הנהיגה, בצה"ל הצליחו.

צר מאוד שהמגמה הזאת התהפכה. חשוב מאוד לבדוק למה היא התהפכה, מה לא עשו ומה התקלקל ומה התחילו לעשות אחרת, או במה חזרו לימים הקודמים, שכתוצאה מכך אנחנו מאבדים את חייהם היקרים של הבנים והבנות שלנו. לא ייתכן שבצבא שבשירות בו יש ממילא סיכון חיים גבוה, נאבד את בני האדם בדרכים.

אני חושב, שהנושא הזה חייב לעמוד במרכז בדיקה מאוד יסודית. אני חושב, שגם החקיקה החדשה, שמתייחסת בכלל לתאונות הדרכים, או הרשות שתקום, צריכה להביא בחשבון גם את ההיבט הזה"לי. אנחנו חייבים בבדיקה יסודית של כל מערך לימודי הנהיגה בארץ. זה עולה המון כסף, זה מחייב אנשים לעשות כל מיני תרגילים וכל מיני לימודים, שבמדינות אחרות איכשהו מסתדרים בלעדיהם, וכתוצאה מכך שלא עושים אותם יש לנו אחוז גבוה כזה של תאונות דרכים. במיוחד כואב שזה קורה במערכת שביסודה היא מערכת ממושמעת – כמו צה"ל.

אני חושב, שההצעה שלנו צריכה להיות – ועדת חקירה פנימית שתתייחס לזה, דיון פנימי עמוק. ולנוכח החקיקה החדשה אנחנו צריכים גם לבדוק, כמו שאמרתי, איך האלמנט הזה"לי נכלל בתוכה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את חברת הכנסת נעמי חזן – איננה. אחרון הדוברים, חבר הכנסת אברהם הירשזון, בבקשה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

הי"ר ח' דיין:

הוא צודק במה שהוא אומר, שלא קראתי לחברי הכנסת הראשונים. אני יודע לשפוט את הדברים באור נכון, אף-על-פי שהזהרתי שחבר כנסת שלא יהיה במליאה יאבד את תורו.

אברהם הירשזון (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, ראשית, תרשה לי להודות לך על כך שאפשרת לי לשאת את דברי.

אדוני סגן השר, אינני רוצה לחזור על דברינו בכל השעות הארוכות שעמדנו פה בכנסת ודיברנו על תאונות הדרכים במדינת ישראל ועל כך שהן אולי האויב הגדול ביותר שקיים לעם היהודי פה במדינת ישראל, ובכלל, לתושבי מדינת ישראל. נראה שצה"ל לא שונה מעם ישראל, והאחוז אצלו די מקביל למה שקורה בכלל ישראל.

אפשר לשבת, או לעמוד פה, לדבר ולהציע הצעות ייעול כאלה ואחרות ולשים דגשים כאלה ואחרים בצה"ל. לא זה מה שרציתי לומר. אני רוצה להציע לך, אדוני: אתה סגן שר שנכנס עכשיו לתפקידו, ואיחלתי לך הצלחה בעבר ואני מאחל לך הצלחה גם עכשיו. אני חושב שצה"ל הוא כור ההיתוך הגדול ביותר שיש לנוער במדינת ישראל, ואם אנו רוצים לשנות מהיסוד את המצב בתחום תאונות הדרכים, אולי צה"ל הוא המקום המרכזי שבו אפשר לשנות. הנער שגדל מגיע לגיל מסוים, נמצא במשך שלוש שנים בכור ההיתוך הזה, ולאחר מכן כל אחד הולך למקצועו, למקומו ולגורלו. הייתי מציע לך אולי שלא להסתכל על המיקרו של העניין, לא להתייחס לכתבה זו או אחרת, למקרה זה או אחר, אלא לקחת כמשימה את הפיכתו של צה"ל בשלוש השנים הבאות, בתוכנית מקרו, לכור היתוך כדי לשנות אולי אחת ולתמיד את כל נושא תאונות הדרכים, הנהיגה הלא-נכונה וההתייחסות לנהיגה בכבישים; לשנות את ההתייחסות לכל הנושא הזה בגדול במדינת ישראל.

אני יודע, צה"ל מסוגל לקחת דבר ולהרים אותו. יכול להיות שזו תהיה אחת הבשורות החינוכיות הגדולות ביותר לציבור במדינת ישראל, אם צה"ל יעשה זאת, ואז נשמע שכל עקומת תאונות הדרכים הולכת ויורדת גם במגזר הלא-צבאי. תודה רבה לכם.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה. אני מזמין את סגן שר הביטחון להשיב על ההצעות של שלושת המציעים. בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הירשזון, זיסמן ושטרן, אין ספק שתאונות הדרכים הן מכת מדינה, ולצערנו הרב הן קיימות גם בצה"ל. צה"ל פעל ופועל ללא ליאות כדי להקטין את מספר התאונות בשורותיו, ועושה את כל הצעדים הנדרשים גם בהדרכה, גם בהגברת משמעת בקרב החיילים והמפקדים. כל אובדן חיי אדם הוא כואב ומיותר, בוודאי בתאונות דרכים, כאשר הדברים קורים ללא כל הכרח. אנשים נוסעים ונהרגים בכביש – אני חושב שהדבר ללא ספק מיותר לחלוטין ומכאיב לכל אחד מבני המשפחה ומהחברים.

למרות ההצעה לסדר-היום וההרגשה שלאחרונה יש עלייה במספר התאונות בצה"ל, אני רוצה לציין כמה נתונים סטטיסטיים שאולי יסברו את האוזן לגבי מצב התאונות בצה"ל: אחוז תאונות הדרכים בצה"ל ירד במהלך העשור האחרון לכדי מחצית. אני חושב שזו ירידה משמעותית ביותר. אחוז ההרוגים בתאונות ירד בעשור האחרון ביותר ב-50% לעומת העשור הקודם, ומספר הנפגעים בצה"ל בתאונות נמוך בהרבה בהשוואה לסקטור האזרחי. מובן שאין בכך יסוד לגאווה. כל תאונה שקורית לא היתה צריכה לקרות, אבל מכוניות נוסעות בכבישים, ואף שיש סימון אזרחי או צבאי עליהן, כל תאונה קורית בין שתי מכוניות. דווקא הגברת ההדרכה והמשמעת בצה"ל הביאה לכך שבנושא הזה יש הצלחה, והירידה במספר התאונות גדולה מאוד.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

קיימת ירידה גם במספר התאונות?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

גם במספר התאונות.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

גם ב-1997?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני מדבר על העשור האחרון. אין לי נתונים על שנת 1997, לכן קשה לי להגיד לך מה הנתונים לגבי השנה, אבל אי-אפשר לערוך בדיקה של חמישה חודשים שהם החודשים המהותיים. צריך בדיקה לאורך זמן. רק בדיקה לאורך זמן נותנת את התשובה הנכונה והאמיתית.

בצה"ל הוטמעו בשנים האחרונות כלים הנותנים בידי מפקדים דרך לבצע תכנון נכון, ביצוע ובקרה של אורחות החיים, עם דגש בתחומי הבטיחות. ביחידות צה"ל מושרשת תרבות, אווירה של בטיחות כחלק מרכזי מהשגרה, והחורגים מנורמות אלה נענשים. כידוע לכם, העונשים בצה"ל הרבה יותר כבדים מאשר בתחום האזרחי כאשר מדובר בביצוע עבירות תאונה או מעורבות בתאונות דרכים.

למרות זאת, לנוכח ריבוי התאונות לאחרונה – ואכן בתקופה האחרונה יש ריבוי בתאונות, והדבר הביא לאובדן ולמחיר יקר מאוד – הרמטכ"ל עצמו קיים, באופן אישי, תחקיר בלשכנו לכל אחת מהתאונות שקרו בשבוע האחרון, השבוע שעליו דובר, שבהן נהרגו חמישה חיילים בתאונות דרכים ובתאונת עבודה אחת עם רכב.

בעקבות הדברים נקט הרמטכ"ל כמה פעולות והורה על יישומן לאלתר: א. מיצוי החקירה והתחקיר של האירועים הללו על-ידי מצ"ח והמפקדים, וטיפול בממצאים ככל שיידרש; ב. הגברה האכיפה בדרכים על-ידי המשטרה הצבאית, ובכלל זה מעקב אחר כשירות הנהגים, תדרוכם והצורך שהביא לביצוע נסיעות. כאן אני מתייחס למה שהזכרת, חבר הכנסת זיסמן; ג. קיום של שיחות ותדריכים בנושא בטיחות וזהירות בדרכים בכל יחידות צה"ל, בעקבות מה שקרה. בכל היחידות ובכל המקומות בוצעו אותן שיחות ואותם תדריכים בנושאים אלה. הדגש הוא בעיקר בלקחים שהופקו מהאירועים האחרונים; ד. טיפול מצד המפקדים בהטמעה ובהעמקה של אווירת הבטיחות ביחידות; ה. טיפול מצד הגורמים המקצועיים בצבא בנקודות כשל טכניות ומינהליות שעלו בתחקירים.

ועוד דבר שאולי נראה כדבר שאינו קורה בדרך-כלל: בכמה יחידות שבהן קרו התאונות, היו אמורים לקבל את פרס הרמטכ"ל ליחידות מצטיינות, ללא קשר לנושא התאונות. יחידות מצטיינות – בזכות הצטיינותם של החיילים. הטקסים האלה נדחו בשתיים מהיחידות שהיו מעורבות בתאונות האחרונות. לא רק שהם נדחו, אלא הרמטכ"ל הורה לבצע בדיקה חוזרת על-ידי ועדת הפרס, באשר לזכאות לפרס. אני חושב שזה מעיד על כך שצה"ל מתייחס לדברים בצורה נכונה. הצעת חבר הכנסת הירשזון צריכה להיבדק.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אחת היחידות שבהן אירעה תאונה היא יחידה שאני מעריך מאוד. אם יתברר שהקצין נתן הוראה לנהג להביא אותו לאחר עבודה של 22 שעות, למה כל היחידה צריכה לסבול מזה?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

קודם כול, כרגע מדובר בדחייה. לא מדובר בענישה אלא בבדיקה חוזרת. אם אכן יש מקרה ספציפי כפי שאתה מתאר אותו, מובן שהנושא ייבדק עד תומו והאחראים ייענשו במלוא חומרת הדין.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לסגן השר. מה סגן השר מציע?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

להעביר לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת אברהם הירשזון מסכים להעביר לוועדת החוץ והביטחון, חבר הכנסת עמנואל זיסמן מסכים, חבר הכנסת יורי שטרן מסכים.

אנו עוברים להצבעה. מי בעד, מי נגד; – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 17

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 9

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לדיון בוועדת החוץ והביטחון נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

בעד – 9, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה בעניין תאונות דרכים בצה"ל תועבר לוועדת החוץ והביטחון.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ח' דיין:

הודעה לסגנית מזכיר הכנסת בבקשה.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחו היום על שולחן הכנסת מסקנות ועדת החינוך והתרבות בנושא: הקניית ערכים לקליטת העלייה במערכת החינוך.

שאלות ותשובות

היו"ר ח' דיין:

אנו עוברים לשאלות לשר הבריאות.

שימוש קופות-החולים בתחפה "פחקיר"

חבר הכנסת מ' קליינר שאל את שר הבריאות ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

" , המיועדת לחולים כרוניים הסובלים מפרוסטטה. Procure משרד הבריאות אישר תרופה ששמה " התרופה יקרה ומוכרת על-ידי קופת-חולים לאומית ולא על-ידי הכללית.

רצוני לשאול:

1. מה הוא ההבדל בין תרופה זו לבין תרופות אחרות מבחינת היעילות ובחינת המחיר?

2. מה הם הקריטריונים שעל-פיהם קובעת כל קופה מה הן התרופות שאותן תסבסד?

3. האם יש קריטריונים אחידים בקופות-החולים להכנסת תרופה לספר התרופות המוכר שלהן? אם לא – מדוע?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במטרה לבדוק אם יש מקום לכלול את התרופה בסל הבריאות, נעשתה עבודה אינטנסיבית של בדיקות עלות מול תועלת בתרופה זו בארץ, ונמצא כי אין לתרופה יעילות גבוהה מזו של התרופות האחרות הרשומות לאותה מטרה – מקבוצת אלפא-בלוקרס – ועלותה גבוהה פי שניים עד פי ארבעה ממחירי התרופות האחרות. ממצאים דומים הופיעו בבדיקות שנעשו בארצות אחרות, ולכן הוחלט כי אין מקום לכלול תרופה זו בסל הבריאות.

3-2. על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, מחויבת כל קופה לכלול בפנקס התרופות שלה את התרופות שנכללו בסל הבריאות בלבד. יכולה קופת-חולים לכלול בפנקס התרופות שלה תרופות נוספות, בתנאי שאלה לא יגדילו את עלות הסל.

אין משרד הבריאות מתערב בקריטריונים של הקופות להכללת תרופות בפנקס התרופות שלהן, אך מחייב את הקופות לכלול ברשימותיהן את כל התרופות שנקבעו בסל התרופות; זה מאפשר לקופות להתחרות ביניהן על איכות השירות המוצע למבוטח ועל תכולתו.

הענקת תואר מומחה לרופא

חבר הכנסת ר' ברונפמן שאל את שר הבריאות ביום כ"ח באייר התשנ"ז (4 ביוני 1997):

בתשובה על שאילתא מס' 792 נעניתי שהרופא א"ה – שמו המלא מופיע במקור – פטור מבחינת שלב א' בכתב, לקבלת תואר מומחה, והוא יוכל לגשת לשלב ב' בעל-פה. הנ"ל פנה לממונים עליו על מנת לממש את זכותו לשלב א', אך נענה שאין בתשובה על שאילתא מס' 792 אמת.

רצוני לשאול:

1. מדוע לא הוענק לנ"ל פטור משלב א'?

2. מדוע לא יוכל הנ"ל לגשת לבחינת שלב ב' בעל-פה, כפי שנכתב בתשובה על שאלה 3 שבשאלתא מס' 792?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לצערנו, המידע שקיבלנו בעבר היה מוטעה. בבירור נוסף שערכנו נמסר לנו, כי ההחלטה הסופית של המועצה המדעית היתה לדרוש מד"ר א"ה את שנות ההתמחות במחלקה פסיכיאטרית, אולם היא לא פטרה אותו מבחינות שלב א', ועל כן, עד סיום שנות ההתמחות במחלקה פסיכיאטרית מוכרת הוא יחויב בבחינות שלב א' ושלב ב'.

2. כאמור, הנ"ל יוכל לגשת לבחינות שלב ב' לאחר מעבר בחינות שלב א' כנדרש.

המחסור באיברים להשתלה

חבר הכנסת מ' שטרית שאל את שר הבריאות ביום ז' בסיוון התשנ"ז (12 ביוני 1997):

אחת הבעיות הנוגעות לישראלים רבים היא המחסור באיברים להשתלה. כתוצאה מכך, בארצות רבות בעולם לא מוכנים לקבל ישראלים להשתלות במסגרת ההסדר הכלל-עולמי בנושא בנק איברים.

רצוני לשאול:

1. האם משרד הבריאות מודע למצב הקיים?

2. מה משרדך עושה כדי לעודד תרומת איברים?

3. האם ניתן לקבוע העדפה של אנשים שחתמו על תרומת איברים בחייהם אם הם יזדקקו להשתלה תוך קביעת תקופת זכאות?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבריאות מודע לבעיה הקשה של מחסור באיברים להשתלה בישראל. הבעיה היא כלל-עולמית, ועל כן יש קושי הולך וגדל להתקבל להשתלה בחוץ-לארץ. יש לציין עוד, כי אין הסדר כלל-עולמי בנושא של בנק איברים. כל מדינה או מדינות מספר מאורגנות בנפרד, וכאמור – עקב המחסור הכלל-עולמי באיברים, הן אינן ששות לשתף זרים במאגר התרומות שלהן.

2. משרד הבריאות, באמצעות המרכז הלאומי להשתלת איברים, פועל בכיוונים שונים כדי לעודד תרומת איברים ולהגדיל את מאגר התרומות. כיוון פעולה אחד הוא המודעות הציבורית לנושא על-ידי עריכת מסעות הסברה, שכוללים פנייה לציבור דרך אמצעי התקשורת הכתובים והאלקטרוניים, דוכני החתמה על כרטיס תורם – כרטיס "אדי" – הרצאות וחלוקה של חומר הסברה בכל מקום שמאפשרים למרכז להפיצו. כיוון ההסברה השני מתמקד בפעילות חינוכית והסברתית במערכת הבריאות, כך שיאותרו כל התורמים הפוטנציאליים.

נוסף על כך, המרכז יפעיל בקרוב, בכל בית-חולים בארץ, אדם שתפקידו יהיה לאתר תורמי איברים פוטנציאליים ולדווח על כך למרכז הלאומי. אנו בטוחים כי גם בדרך זאת נגדיל את מספר התורמים.

3. מתן עדיפות בהשתלה לאדם שחתם על כרטיס תורם איננו נושא חדש, והוא עלה לדיון פעמים מספר. בשלב זה הוחלט שלא לאפשר עדיפות זו. יש לציין, כי המדינה היחידה שהדבר מתקיים בה בשיטה דומה לזאת היא סינגפור, שבה אדם שמסרב לתרום איברים בחייו יורד לסוף רשימת

המועמדים אם הוא זקוק להשתלה. יש לציין, כי גם אם יוחלט לתת עדיפות לאדם שחתם על כרטיס תורם, לא בטוח שניתן יהיה לעמוד בהבטחה זאת, מאחר שאופי החולים המועמדים להשתלה הוא כזה שהחולים הדחופים והקשים יותר מושתלים קודם.

מחלקת ילדים בבית-החולים "איתנים"

חברת הכנסת ד' איציק שאלה את שר הבריאות ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

מחלקת ילדים בבית-החולים "איתנים" קיימת זה 30 שנה למען ילדים הסובלים ממחלות נפש או בעיות התנהגות חמורות. מוסד זה משרת את אזור ירושלים והסביבה.

רצוני לשאול:

1. האם משרדך מתכנן לסגור מוסד זה?

2. מה יעשה עם הילדים?

3. אם הכוונה היא שלא לסגור את המוסד, האם יעבור המוסד שיפוץ?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לאחרונה נסתיימה בשירותי בריאות הנפש במשרד הבריאות עבודת מטה בסוגיית ארגון השירותים לילדים ונוער באזור ירושלים. בדיונים השתתפו אנשי מקצוע ממשרד הבריאות ומהמועצה הלאומית לבריאות הנפש ומנהלי שירותים. במהלך העבודה המורכבת, אשר נמשכה חודשים רבים, נבדקו מספר רב של חלופות אפשריות לפריסת השירות. ההיבטים הארגוניים והתקציביים להיתכנות השינוי עדיין נבדקים.

בבית-החולים "איתנים" יוסיפו להפעיל מחלקת נוער מתוגברת, במספר מיטות רב יותר ומפתחות כוח אדם הולמים, והיא תיתן מענה על כל הצרכים ובכל רמות ההשגחה הנדרשות.

2. עם העברת הדגש לטיפול בקהילה ולאחר איתור האתר המתאים בירושלים, יופעל מרכז יום קהילתי כוללני לילדים ולנוער, אשר ייתן מענה על צרכי האבחון, ההערכה, הטיפול המרפאתי, אשפוז היום והשיקום. כנהוג, תופעל בצמוד למרכז מסגרת חינוכית.

האשפוז הפסיכיאטרי המלא לילדים, למתן מענה אזורי, יופעל על בסיס יחידה מתאימה בבית-החולים הכללי בירושלים.

מענה לילדים אשר יזדקקו לאשפוז מוסדי ממושך – ומספרם של אלו זעום ביותר – יינתן על בסיס המרכז הארצי הפסיכיאטרי לאשפוז ילדים בנס-ציונה.

יש יתרון להעברת הדגש הטיפול לרוב הילדים הנזקקים לקהילה ולבית-החולים הכללי, עם הוצאתם מבית-החולים הפסיכיאטרי.

לעתים עדיין ייוותר הצורך לאשפוז ילדים בפתרונות מוסדיים ממושכים, ועל כך יינתן מענה במרכז לבריאות הנפש בנס-ציונה.

3. ללא קשר לבדיקת ההיתכנות ליישום התוכנית, יעברו המחלקות לילדים ונוער בבית-החולים "איתנים" שיפוץ, כפי שסוכם.

התפרצות דלקת קרום המוח ברצועת-עזה

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר הבריאות ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

בימים האחרונים אנו עדים להתפרצות של דלקת קרום המוח בקרב כמה מאות ילדים תושבי רצועת-עזה.

רצוני לשאול:

1. האם יש חשש שמדובר במגפה?

2. כיצד משתפת ישראל פעולה עם שלטונות הבריאות הפלשתיניים בעניין?

3. האם קיים חשש להידבקות במחלה גם בישראל?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. במהלך חצי השנה האחרונה לקו כ-300 ילדים ברצועת-עזה בדלקת קרום המוח נגיפית, מתוכם – 150 המקרים שאירעו בשלושה שבועות, עד למחצית חודש יוני, ניתנים להגדרה כהתפרצות, אך לא כמגפה. מדובר במחלה נגיפית קלה. רובם המכריע של החולים החלימו כליל, ומיעוטם בשלבי החלמה אחרונים.

2. למחרת חג השבועות נפגשו במחסום ארז צוותים רפואיים מטעם משרד הבריאות ומטעם רשות הבריאות הפלשתינית, ובתוכם מומחים לבריאות הציבור, למחלות זיהומיות ולרפואת ילדים. הם סקרו את ממדי ההתפרצות, את הנתונים האפידמיולוגיים, את אמצעי האבחון ואת מדיניות הטיפול. הסתבר ששירותי הבריאות הפלשתיניים טיפלו היטב בבעיה מבחינה אפידמיולוגית וטיפולית, וסוכם שדגימות נוזל שדרה מהחולים יבדקו במעבדת הנגיפים של משרד הבריאות, על מנת לאבחן את סוג הנגיפים. עקב החשש כי מקור הזיהום הינו מזון ילדים, סוכם שרשות הבריאות הפלשתינית תבצע בדיקות מקיפות של המזון. קיים שיתוף פעולה מלא ומעולה בין הצוותים הרפואיים הישראליים והפלשתיניים, אשר מתייעצים ומחליפים דעות, הן במפגשי עבודה והן באמצעות קשר טלפוני.

3. יש לציין, שגם במדינת ישראל יש אירועים שגרתיים של דלקת נגיפית של קרום המוח, ללא קשר עם אירועים בתחומי האוטונומיה הפלשתינית.

המחלה בשטחי האוטונומיה הופיעה אצל ילדים מתחת לגיל עשר, ובעיקר גילאי שנתיים עד ארבע. מקור הזיהום אינו ידוע, אך הועלתה סברה כי מדובר במזון ילדים, כגון גלידות או אבקות חלב, המשווקים בשטחי האוטונומיה. מוצרים אלה אינם מגיעים לישראל כלל. האפשרות לעצור מעבר לעובדים מעזה לשטח ישראל נשקלה ונשללה, היות שבעזה מדובר בילדים ובפעוטות, בעיקר בני שנתיים עד ארבע, ומדובר במחלה קלה המופיעה גם אצל ילדים בתחומי ישראל.

לסיכום, אין חשש שההתפרצות בעזה תגרום להתפרצות דומה בישראל. כדי להימנע מהידבקות במחלה, יש להקפיד על כללי היגיינה נאותים, בעיקר על שטיפת ידיים לאחר שימוש בשירותים ולפני האכילה, ולהימנע מצריכת מזון ממקורות לא ידועים.

ביטוח רפואי לילדים במזרח-ירושלים

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הבריאות ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

אלפי ילדים ערבים אשר הוריהם מתגוררים במזרח-ירושלים אינם מבטחים בביטוח רפואי מאחר שאחד מהוריהם איננו תושב מדינת ישראל ובקשתו לאיחוד משפחתם טרם נענתה. בנסיבות המיוחדות של ירושלים, יש לבטח בביטוח רפואי את כל הילדים אשר אחד מהוריהם מבטח בביטוח רפואי.

רצוני לשאול:

1. מה היא מדיניותכם לגבי ילדים ערבים תושבי ירושלים שאחד מהוריהם איננו תושב ירושלים?

2. מה הוא הפתרון לבעיה דלעיל?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד-1994, קובע, כי כל תושב זכאי לשירותי בריאות על-פי החוק, כפוף להוראותיו.

לעניין קביעת התושבות החוק מפנה למבחנים שנקבעו לעניין חוק הביטוח הלאומי ואשר מתייחסים – בעיקרם – לשאלה היכן מצוי מרכז חייו של האדם שבו מדובר. כשמדובר בקטין, יחול עליו אותו דין החל על ההורה שעמו הוא חי, אפילו אין ההורה האחר עונה על מבחני התושבות שנקבעו.

השאלה אם יש למי מן ההורים תעודת זהות אינה משנה לעניין זה, שכן המבחן הוא מבחן תושבות. ייתכן אפוא מצב שבו הילד עונה על מבחני התושבות – גם אם אינו רשום בתעודת זהות – והמוסד לביטוח לאומי יתייחס אליו כאל מבוטח לכל דבר ועניין, כשלצרכים טכניים רישומיים יינתן לו "מספור" מיוחד. אך ייתכן גם כי אף אחד מן ההורים אינו עונה על מבחן התושבות, אף אם יש לשניהם, או לאחד מהם, תעודת זהות, ואז לא ייחשבו "תושבים" לעניין חוק ביטוח בריאות ממלכתי – לא ההורה ולא ילדו המתגורר עמו.

כאמור, הזכאות עבור ילד לביטוח בריאות ממלכתי הינה בהתאם להורה שעמו הוא חי. אם ההורה הנ"ל זכאי לביטוח בריאות, כך גם ילדו.

יש לציין, כי מבחני התושבות מופעלים באופן שוויוני, בלי קשר למוצאו של המבוטח, ובהחלט ניתן לחשוב על סיטואציה מקבילה של הורים יהודים שאינם עונים על מבחני התושבות – אם העתיקו את מרכז חייהם אל מחוץ לישראל. במקרה כזה לא ייחשבו מבוטחים לעניין חוק ביטוח בריאות ממלכתי – לא הם ולא ילדם המתגורר עמם.

עמידות חיידקי שחפת לאנטיביוטיקה

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר הבריאות ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

מחקר חדש מגלה נתונים מעוררי דאגה על מחלת השחפת בארץ. רק באזור תל-אביב היו פי-שלושה חולי שחפת לעומת שנים קודמות. התגלתה עלייה ניכרת, פי-עשרה, בעמידות המחלה לאנטיביוטיקה לעומת שנים קודמות.

רצוני לשאול:

כיצד יפעל משרדך נוכח הממצאים, על מנת למנוע את התפשטות המחלה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ב-24 ביוני 1996 הכריז שר הבריאות על מחלת השחפת כמחלה מידבקת מסוכנת לפי סעיף 20(1) לפקודת בריאות העם, 1940, והחליט על מדיניות לאומית חדשה על מנת לבלום את העלייה במספר חולי השחפת ואף להדביר את מחלת השחפת כליל. ב-1 באפריל 1997 החל משרד הבריאות ליישם את התוכנית הלאומית למיגור מחלת השחפת.

עקרונות ההיערכות הארגונית והטיפול הרפואי הם: 1. הטיפול בחולי השחפת ובמגעיהם יהיה; 2. האחריות הרפואית לטיפול בחולי השחפת ובמגעיהם Directly בשיטת טיפול בהשגחה ישירה – תהיה של תשעת המרכזים לאבחון ולטיפול בשחפת – מלש"ח, שהוכרזו לשם כך על-ידי משרדנו; 3. האחריות לפיקוח על ההיערכות תהיה של היחידה הארצית לשחפת ולאייס במשרד הבריאות באמצעות לשכות הבריאות המחוזיות; 4. האבחון המעבדתי הספציפי יעשה בשתי מעבדות ארציות ייעודיות: המעבדה הארצית למיקרובקטריה של משרד הבריאות באבו-כביר ומעבדת "תל-חנן" של קופת-חולים הכללית בחיפה; 5. חולי שחפת הזקוקים לאשפוז יאושפזו באחת משתי מחלקות האשפוז הייעודיות לנושא, בבית-החולים "שמואל הרופא" בבאר-יעקב ובבית-החולים "רבקה זיו" בצפת; 6. רכישת ואספקת התרופות לטיפול בחולי שחפת תיעשה באחריות משרד הבריאות באמצעות חברת שרא"ל בע"מ.

צורת טיפול זו מבטיחה השלמת טיפול על-ידי החולים, ובכך נמנעת יצירת חיידקים עמידים לתרופות.

הנתונים המופיעים בשאילתא, שלפיהם היו בתל-אביב פי-שלושה חולי שחפת לעומת שנים קודמות, אינם נכונים. על-פי דיווחים למחלקה לאפידמיולוגיה, הנתונים על מספר חולי השחפת במחוז תל-אביב הם כדלקמן: ב-1993 – 77 מקרים; ב-1994 – 57 מקרים; ב-1995 – 74 מקרים; ב-1996 – 64 מקרים.

תמיכה לעמותת "עמך"

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר הבריאות ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

לאחרונה נודע על כוונה לקצץ בתמיכת משרד הבריאות ל"עמך" – עמותה לתמיכה נפשית בניצולי שואה. זו פעולה שעלולה לפגוע בפעילות העמותה, ובעיקר בניצולי השואה הנעזרים בשירותי העמותה. כמו כן ידוע לי, שעד כה לא העביר המשרד שום סיוע לשנה זו.

רצוני לשאול:

האם מתכננים לקצץ בסיוע לעמותה זו, ואם כן – האם תשונה החלטה זו?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

בשל מגבלות וקיצוצי התקציב אכן שקל המשרד לקצץ השנה בסיוע הכספי שניתן לעמותת "עמך", אולם חזר בו מכוונתו זו.

בימים אלה תקבל העמותה הודעה בדבר התמיכה הכספית שאושרה לה לשנת 1997.

טיפול משרד הבריאות בתביעות על רשלנות רפואית

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר הבריאות ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

על-פי תחקיר שפורסם לאחרונה, משרד הבריאות מתעלם ממאות תביעות ופסקי-דין בשנה שבהם עולים לכאורה חשדות לרשלנות רפואית או לעבירות אתיות, ואינו משתמש בחומר הנחשף כדי להתייעל ולהקטין את מספר המקרים.

רצוני לשאול:

מה יעשה משרדך נוכח ממצאי התחקיר?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

משרד הבריאות מתייחס לכל תלונה המגיעה לידיעתנו, ובוודאי לפסקי-דין שמהם עולה חשד לרשלנות רפואית. כל תלונה נבדקת לגופה, ובתלונות שמהן עולה חשש לרשלנות רפואית, משרד

הבריאות פותח בהליכים משמעותיים נגד; המעורבים בכך. אין ספק שלא כל התלונות נמצאות מוצדקות, ולכן לא בכל המקרים נפתחים הליכי משמעת.

למרות האמור לעיל, משרד הבריאות נערך להפקת מסקנות מערכתיות, בעיקר על-ידי לימוד ובירור תלונות, בירורים מקצועיים המתבצעים בדרגים השונים. בחלק מהמקרים נשענים הלקחים המערכתיים גם על פסיקות משפטיות.

ביטוח רפואי לבני-זוג בהליך איחוד משפחות

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר הבריאות ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

בן/בת זוג המצויים בהליך איחוד משפחות, והמתגוררים בישראל על-פי אשרת שהייה זמנית, אינם מבוטחים בביטוח רפואי, לרבות ביטוח רפואי בגין אשפוז.

רצוני לשאול:

1. מדוע בן/בת זוג המצויים בהליך איחוד משפחות אינם זוכים לביטוח לאומי?

2. מה היא מדיניותכם בקשר לבני-זוג שאינם תושבי ישראל המצויים בשלב איחוד משפחות?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. חוק ביטוח בריאות ממלכתי, התשנ"ד–1994, קובע, כי כל תושב זכאי לשירותי בריאות על-פי החוק בכפוף להוראותיו.

קביעת התושבות נעשית על-פי מבחנים שנקבעו בפסיקה ואשר מתייחסים בעיקרם לשאלה היכן מצוי מרכז חייו של האדם שבו מדובר.

2. בחינת מעמד התושבות של מבטח פונטנציאלי נעשית על-ידי המוסד לביטוח לאומי, ואין משרד הבריאות נוהג להתערב בקביעות אלה.

מבחני התושבות מופעלים באופן שוויוני, בלי קשר למוצאו של המבוטח. ייתכנו בהחלט מצבים שבהם אדם בעל תעודת זהות, שאינו עונה על מבחן התושבות שנקבע בפסיקה, לא ייחשב מבוטח לעניין חוק ביטוח בריאות ממלכתי.

מחלקת ילדים בבית-החולים "איתנים"

חבר הכנסת מ' לוי שאל את שר הבריאות ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

ממידע שהגיע לידי עולה, כי במחלקת הילדים בבית-החולים "איתנים" מוחזקים הילדים בתנאים בלתי נסבלים.

למרות חומרת המצב וההתרעות החוזרות ונשנות מצד ההורים והמועצה לשלום הילד, ממשיכים הילדים לחיות בתנאים שאינם הולמים זכויות אדם בסיסיות.

רצוני לשאול:

1. האם כך הדבר?

2. אם כן – מה הם הצעדים שיינקטו לתיקון הדבר?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אכן, התנאים הפיסיים של המחלקה קשים.

2. באוגוסט-ספטמבר השנה יחל השיפוץ של מחלקת הילדים.

תרופות חדשות לטיפול בחולי איידס

חברת הכנסת י' דיין שאלה את שר הבריאות ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

רצוני לשאול:

1. האם משרד הבריאות מודע לקיומה של פריצת דרך בטיפול באיידס על-ידי שילוב של תרופות מאריכות חיים?

2. האם הוא יודע שרק כ-500 נשים בארץ מטופלים בשילוב הזה?

3. קופת-חולים לאומית, שמרבית נשאי האיידס יוצאי אתיופיה מבוטחים על-ידה, שוללת ממבוטחיה את שילוב התרופות. מה יעשה בנדון?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אכן, חלה פריצת דרך בשנתיים האחרונות בטיפול בחולי ונשאי נגיף האיידס.

2. משרד הבריאות אינו מכיר בנתון הנ"ל, כיוון שההחלטה אם לתת לנשא תרופות מסוימות או שילוב של תרופות הינה של הרופא המטפל בהתאם לצורך הרפואי.

למשרד הבריאות יש דיווח עדכני לגבי מספר נשאי וחולי האיידס, אולם אין הוא אוסף נתונים כיצד כל נשא או חולה מטופל.

3. כיוון שהתרופות לחולי ונשאי איידס לא היו כלולות בסל התרופות ערב תחילת חוק ביטוח בריאות ממלכתי, הרי קופות-החולים אינן מחויבות לספק כיום את התרופות על-פי החוק.

עם זאת, ובהתאם להוראות החוק, בשל ההכרה בצורך הדחוף בהכללת התרופות בסל התרופות – דבר שיבטיח, שכל חולה או נשא איידס שצריך לקבל התרופות אכן יקבלן – פנה משרד הבריאות למשרד האוצר לאישור ולתקצוב תוספת התרופות הנדרשת, אולם עד כה טרם נענינו בחיוב.

סיחב בית-חולים לספק תרופה לחולי נפש

חבר הכנסת ד' ראם שאל את שר הבריאות ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

הובא לידיעתי, כי בית-חולים "טירת הכרמל" דורש ממשפחות המאושפזים לממן מכיסם רכישת , שמחירה כ-1,500 ש"ח לחודש. Zyprexa התרופה

רצוני לשאול:

1. האם יורה משרדך לבית-החולים לחדול לדרוש ממשפחות המאושפדים לממן את התרופה?

2. האם יפוצו החולים בגין הכספים ששולמו עבור התרופות שאותן נאלצו לרכוש?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. בבירור מול הנהלת בית-החולים "טירת הכרמל" נמסר, שהנהלת בית-החולים אוסרת גביית תשלום עבור תרופות שמקבלים מאושפדים.

אם נקבל פנייה מהמשפחה, נוכל לבדוק את המקרה הספציפי לעומק העניין.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, אדוני סגן השר. אני מצטער שאין כאן חברי כנסת שתוכל להשיב להם.

הצעה לסדר-היום

מצב בתי-החולים הממשלתיים

היו"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעה לסדר-היום מס' 2969, בנושא: מצב בתי-החולים הממשלתיים. ראשון הדוברים, ואחרון הדוברים – חבר הכנסת שמואל הלפרט. בבקשה, שלוש דקות עומדות לרשותך.

אני מצטער שאשלח אתכם היום מוקדם הביתה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

יש לי עוד שש דקות על חשבון שני החברים שלי שלא נמצאים כאן.

היו"ר ח' דיין:

לא, יש לך שלוש דקות.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אבל זה נושא חשוב מאוד. אני חושב שאתה יכול לתת לי עוד שתי דקות.

היו"ר ח' דיין:

אדוני, יש תקנון. אני הולך על-פי התקנון היום. זה נגמר. תודה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, השביתות בבתי-החולים הממשלתיים, בימים שני ושלישי, כבר גרמו נזקים קשים לאלפי חולים.

לפי מה שפורסם אתמול בעיתונות, נדחו יותר מ-2,000 ניתוחים בגלל שביתת הרופאים, האחיות ועובדי המינהל והמשק. עבודת מחלקות רבות שובשה בצורה קשה בבתי-חולים ברחבי הארץ.

ארגון רופאי המדינה הודיע, כי השביתה באה כצעד של התרעה לציבור ולממשלה מפני פגיעה בלתי הפיכה בשירותי הבריאות. "לא נוכל עוד לערוך לשבועת הרופאים שעליה התחייבנו עם קבלת תארינו", אמר ד"ר אלישע ברטוב, יושב-ראש ארגון רופאי המדינה.

אינני רוצה להתערב בסכסוך, אבל אין ספק שהרופאים והאחיות עובדים קשה ועושים מלאכתם נאמנה, במשמרות, ובמסירות נפש. אין ספק שצריך להגיע אתם להסכם על תנאי שכר הולמים, אבל לא על גבם של החולים.

למרבה הצער, בימים האחרונים שוב אנו עדים למאבק של רופאים, אחיות ועובדים, כאשר החולים הם הסובלים העיקריים מכך. אני חרד מאוד שזו רק התחלה של הידרדרות לקראת משבר חמור במערכת הבריאות.

שוב ושוב מתברר, כי חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ששר הבריאות דאז, חיים רמון, נלחם בכל כוחו כדי להעבירו בכנסת – רק הרע את המצב. הטיעון המרכזי היה, שהחוק יציל את מערכת הבריאות ויוסיף לה מיליארד שקלים לשנה. אולם לא רק שלא היתוסף כסף למערכת, אלא שהמצב נהיה גרוע בהרבה. כיום יש במערכת הבריאות עודף הוצאות של מיליארד ורבע שקלים.

במסגרת החוק יש נושאים רבים שלא קודמו, ובחלקם אף היתה נסיגה. כדוגמה, רצוני להביא את נושא השר"פ – שירותי רפואה פרטיים, אשר פועלים בחלק מבתי-החולים הציבוריים, בניגוד להוראות משרד הבריאות.

אדוני היושב-ראש, שר הבריאות חייב לעשות הכול למניעת קריסת המערכת. אומנם, יש לי הרושם שהוא פועל ועושה הכול בכיוון זה, אבל ברור שהפעם דרוש מאמץ משותף של כל שרי הממשלה, עם ראש הממשלה, למנוע שביתה שעלולה להימשך חודשים ולסכן אלפי חולים. מדובר בעניין של פיקוח נפש שדוחה הכול.

בימים אלה התפרסם בעיתונות, שבקרוב יחויבו החולים שיאושפזו בבית-חולים להביא עמם סדינים מהבית. מתוכננים גם קיצוצים בסעיפי המזון והאבטחה הביטחונית. כמו כן רוצים לקצץ 20%–30% בתרופות – אני כבר מסיים, אדוני היושב-ראש – כאשר הסיבה לכך היא החובות של קופות-החולים לבתי-החולים. עקב זה, שר הבריאות מבקש להעלות את מחיר יום האשפוז.

השאלה היא, כמובן, מה יעזרו ההצעות לטווח ארוך, אם לא יעשה מאמץ של כל הגורמים להביא לפתרון כולל של המשבר במערכת הבריאות.

חברי הכנסת, בהזדמנות זו אני חוזר על הצעתי לחקיקת חוק בוררות חובה בשירותים חיוניים, ובמיוחד בתחום הבריאות. אין ספק שהשביתות התכופות בבתי-החולים והמצב הכללי במערכת הבריאות מחייבים חקיקת חוק כזה, שאולי ייתן פתרון ביניים למצב החמור במערכת הבריאות.

אדוני היושב-ראש, בסיום דברי אני מרגיש חובה להעלות מעל במה זו את מצוקתם של חולים סיעודיים, הממתינים תקופות ארוכות לאישור משרד הבריאות לקבל קוד אישור לאשפוז. מדובר במקרים חמורים של נכים וזקנים המרותקים למיטה, ביניהם גלמודים שאין מי שיטפל בהם.

משרד הבריאות אומר שאין לו תקציב. לא ייתכן שחולים במצב סיעודי, ביניהם במצב סיעודי ב-100%, שוב ייפלו קורבן לוויכוח בין משרד האוצר לבין משרד הבריאות.

אני קורא לשר הבריאות להקדיש את המשאבים הדרושים ומחשבה כיצד לפתור בעיה אנושית הומניטרית חמורה, שאינה סובלת דיחוי. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת הלפרט. אני מזמין את השר להשיב על ההצעות לסדר-היום. בבקשה.

שר הבריאות י' מצא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, אני רוצה להתייחס להצעה לסדר-היום בנושא הזה שהוגשה על-ידי חבר הכנסת ד"ר סנה, לגבי המציאות העגומה והקשה בבתי-החולים, שביתות, מערכת הבריאות. והנה, הוא איננו כאן, משום שהוא החליט להחרים את המליאה.

אני חושב, שמי שרציני בנושא כאוב וקשה כזה היה צריך להיות פה במליאה, ולו בקטע של מערכת הבריאות, על מנת לומר את דברו, גם לכנסת וגם לעם ישראל וגם לכל השומעים. אבל זה מעיד שההצעה לסדר-היום הוגשה, כנראה, על-ידי ד"ר סנה לא ברצינות גמורה, וחבל. בעבר הוא היה שר הבריאות. זה מעיד על הרצינות.

אני אתייחס להצעתו של חבר הכנסת הלפרט לגבי המשבר בבתי-החולים, ואולי אתחיל מן הסוף, חבר הכנסת הלפרט. אני מקווה שאני יכול לבשר לך בשורה ברגע זה ממש. אני מצפה בכל רגע, בכל שנייה, להודעה שהשביתה בבתי-החולים הסתיימה. זה ימים אחדים – ואתמול באינטנסיביות רבה – אנחנו מנהלים משא-ומתן לסיום השביתה. האוצר שותף למשא-ומתן הזה, משום שהוא בעל המאה, אבל לא רק הוא בעל הדעה, כי הדעה היא שלנו, והנחיתי את אנשי לעשות כל מאמץ לסיים היום את השביתה, ולפני מחצית השעה הגיעו לסיכום, מנכ"ל המשרד שלי, פרופסור ברבש, עם הרפרנטים במשרד האוצר, ואנחנו עומדים בפני סיומה של השביתה. אני מקווה שזה אכן יחזיק מעמד ונתבשר כולנו שהסבל של החולים לא יגבר, ולהיפך, אותו סבל לחולים שחששתי מפניו – יימנע מהם.

מכאן שתי דקות, במסגרת הזמן שלנו, למערכת הבריאות. היא במציאות קשה מאוד. זאת לא השביתה היחידה שתפרוץ במערכת במהלך שנת 1997 ושנת 1998. זאת מערכת שכשאני באתי אליה, מצאתי אותה עם מיליארד וחצי גירעון. אני לא רוצה להפנות כעת אצבע מאשימה, לא לעבר מי שהיה שר האוצר, בייגה שוחט, ולא לעבר מי שהיה שר הבריאות, חיים רמון, שחוקק את החוק הזה; ניתן לומר, שהוא היה אביו מולידו. לא אטיח האשמות היום, אבל המציאות היא, שכאשר אני באתי למשרד הבריאות היה מיליארד וחצי גירעון, והוא יגדל עד 2 מיליארדים, מכיוון שאתה יודע שזאת מציאות של שוק – כשיש לך גירעון, ואתה לא סוגר אותו, אתה לא מחסל אותו, אתה לא מביא לידי סיומו, הוא צובר חובות נוספים.

אין חילוקי דעות בינינו לבין האוצר, שב-1998, על מנת שהמערכת הזאת תוכל לתפקד – על מנת לתת את סל הבריאות – היא זקוקה ל-1.3 מיליארד שקל; לא מבחינת הגירעון שנצבר, אלא כדי שהיא תוכל לתפקד ולתת את סל הבריאות. היא צריכה עוד 1.3 מיליארד שקל. זה הויכוח שהתחלנו בו עם האוצר. אתמול הצבעתי נגד; הצעת הקיצוץ של האוצר שהובאה לממשלה, משום שחשבתי, שלגבי משרד הבריאות צריך להימסר מסר ולהיקלט: לא מקצצים שם, מוסיפים למקורות. זאת על מנת שאותה מצוקה שאתה צעקת עליה כאן, חבר הכנסת הלפרט, בתחום הסיעודי-הגריאטרי, תיפתר; שבתחום החולים הקשים הבעיה תיפתר.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

— — — אדוני השר.

שר הבריאות י' מצא:

תרופות צריכות להיכלל בסל הבריאות. יש תרופות שלא ניתנות, ואין לנו אפילו כל אישור לכך.

הם לא פה, אז איך אפשר, אני לא יודע. על כל פנים, יש כמה תרופות שהן חיים לחולה, והן לא נכללו בסל הבריאות – כבר שלוש שנים. הטכנולוגיה הולכת ומתפתחת עם תרופות חדשות. לחולי סוכרת יש בשורה טובה עם תרופה טובה – יש בארץ הזאת 400,000-500,000 חולי סוכרת, ואנחנו לא מקבלים אישור לכלול את זה בסל. כך עם חולי איידס, כך עם חולים אחרים, וזה מאבק קשה. התחלתי אותו לפני ימים אחדים עם שר האוצר החדש, נכשלתי במשא-ומתן, או משרדי לא הצליח להגיע לסיכומים עם משרד האוצר ושר האוצר היוצא, חבר הכנסת דן מרידור. היום אנחנו מחדשים את הדיונים האלה לקראת 1998. אני רוצה לקוות, שהשר נאמן יהיה רגיש יותר למערכת הבריאות, שאזניו תהיינה פתוחות וכריות לזעקה של החולים, שיהיה מודע לכך, שיש לנו היום בבתי-חולים לחולי נפש כ-1,000 חולים – אני אקרא להם כלואים. ניתן היה לשחרר אותם לקהילה לו יכולנו לתת להם את התרופה שקיימת, אבל היא לא בנמצא בבתי-החולים, משום שהיא לא בסל, ואין כסף לתת לנושא האשפוז הפסיכיאטרי, כי זה עלינו, זה בכלל לא קשור לסל, אבל אין כסף.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

להחזיק אותם בבתי-חולים, זה זול יותר?

שר הבריאות י' מצא:

את מי?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אותם חולי נפש שאתה מדבר עליהם.

שר הבריאות י' מצא:

אתה לא מצפה, שאנחנו ניקח לבתי-חולים חולי נפש שאין להם התרופה הנכונה, על מנת שיוכלו להישאר שם או להישלח לבתיהם. אני מדבר על חולים שאפשר לשלוח אותם לקהילה, אפשר לשלוח אותם לבייתם, אפשר לשחרר אותם ממחלקה סגורה לפתוחה יותר, אבל אין התרופה. אנחנו עדים היום להתפתחויות טכנולוגיות אדירות, אנחנו עדים להתפתחות של הפריה מלאכותית, אנחנו מפתחים את הנושא הזה, אלו עלויות אדירות. אנחנו מהמתקדמים בעולם בתחום הזה, אבל כל זה משמעותו כספים. אם לא יינתנו הכספים, המערכת הזאת עשויה לקרוס. אני עומד על המשמר, עושה ככל יכולתי. אני מצפה, שהכנסת גם תאמר את דברה, על מנת שלב האוצר, כפי שאמרתי, יהיה לב חנוך ורחום, ונוכל לקבל את המקורות החסרים. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, אדוני השר. ובכן, מה אתה מציע? לוועדה, להסיר או להסתפק? מה הצעתך, אדוני השר?

שר הבריאות י' מצא:

אני חושב, שאפשר להסתפק בהודעת השר אם – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת שמואל הלפרט.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

אני רציתי לשאול שאלה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת הלפרט, אין שאלות.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

— — —

היו"ר ח' דיין:

כבר ענו ושאלו. אתה מסתפק בהודעת השר?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

— — —

היו"ר ח' דיין:

מסתפק בהודעת השר, כן או לא?

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כן.

הצעה לסדר-היום

נוהל חקירות המשטרה

היו"ר ח' דיין:

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 2976, בנושא: ניהול חקירות המשטרה – של חבר הכנסת ראובן ריבלין; הצעה רגילה. בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

השר לביטחון פנים ביקש שיודיעו לו כשההצעה תעלה.

היו"ר ח' דיין:

בסדר, יודיעו לו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני שר הבריאות, חברי חברי הכנסת, אין בכלל שאלה ואין בכלל מחלוקת על העובדה, שתפקידה של משטרת ישראל הוא לשמור ולדאוג לחוק וסדר בכל מקום שבו אנחנו נמצאים ובכל מקום שמדינת ישראל אחראית לו. מובן שכדי לשמור על חוק וסדר, בין תפקידיה של המשטרה למנוע עבירות. ואם נעשו, חלילה, עבירות, ודאי שעל המשטרה לחקור לפני ולפנים על מנת לוודא שיש בידיה ראיות כדי להעמיד את האשמים לדין, פעמים כדי לחפש את האשמים עצמם. מובן שמגמתה של כל חקירה – כמה צריך לומר זאת, מנחם בגין היה אומר, שהמובן מאליו חשוב שייאמר – היא לגלות את האמת. אין מעבר לאמת ולא כלום.

המשטרה מבקשת, כמובן, גם להצליח במשימותיה, ובכל פעם שהמשטרה מצליחה לתפוס אדם בקלקלתו ומצליחה להשיג ראיות נגדו, הדבר נזקף, בלי כל ספק, לזכותה. מובן שעיקר העיקרים, אדוני השר לביטחון פנים, שהמשטרה שמה לנגד; עיניה הוא למנוע עבירות. מובן שבמסגרת החוק והסדר שהיא מחויבת לקיים והיא אחראית להם, המטרה העיקרית היא למנוע כל עבירה. אבל אם, חלילה, נעשתה עבירה, בין שיודעים ובין שלא יודעים מי הוא המבצע, תפקידה של המשטרה הוא לחקור לפני ולפנים – ושוב אני אומר זאת: לפני ולפנים – על מנת לגלות ולרדת בראש ובראשונה, ומאידך זיל גמור, לחקר האמת. מעבר לאמת אין כלום. מובן שכאשר המשטרה מגלה את האמת, זה נזקף לזכותה. ומובן שכאשר המשטרה מצליחה להעמיד לדין עבריין, אדם שפשע, חטא או עוה, זה לזכותה. וכאשר היא מעמידה אותו לדין, אין ספק שהרשעתו היא לזכותה.

אבל כך הדבר נעשה במדינה שבה מופקדת המשטרה על חוק וסדר, כאשר המשטרה חוקרת על מנת לגלות את האמת. אויה לנו, אם המשטרה לא תחשוב שהיא צריכה לגלות את האמת, אלא היא רק צריכה להשיג הישגים.

אני מוכרח לומר, בצורה המפורשת ביותר, שבמדינה דמוקרטית כמו מדינת ישראל איש לא יימלט מהדין. במדינת ישראל, כאשר נופל חשד – בין שהדבר הוא על אחרון העם ובין שהוא על הנשוא ביותר בקרב העם, אם יהיה זה ראש ממשלה, אם יהיה זה שר, אם יהיה זה חבר כנסת, אם יהיה זה אחד מהמנהיגים, אם יהיה זה נשיא ורוזן בעמנו – אין אדם חסין מפני חקירה. אין אדם חסין מפני העמדתו לדין, אם וכאשר מתגלות ראיות המצדיקות את העמדתו לדין.

מובן שחסינותו, או יותר נכון לומר אי-חסינותו של אדם מפני ההעמדה למשפט אינה הפקרות המאפשרת למשטרה לבוא לכל אדם שהוא מורם מעם במידה מסוימת; ומובן שככל שהאישיות היא יותר בכירה, יותר בולטת ויותר עסיסית, יוצא שמה של המשטרה בעניין זה בכותרות גדולות יותר.

חלילה לנו מלחשוב ומלתאר שמא, חלילה, איזה חוקר יחשוב שעל מנת שהוא יוכל לקבל איזה כוכב, ציון או שבח, או לחשוב שהוא מצליח, יבוא ויערבב בין התחומים; גם אם הוא עצמו מגיע למסקנה אישית ולשכנוע עצמי, שאכן נמצא לפניו אדם שהוא עבריין, אין לו שום אפשרות אלא לנטרל את עצמו מהתהיות האישיות שלו או מהאמונות האישיות שלו, והוא צריך לרדת לחקר האמת בלי כחל ובלי שרק על מנת לבוא ולומר: אני יודע בצורה הברורה ביותר שעלי להעמיד את האיש הזה לדין, משום שיש ראיות המצדיקות את העמדתו לדין.

אין אדם חסין מפני חקירה, אבל אין דמו של אדם, שהוא שליח ציבור, נבחר ציבור או אדם שנמצא של הציבוריות הישראלית – הפקר; בדיוק כפי שנשמור על אחרון בfront בשורה הראשונה או ב-האזרחים במדינת ישראל מפני עלילות שווא ומפני בידוי ראיות, כך קלה כחמורה לא ניתן שום יתרונות לאדם שהוא בעל מעמד; אבל גם לא נפקיר אותו במובן זה שייאמר: אם הוא עשה את עצמו כאדם שבדעת הבריות כשר הוא להנהיגו, יבוא גם העם וישפוט אם עשינו כך או לא, אם עשינו טוב או רע. אין הנחות בעניין זה. הכול שווים בפני החוק, הכול שווים בפני יכולת החוקרים, והכול שווים בחקירה, כאשר החוק עומד לצדם, והחוק אומר: אדם הינו זכאי, כל עוד לא הוכח ההיפך. אבל, אלה דברים – – –

נסים דהו (ש"ס):

תלוי באיזו מפלגה הוא נמצא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תמתין שנייה. אנחנו עוד הולכים מן הקל אל הכבד. אתם עוד לא יודעים מה יש לי להגיד לכם כאן.

אבל, כמובן, אם יש סייגים בעניין זה, קל וחומר בן-בנו של קל וחומר, שלא יעלה על הדעת שאיזו חקירה, כאשר היא מאוד עסיסית ובולטת ומובאת לידיעת הציבור בכותרות ראשיות, תניח לאחד החוקרים לחשוב שמא – קודם נעצור בן-אדם, קודם נודיע גם לציבור כולו שיש חשדות כבדים כלפיו, ואחר כך, כאשר ירינו, ננסה לצייר סביב המטרה עיגול אחרי עיגול ולהעמידו, אותו ירי שירינו, במרכז המטרה שציירנו, לאחר שדברנו כבר נעשו.

אם היו אומרים לי, שבמדינת ישראל יכול שוטר חוקר המבקש להתקדם בתפקידו, כי זה מקרוב בא – דברים שלא שיערום, לא קציני צה"ל בהקמתו ולא במשך שנות דורותיה – לבוא ולביים איזו חקירה, הייתי בא ואומר, אזוב קיר. אבל, אדוני השר, אם בארזים נפלה שלהבת – מה יגידו אזובי הקיר?

אני רוצה לומר, שלאחרונה מנהלת המשטרה חקירות, שעולה בהן שוב ושוב שמו של אדם שנתון במחלוקת ציבורית קשה, והוא מנכ"ל משרד ראש הממשלה, אביגדור ליברמן – איש אשר לא מתהדר באילו נוצות של עדינות או של יחסי ציבור הבאות ומסבירות שהוא העדין באזרחי ישראל ולשונו נקיה וחלקה. הוא איש שיש בו חספוס רב – אדם שאומר את מה שעל לבו. יש עליו מחלוקות רבות בנושאים הפוליטיים. בעניין זה, כמובן, הוא נבחר או לא נבחר במאבק ובשדה הפוליטי. והנה, לאחרונה, מתנהלות נגדו למעלה מעשר חקירות – ואני לא בטוח שלא מדובר בלמעלה מ-20 חקירות – ועד היום לא הוגש ולו כתב אישום אחד נגדו.

אבל, גם את זה אני רואה ככשר, משום שאם מתעוררים חשדות, מובן שתפקידה של המשטרה לבוא ולחקור כל חשד וחשד לגופו. אבל הנה, מה אני רואה? אדוני השר לביטחון פנים, נמצא לפני תצהיר של אדם, שנחקר כמה פעמים, ובו הוא טוען כי החוקרים, שומו שמים, ניסו לגרום לו להפיל את מנכ"ל משרד ראש הממשלה, אביגדור ליברמן, בעבירות פליליות, תוך איום במעצרו אם לא יעשה כן. אם היית אומר לי, אדוני השר, שאני חוזר על איזו אמירה או איזו עדות שהיא עדות שמיעה, שאין לה שום בסיס במציאות, וכל אדם יכול להתכחש לה, הריני, אדוני השר, מתכוון להגיש זאת לאדוני. רציתי להגיש לו לפני שעליתי לדוכן הנואמים, אך פשוט לא היה סיפק בידי, כי אדוני עדיין לא נמצא באולם בגלל מצוקת העתים ובגלל שיבוש סדר-היום, בגלל החרמת הישיבה על-ידי חברינו ממפלגות האופוזיציה.

אני מבקש לקרוא באוזניך את התצהיר, ולאחר מכן גם אגיש לך אותו: "אני החתום מטה, דוד רכטר, תעודת זהות – – – לאחר שהוזהרתי כי עלי לאמור את האמת וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כך, מצהיר בזה כדלקמן: בתאריכים 25 ביוני 1997, 29 ביוני 1997 ו-1 ביולי 1997 נחקרתי על-ידי המשטרה במשך שעות רבות. במשך כל שעות החקירה 'הפצירו' בי מספר חוקרים מהיחידה הארצית לחקירות הונאה להתייחס למנכ"ל משרד ראש הממשלה אביגדור ליברמן. להפתעתי הרבה כמעט ולא נחקרתי בגין העבירה לכאורה שבה הוחדשתי, שבסופו של דבר, למיטב ידיעתי, נגנזה בהמלצת המשטרה. לכל אורך החקירה 'ביקשו' ממני להטיל דופי בהתנהגותי ובתפקודו של אביגדור ליברמן עד כדי הפללתו בפלילים. הדבר החמור הנוסף, שאיימו עלי במעצר

אם לא אעשה כן. לכל הנאמר לעיל יש בידי ראיות מוצקות. על החתום – – – " – יש חתימה. "הנני מאשר בזאת כי ביום 16 ביולי 1997 הופיע בפני עורך-הדין בני נהרי, במשרדי ברחוב המלך ג'ורג' 38, תל-אביב, מר דוד רכטר, שזיהה את עצמו בתעודת זהות" – והמספר כתוב פה – "ולאחר שהזהרתיו כי עליו להצהיר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות התצהיר הנ"ל וחתם בפני" – וכאן באה חתימת עורך-הדין.

אריה דרעי (ש"ס):

– – – מי זה

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני ביררתי מה הן הראיות המוצקות, ונודע לי, שאכן, בידי המצהיר קלטת. הקלטת הוקלטה על-ידו באגף חקירה. אינני נכנס כרגע, אדוני השר לביטחון פנים, לשאלה אם רשאי היה להקליט את חקירתו אם לאו. אינני נכנס כרגע לשאלה אם הראיה כשרה אם לאו.

היו"ר ח' דיין:

– – – חבר הכנסת ריבלין

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בגלל חשיבות העניין, אדוני, ייתן לי עוד כמה שניות.

היו"ר ח' דיין:

חבר'ה, אני מבקש לא להתערב. הוקצבו לו עשר דקות, והוא כבר נואם 14 דקות. עם כל הכבוד, אין גבול לדברים. יש גבול.

אריה דרעי (ש"ס):

– – – לא צריך

היו"ר ח' דיין:

אני מבקש משפט מסכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חייב לסיים, כי הדברים – – – אני כבר מסיים.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני מעביר לו את הזמן שלי מהנושא הבא שלי.

היו"ר ח' דיין:

בסדר. אוקיי.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מוכרח לבוא ולומר זאת, כי הדברים חייבים להיות שלמים, ולהביא אותם בפני השר הנכבד.

אריה דרעי (ש"ס):

אנחנו גומרים מוקדם היום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כאשר נודע הדבר, כי אכן קיימת קלטת, התראיין ראש אגף חקירות במשטרת ישראל, ניצב סנדו מזור, ואני שמעתי מה הוא אמר, ונחרדתי מכך יותר. יש לי כאן סטנוגרמה של אמירתו ב"קול ישראל". וכך הוא אומר: ואם יתבררו – לאחר מה שהוא אמר – כי נעשו הקלטות בלי ידיעת החוקרים, תפעל המשטרה במלוא החומרה. אם הייתי שומע עד כאן, הייתי אומר: בוודאי, תפעל במלוא החומרה נגד; החוקרים, נגד; החוקרים שביקשו לבדוק ראיות, להעליל עלילות על אדם, ויהיה הוא במחלוקת כאשר יהיה. אבל מה אומר סנדו מזור? – תפעל המשטרה במלוא החומרה נגד; המקליטים.

אני במדינת ישראל, אדוני השר. אני נמצא בחקירה אצל איזה שוטר זוטרי או קצין בתחילת דרכו, המבקש, על חשבון אביגדור ליברמן, להתקדם בתפקידו? אני מדבר פה על ראש אגף חקירות, ומה שהוא יכול לומר, אם הקליטו את ההקלטה, זה שהוא יפעל נגד; המקליטים.

יתירה מכך, אני מוכרח לומר, שאותו מצהיר שוחרר בערבות לאחר שהתחייב שלא לגלות דבר מנושא החקירה, והוא פוחד שאם הוא יגלה יחזירו אותו למעצר כתוצאה מכך שההקלטה מדברת על החקירה עצמה. הוא יפרסם את ההקלטה, וגם יביאה לידיעת הציבור, ודבר זה לא יכול לעבור לסדר-היום.

אני קורא למשרד המשטרה ולשר הנכבד האחראי לחוק וסדר. משרד המשפטים יוצר את החוקים, אתה הוא זה שבשטח דואג להם. הכסדום היינו, לעמורה דמינו? האם יכול להיות שבמדינת ישראל, בשנת ה-50 לקיומה, יקום יהודי על יהודי ויאמר עליו דבר רק משום שהוא רוצה להראות שהוא הצליח?

לא זאת דרכנו ולא בכך כוחנו. ואם לא נחקור עד תום את הפרשה הזאת, ישאלו רבים מאוד בישראל: ומה על הפרשות הקודמות שהיו לנו?

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה. אדוני השר לביטחון פנים, בבקשה.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, חבר הכנסת רובי ריבלין, האזנתי לכל מלה שאמרת. אפילו סוף דבריך נשמע כפרוזה, יצאו לך חרוזים בלי שהרגשתי; ציטוטים מן התנ"ך ומהמקורות.

דוד טל (ש"ס):

זה היה עם כל הלב.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני מוכרח לומר, שחבר הכנסת רובי ריבלין הוא חבר כנסת טוב. כפי שאני רואה זה כואב גם לו, ובהחלט הסיפור הזה לא מוצא חן בעיני. אני לא רוצה להיכנס יותר מדי לפרטים של החקירה, כי אני משתדל מאוד לדעת לנווט את הגוף שאני אחראי לו כדי לחפש את הצדק ולהוציא אותו לאור. אין לנו משטרה אחרת. אנחנו צריכים לדאוג לכך שהיא תעשה את עבודתה. אבל המשטרה היא בראש ובראשונה גוף שבא לשרת את העם ולא להיות אדונו. תפקידה של המשטרה הוא לעשות הכול כדי

להוציא את הצדק לאור. אני לא אוכל לקבל מצב, שבו שוטר אחד, חוקר אחד יעשה דין לעצמו ויחקור אחרת. עלינו להתייחס לבני אדם כאל בני אדם באשר הם.

בהחלט העלית נקודה נכונה, שלעתים איש הציבור הופך להיות חשוף יותר מאנשים אחרים, ואנשי הציבור נפגעים, לא אחת, מכל מיני עלילות שמעלילים עליהם. אנחנו נוכחים לדעת, שכל מתמודד נגד; ראש רשות, בראש ובראשונה מגיש תלונה נגד; ראש הרשות, והוא מוזמן לחקירות. יש אנשים המשתמשים במשטרה ככלי לנגח אנשים אחרים. אבל לא זאת הבעיה שהעלית כאן היום.

בטענתך אמרת, שבחקירה של דוד רכטר, שהציב את השלטים "לבנת חבלה", בעצם היה ניסיון, לפי דברך ולפי התצהיר שקראת מעל הבמה, לכוון את דוד רכטר להפליל את אביגדור ליברמן. האשמה שמועלית כאן וההצהרה בכתב שקראת מעל הבמה הזו מחייבות בדיקה, ואי-אפשר לעבור עליהן לסדר-היום.

אני לא מדבר כרגע על תוכן החקירה, כי אינני מכיר אותה. אני מזכיר לך, שנושא הקלטת הוא בניגוד להוראות בכל מקרה. אנשים לא רשאים. עצם זה שהתרגשת כאן על הבמה לא מאפשר לאיזה אדם שיושב בחקירה משטרתית להקליט. זה חוק במדינת ישראל. לכן, אל תכעס על כך שלא מקבלים את זה שמקליטים בתוך החקירות. אבל מספיקה הצהרה של בן-אדם שמוכן לעמוד לחקירה ומצהיר, כפי שקראת כאן, את התצהיר הזה בנוכחות עורך-דין, כדי שהנושא הזה ייבדק.

תפקידי להיות כתובת לתושבים במדינת ישראל, לכל אזרח, לכל נבחר ציבור, לכל איש במעמדו, ואני אסייע למצוא את האמת. אתה מצאת לנכון להעלות את הנושא הזה כאן, ואני אחפש את האמת, אני לא אעבור על כך לסדר-היום. אני מתכוון לזמן אלי את המפכ"ל, ואני אשב אתו על הדבר הזה. אם תיתן לי את התצהיר הזה, אציג בפניו את התצהיר הזה, נשב יחד ונגבש פעולה. בכל אופן, הדבר הזה צריך להיבדק. יכול להיות, שנמצא דרכים איך להביא אותו דוד לעדות או לבדיקה או להשמעת טענותיו. אני חושב, שזכאי הוא להיות מול מישהו שיאזין לטענה, כדי שהוא יוכל לבדוק אותה. זה מה שאני מתכוון לעשות.

שמעתי את הטענה, היא לא טענה קלה. נשמעת לי קצת הפרזה, זה גם לא נראה לי. חוקר צריך להיות לא-חכם כדי לחקור מישהו ולומר לו: תביא לי את ראשו של פלוני. אני מוכרח לומר לטובת החוקרים, אינני יודע – – –

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני עולה חדש, 53 שנה במדינה. נולדתי כאן, נער הייתי גם זקנתי, וראיתי הרבה דברים.

היו"ר אדר:

עוד לא. אדוני, לא זקנת.

דוד טל (ש"ס):

וראית צדיק נעזב.

נסים דהן (ש"ס):

לא ראית.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

ולא ראיתי צדיק נעזב. אני מכאן לא אתן לשום צדיק להיעזב.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני השר, אנחנו בירושלים אומרים בעניין זה: נער הייתי וגם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב — — — אתה יודע למה? כי ראינו.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

אני לא אתן לצדיק להיעזב. לשם כך אני נמצא במקום שאני נמצא בו. אני מניח, שמי שמינה אותי חשב, שאני צריך להימצא שם כדי לשמור על התושבים במדינת ישראל, וזה תפקידי. אני אהיה כתובת לכל מי שירצה. יעלה אלי, ואני אטפל בסוגיה הזו.

אני מציע, אדוני היושב-ראש, להעביר את הנושא הזה לוועדה. הרי יכולתי לבקש להסיר את הנושא, אבל אני בהחלט חושב שזה שווה דיון, ואני מתחייב מבמה זו לזמן אלי את המפק"ל עם התצהיר הזה לשיחה, ובהמשך אומר לך מה החלטתי לעשות. תודה רבה.

היו"ר' אדרי:

אדוני מבקש להעביר את הנושא לוועדת הפנים, אני מבין.

השר לביטחון פנים א' קהלני:

ועדת הפנים היא הוועדה שעוסקת, בדרך כלל, בנושאי המשטרה.

היו"ר' אדרי:

כן. אני מודה לך, אדוני השר לביטחון פנים.

אני מבין, שיש הצעה אחרת לחבר הכנסת אריה דרעי. בבקשה, אדוני.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני השר, מראש אני אומר, שאני יודע, שיש לי נגיעה בדבר, אבל אני חושב, שמרוב השחיקה של שבע השנים האחרונות, אני כבר די אובייקטיבי, אין לי אינטרס בסיפור. פשוט נדהמתי וגם התפעלתי. אשרינו שיש לנו שר משטרה צדיק ונאיבי כזה. ראיתי את ההתפעמות שלך ואת הפליאה שלך מהדברים שהשמיע לך חבר הכנסת רובי ריבלין.

אני רוצה לומר לך, שאם החלטת לבדוק את העניין, קח עוד כמה דברים כדי שיהיה לך קצת "בשר". כשעורך-הדין דן אבי-יצחק מגיע מחוץ-לארץ ועומדים סגן שר הדתות, הרב גמליאל ועוד כמה פעילים מש"ס ומפגינים בנמל התעופה בן-גוריון עם שלטים – איפה הכסף, המשטרה כבר חודש וחצי מזמינה יותר מ-20 פעילים. היא הזמינה את סגן שר הדתות לחקירה במשטרת נתיבות. הפעילים שנחקרו שם, כמוטו עבר מאחד לשני, ואני אתן לך את השמות של כל הפעילים הללו: למה אתם מתחברים ומגינים על אריה דרעי, הרי הוא פושע, למה אתם לא הולכים עם שלמה בניזרי, הוא המנהיג העתידי של ש"ס, הוא אדם ישר. אני מסכים לכך שהוא אדם ישר. תפקידה של המשטרה להתעסק בדברים הללו?

אני אביא לך תצהירים לא של אדם אחד, שכשהם באו להיחקר במשטרה, סימנו להם עיגול וכתבו שם: את דרעי אנחנו מחפשים, אתכם אנחנו משחררים. תנו לנו אותו, ואתם משתחררים. אני יכול לתת לך דוגמאות בלי סוף.

לסיום, היום, אדוני שר המשטרה, אני לא יכול לחשוף את שמותיהם של אנשים, אבל הגיע הזמן שקצינים בכירים מהמשטרה, שמוכנים להעיד ומחפשים את ההזדמנות – יעידו. רמי זוטלר היה ראש

צוות החקירה ומראשי צוות החקירה, והוא מועמד להיות מפקד יאח"ה. בסיום העדויות שלנו בפרשת בר-און, כאשר עוד לא גמרנו את העדויות, קרי, אני וחברי שהעדנו, איילה חסון, "הרבנית" איילה חסון, קיבלה את העדויות מייד ושידרה אותן בטלוויזיה. אם תבדוק ביאח"ה, תראה את שיחות הטלפון מיאח"ה לטלוויזיה ותבין מי עשה את השיחות הללו.

אני יכול לתת עוד הרבה מאוד דוגמאות, אין-סוף. אני לא מדבר על המכתבים האנונימיים שאתה מקבל מקצינים בכירים במשטרה, שאנחנו יודעים מי הם ומי מסר את המכתבים, כדי לפסול קצינים אחרים שמשרתים במשטרה. זה לא קיים בכל המשטרה. אבל אתה יודע ורבים יודעים, שהיחידה הזאת היא יחידה של אנשים, שלצערי הרב הכוח העביר אותם על דעתם; היצר. אין טעם להילחם בסמים, אין טעם להילחם בזנות – קשה מאוד להילחם בכל הפשע; יותר קל לתפוס חבר כנסת או איש ציבור, ולא משנה מי שיהיה. מובטח לו קידום, מובטחות לו כותרות. מה זה משנה שהדם בינתיים נוזל?

לכן, אני מציע להסיר את ההצעה מסדר-היום בגלל דבר אחד: חז"ל אומרים שמקום שבעלי תשובה עומדים בו, צדיקים גמורים לא יכולים לעמוד בו. היות שאני חושב שהמשטרה חזרה בתשובה, שכן כבר חודשיים או למעלה מ-70 יום גרגורי לרנר עצור, ועדיין לא הזמינו אותי לחקירה בנושא הזה – סימן שהמשטרה חזרה בתשובה.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אריה דרעי. מה אדוני מציע?

אריה דרעי (ש"ס):

להסיר מסדר-היום.

קריאות:

לוועדה, לוועדה.

היו"ר אדרי:

אדוני מבקש להסיר את הנושא מסדר-היום. יש לנו שתי הצעות. השר מבקש להעביר את הנושא לוועדה וחבר הכנסת דרעי מבקש להסיר את הנושא מסדר-היום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים להעברת הנושא לוועדה. לכן, צריכה להתקיים רק הצבעה אחת.

היו"ר ל' אדרי:

לא, לא. תהיה הצבעה בעד ונגד. מי בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה? מי נגד; ההצעה להעביר את הנושא לוועדה? ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 18

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת הפנים ואיכות הסביבה נתקבלה.

היו"ר ל' אדרי:

בעד – 11, נגד; – אין, נמנעים – אין. הצעתו של חבר הכנסת ראובן ריבלין בדבר נוהל חקירות המשטרה תועבר לדיון בוועדת הפנים של הכנסת. אני מודה למציע. אני מודה לשר.

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: פלישות של מחוסרי דיור למרכזי קליטה, של חבר הכנסת רומן ברונפמן – איננו. אני מזמין את חבר הכנסת דוד ראם – איננו. אנחנו עוברים לנושא הבא: שאילתות לשר העבודה והרווחה. השר איננו.

הצעה לסדר-היום

פתיחת הקניונים בשבת – בעיה לסוחרים הקטנים

היו"ר ל' אדרי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 2749: פתיחת הקניונים בשבת – בעייה לסוחרים הקטנים, מאת חבר הכנסת אריה דרעי. מאחר ששר העבודה והרווחה איננו נוכח כדי להשיב על שאילתות, אני מזמין את חבר הכנסת אריה דרעי להעלות את הצעתו. אדוני, בבקשה.

אריה דרעי (ש"ס):

היום אני הכי פעיל במליאה.

היו"ר ל אדרי:

אני רואה, אני רואה. אתה תקבל ציון בסוף המושב.

נסים דהן (ש"ס):

זה מה שאנחנו עושים כל השנה.

אריה דרעי (ש"ס):

אני רואה ששר העבודה והרווחה הגיע.

אדוני היושב-ראש, שר העבודה והרווחה, חברי כנסת, אני רוצה להעלות נושא מאוד כאוב – פתיחת הקניונים בשבתות. וזה לא סוד – אני מעלה זאת גם כאיש דתי.

היו"ר ל אדרי:

אני מבקש מסיעת ש"ס שלא להפריע לראשה. אודה לכם אם תואילו להקשיב להצעה לסדר-היום.

דוד טל (ש"ס):

אנחנו פשוט לא מבינים איך הצבענו נגד; ראש הסיעה.

היו"ר ל אדרי:

אני מודה לכם. אתם אומנם הצבעתם נגדו. גם אני הצבעתי נגדו. אני תמכתי בכם. זה הכול.

נסים דהו (ש"ס):

שזה לא יהיה תקדים.

אריה דרעי (ש"ס):

ברור שאני מעלה את ההצעה בנושא הקניונים בשבת כיהודי דתי וכיהודי בארץ-ישראל. מי חלם ומי פילל, שדווקא בארץ-ישראל יום השבת, יום המנוחה שלנו במשך אלפי שנים – יום זה יחולל בראש כל חוצות. אבל אני רוצה להעלות היום גם פן אחר, לא רק נושא הקניונים בשבת מבחינה דתית, אלא גם מבחינה אזרחית, מבחינה סוציאלית, וכל בחינה הומנית שיכולה להיות.

אני מחזיק בידי מכתבים של יושב-ראש לובי הסוחרים והעצמאים בכנסת, משה בר, וכן מכתבים של דניאל ברזילי, מזכ"ל התאחדות הסוחרים הכללית והעצמאים בישראל – תל-אביב-יפו, טוביה נדב, נשיא התאחדות הסוחרים הכללית העצמאית בישראל – תל-אביב-יפו. כלומר, מדובר בכל ארגוני העצמאים במדינת ישראל. אקרא חלק מהדברים שלהם. הם מעלים את הנושא לא מההיבט הדתי. הם לא אנשים דתיים; הם יהודים, והם מתריעים וזועקים, שמאז פתיחת הקניונים בשבתות יש הרס מוחלט בעסקים שלהם. בסוף השבוע אנשים מעדיפים לרכוש את הקניות שלהם בקניונים. מי שמפסיד מזה הם הסוחרים.

עכשיו, מה קורה? סוחר רוצה לנוח בשבת, אם מסיבות דתיות ואם משום שהוא רוצה יום מנוחה אחד בשבוע. יש לו חנות קטנה, יש לו עסק קטן, אין לו פועלים ואין לו אחרים שיעבדו. הוא רוצה יום מנוחה אחד, ויום המנוחה של היהודים הוא יום שבת. בגלל התחרות הנוראה הזאת הם מתחילים לחשוב; או שחלק נשברו, וגם הם רוצים לפתוח בשבת, כיוון שהם רוצים פרנסה. היום, אחוז גבוה מהקניות הוא בשבתות, מפני שיש יום חופש, הקניונים פתוחים – הכול מרוכז בקניון אחד, וזה מה שקורה.

לצערנו הרב, במכה הזאת, בחלקה הגדול, מדובר בקניונים שצצים כמו פטריות אחרי הגשם ליד קיבוצים. מדובר בקרקעות חקלאיות שהועמדו לקיבוצים לצרכים חקלאיים. הקיבוצים הפשירו אותן שלא ליעוד שלהן, פתחו קניונים, והקניונים הללו הורסים היום את כל הסחר של העצמאים הקטנים, וגם מחללים בהם שבת בראש חוצות. כשאנחנו מנסים להתריע על כך, שוב אומרים שהדתיים מתערבים, שיש כפייה דתית. הרי כשמחליטים בכל מדינות העולם שיום ראשון הוא יום המנוחה, וביום ראשון סוגרים עסקים, או שביום שלישי בצהריים סוגרים חנויות – מי שיפר דבר כזה, ברור שכולם יקימו קול זעקה, כי ברגע שאתה מפר, גם השני ירצה להפר זאת. אבל לצערנו הרב, כשמדובר ביום השבת – דבר שהוא מובן ופשוט, ולכל מדינה יש לה יום המנוחה שלה, ולנו יש יום השבת – לא כך נוהגים. אני אומר שרוב הבעיות הן בקיבוצים ובקניונים שעל-ידם.

אנחנו מקימים קול זעקה. אין לנו שום בעיה עם הקיבוצים ועם כך שהם יתפרנסו בכבוד. אני כשר הפנים, וגם חברי אלי סויסה כשר הפנים, עזרנו להם להפשיר את הקרקעות. עזרנו לקיבוצים, בגלל המשבר החקלאי הנורא, ללכת גם לתחום מסחרי. אבל לבוא ולנצל זאת היום ולשבור פרנסה של עשרות אלפי משפחות ולרמוס את השבת?

אני קורא לשר העבודה והרווחה. יש לך חוק שעות עבודה ומנוחה. בידיך לשלוח פקחים ולהפעיל את החוק. אני לא מוכן לקבל שיש חוק והוא לא מופעל. ויש חוק במדינת ישראל. כשמדובר בכל חוק אחר, שהוא חוק חילוני ולא דתי, מייד קמים כל יפי הנפש, כל האליטות, וצועקים: שלטון החוק, שלטון החוק. ואוי לנו אם אנחנו מדברים. אפילו חוקים שמדברים נגד; התורה הם חוקי מדינת ישראל. אבל כאן מדובר על חוקים שהמדינה חוקקה אותם והכנסת הזאת חוקקה אותם. יש חוק שעות עבודה ומנוחה, כמו שיש עוד חוקים אחרים. כשאנחנו פונים על סמך עשרות תלונות, אנחנו מקבלים תשובות שאין עניין לציבור.

אדוני, הגעת לשעה כזאת שהיום אתה שר העבודה והרווחה. אני יודע שהעניין כואב לך ואני יודע שאתה פועל בעניין. אל תפחד. כבר ראיתי את כל ה"עליהם" עליך כשאתה שולח פקחים. ראיתי את ראש עיריית תל-אביב רוני מילוא ואחרים, שמאיימים להפוך את המדינה אם תמשיך לשלוח להם פקחים. אני אומר לך: חזק את היחידה הזאת, גייס פקחים רבים ככל האפשר, ונראה שבמדינת ישראל יש חוקים, שחייבים לשמור אותם כמו את כל החוקים האחרים. זה חוק שמדינת ישראל חוקקה אותו. זה מצב שמפלה עשרות-אלפי משפחות בפרנסתן והורס אותן. זה לא רק נושא דתי. תהיה לך גם תמיכה של ציבור רחב מאוד. נכון, תהיינה קבוצות של יפי נפש, של אליטות, של בעלי אינטרסים שיצחקו ששר העבודה והרווחה כופה בכפייה דתית את חוק השבת. זה לא חוק השבת, זה חוק שעות עבודה ומנוחה, וצריך לדעת שבמדינת ישראל יש יום שבו כל העסקים צריכים להפסיק לעבוד.

אנחנו לא מדברים על מקומות בילוי ועל פאבים ועל בתי-קולנוע, זה נושא בפני עצמו. אבל לא יעלה על הדעת, שבתי-עסק במדינת ישראל יהיו פתוחים בשבת כשאחרים לא יכולים לפתוח. זאת תחרות לא שוויונית, וזה הרס יום השבת ויום המנוחה. לכן, אני מצפה ומבקש ממך, אדוני השר, תפעל בכל כוחך, אנחנו ניתן לך את מלוא הגיבוי, הכנסת תהיה חייבת לתת לך את מלוא הגיבוי, זה חוק שהכנסת חוקקה אותו. אם הם רוצים – ישנו את החוק. אני בטוח גם, שכל העצמאים, כל בעלי העסקים במדינת ישראל, ישמחו, הם מצפים ומייחלים לכך שתתחיל לסגור את הקניונים הללו. מי שרוצה לקנות – יש יום שישי, יום מנוחה. עובדים חמישה ימים, אפשר לקנות ביום שישי, אפשר לקנות בימים אחרים, המקומות פתוחים עד 01:00-24:00.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

צריך לשנות את הסטטוס-קוו.

אריה דרעי (ש"ס):

מה זאת אומרת לשנות את הסטטוס-קוו? זה חוק, הם עוברים על החוק. כשהדבר נוח לכם, זה סטטוס-קוו. מה זה סטטוס-קוו? הם הפירו את החוק. כל הקניונים של הקיבוצים שפותחים בשבת זה נגד; הסטטוס-קוו, אז תגיד עכשיו שאסור לגעת בזה? מי שעברין ועובר על החוק, זה סטטוס-קוו? הסטטוס-קוו אומר, שיש חוק שעות עבודה ומנוחה. השר לא משנה את החוק. החוק אומר, שאסור לפתוח עסקים בשבת, אנחנו לא מדברים על מקומות בילוי עכשיו. למה כל בעלי העסקים הקטנים צריכים להפסיד, מכיוון שאין להם הקליינטים של שבת, משום שהקניונים פתוחים בשבת?

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

לרשות מקומית אין סמכות לתת – – –

אריה דרעי (ש"ס):

לא, תלמד את החוק. אתה רוצה לשנות את החוק, תביא את החוק לכנסת ותשנה אותו. אם יש לך רוב, תצליח. אבל חוק שעות עבודה ומנוחה אומר, חבר הכנסת בדש, שאסור לפתוח עסקים בשבת. רק מי שקיבל היתר משר העבודה לשירותים שונים – מפעל ביטחוני, מפעל חיוני, יש כל מיני דברים אחרים.

כאשר שר העבודה והרווחה שולח פקחים לאכוף את החוק ולתת קנסות, מייד קמה זעקה. סטטוס-קוו? על מה סטטוס-קוו? הכנסת תחליט שמותר לפתוח עסקים בשבת, אז אין יום מנוחה, אין חוק שעות עבודה ומנוחה.

יש לי מכתבים מכל ארגוני הסוחרים והעצמאים. מאז פתיחת הקניונים על-ידי הקיבוצים, אלפי עסקים פושטים את הרגל, מכיוון שאנשים חילונים מעדיפים לעשות קניות בשבת. מה קורה? כל אותן חנויות נסגרות משום שרוב הקליינטים הולכים לקניונים. זה מותר? אין חוק שעות עבודה ומנוחה בשבת? על מה סטטוס-קוו? הם היו עבריינים שפתחו את הקניונים הללו.

שרת העבודה הקודמת, אורה נמיר, שנמצאת היום בסין, היא לא בסדר, משום שהיא לא הפעילה את החוק.

שאול יהלום (מפד"ל):

היא פיטרה את כל עובדי היחידה.

אריה דרעי (ש"ס):

היא פיטרה את כל עובדי היחידה שהיתה. תודה רבה. אני מבקש לקיים דיון במליאה.

היו"ר אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת אריה דרעי, על הצעתך ועל דבריך. אני אבקש משר העבודה והרווחה להשיב על הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת אריה דרעי. אדוני השר, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ידידי ראש תנועת ש"ס, חבר הכנסת הרב אריה דרעי, הבעיה קשה וכאובה. מובן שעם כניסתי לתפקיד הקמתי מחדש, חידשתי את המחלקה הזאת, הוספתי פקחים לצורך אכיפת חוק שעות עבודה ומנוחה.

החוק הזה חוקק על רקע סוציאלי. לצערי הרב, ברגע שמדובר על אינטרסים דתיים, אותם אנשים בעלי אינטרס, אותם יפי נפש, כבר לא מעניינים אותם חוקי המדינה. פונים אלינו ארגוני סוחרים וגם ראשי ערים, רשימה ארוכה. לפני שבועיים קיבלתי מכתב מראש עיריית רחובות, ובו הוא כותב, שפונים אליו כל הסוחרים בעיר שנמצאים במצב קשה, והם רוצים לנוח בשבת, ולא משום שהם דתיים. הם הולכים לים, הם הולכים לפיקניק. הייתי שמח מאוד אם לא היו הולכים לים. הם רוצים לשמור ולנוח בשבת, אבל הם נאלצים לפתוח בגלל הקיבוצים ובגלל הקניונים שנפתחים.

דיברת, ידידי, על סטטוס-קוו. מה תענה לאותם אנשים דתיים שלא מקבלים אותם לעבודה משום שהם דתיים? לדוגמה, "בזק". היום קיבלתי תלונה מאשה שעובדת ב"בזק", ביקשו ממנה לעבוד בשבת, היא לא רוצה לעבוד בשבת, ולכן מפטרים אותה מהעבודה. אם הייתי אומר, שנשים לא יקבלו עבודה – כולם היו קופצים. אם הייתי אומר, שערבים לא ייכנסו למקום עבודה במקום מסוים – כולם היו קופצים. כל הסקטור הדתי לא יכול להתקבל לעבודה משום שהוא לא עובד בשבת. גם בקניונים הוא לא יכול לעבוד.

יש כאן אפליה. למעלה מ-30%, 40% ואולי 50% מהעם, רוב הציבור בעם ישראל, רוצה לשמור שבת, לשמור מסורת. גם אם הוא נוסע בשבת, הוא לא רוצה לעבוד בשבת. אתם קובעים בעצם שאותם אנשים לא יתקבלו לעבודה.

ידידי חבר הכנסת הרב אריה דרעי, יש לך סייעתא דשמיא גדולה מאוד. אנחנו מתחבטים מאוד לגבי חוק האגודות השיתופיות; חבר הכנסת הרב גפני הציע הצעת חוק שלא הצליחה לעבור כאן, בעניין אגודות שיתופיות. אנחנו, לכאורה, לא יכולים לאכוף את החוק, מכיוון שבחוק כתוב כך: "בימי המנוחה הקבועים לפקודת סדרי השלטון והמשפט, לא יעבוד בעל בית-מלאכה בבית-מלאכתו, ולא בעל מפעל תעשייה במפעלו, ולא יסחר בעל חנות בחנותו".

גרשון בר-דיין, זיכרוננו לברכה, שעבד בארגון הסוחרים, כתב ליועץ המשפטי לממשלה דאז ואמר לו: האם אנחנו צריכים לסבול ולפתוח דווקא בשבת ולהתחרות בקיבוצים ובקניונים? ראו זה פלא, היום דפדפנו והצלחנו למצוא, והוא כותב לו בזאת הלשון: "בהמשך למכתבך בנושא ולאחר התייעצות שקיימנו במשרדנו, ביקשני היועץ המשפטי לממשלה להודיעך כדלקמן: סעיף 9א לחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951 – לעיל – "במכתבו אליך ציין היועץ המשפטי של משרד העבודה והרווחה קושי פרשני הנובע מהעדר איסור בחוק על חבר אגודה שיתופית לסחור בחנות הקיבוץ בימי מנוחה". לדעתו, האיסור אינו חל על אגודה שיתופית, זאת אומרת, אגודה שיתופית יכולה לפעול בשבת.

היועץ המשפטי לממשלה גורס: "על דעת משפטי ופרקליטי משרדנו, הוראת האיסור הנ"ל חלה על הקיבוץ כאגודה שיתופית. היועץ המשפטי לממשלה ביקשני להעביר העתק ממכתבי זה אל היועץ המשפטי של משרד העבודה והרווחה למען ינחה את מפקחי המשרד ברוח זו, וכך אני עושה".

על-פי המכתב של עורך-דין נועם, העוזר ליועץ המשפטי לממשלה – – –

שאלו יהלום (מפד"ל):

יש פסק-דין בנושא, זה לא יעזור.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אין פסק-דין בנושא.

שאלו יהלום (מפד"ל):

ודאי שיש פסק-דין. יש פסק-דין מהקדנציה הקודמת, שמעביר את העניין למשרד העבודה והרווחה. אדוני השר, צריך להיאבק בוועדת שרים לענייני חקיקה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני לא יודע על פסק-דין כזה, ואם אכן יש פסק-דין כזה, יש מכתב של היועץ המשפטי לממשלה, ולדעתי זה יכול לעמוד בבג"ץ.

ראיתי את המסמך הזה, ידידי חבר הכנסת יושב-ראש תנועת ש"ס, ועד היום לא פעלתי ולא הגעתי לקניונים שבקיבוצים, מכיוון שלא רציתי לעמוד במבחן ציבורי בבית-משפט ולהיכשל. אבל לאחר חוות דעת כזאת, אני חושב שמהיום יהיה ניתן לאכוף את החוק באגודות שיתופיות.

המלצתי – להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה.

היו"ר אדר:

אני מודה לך, אדוני שר העבודה והרווחה, על תשובתך העניינית. יש לנו הצעה אחרת – חבר הכנסת שאלו יהלום מבקש להעלות הצעה אחרת.

דוד טל (ש"ס):

אני מציע להעביר את הנושא לוועדה המשותפת של ועדת העבודה וועדת החוקה, חוק ומשפט.

הי"ר ר' אדרי:

הצעה נכונה, רעיון טוב.

שאל יהלום (מפד"ל):

הנושא באמת כאוב, צדקת בכל אחד מהדברים שנעשו, ואני קורא לשר העבודה והרווחה, שידיו רב לו, ובאמת חידש את נושא הפקחים, וברוך השם, הדברים נעשים. למיטב ידיעתי, אדוני השר, בסך הכול אתה צריך לעשות כפול ממה שאתה עושה. אתה צריך ל"כפר" על ארבע השנים שבהן שרת העבודה והרווחה דאז, אורה נמיר, התעלמה מחוק ברור בספר החוקים של מדינת ישראל. היא עמדה כאן, על במת הכנסת, וענתה, בין השאר על שאלותי – זה לא בסדר העדיפויות שלי לטפל בחוק שעות עבודה ומנוחה.

צריך להבין, שגם מבחינה ערכית נכון שאנשים אומרים: נוח לנו ללכת ולקנות, נוח לנו ללכת לטייל, אבל יש אנשים שצריכים להיות הפועלים באותה שעה, הם צריכים להיות האנשים שמשרתים את אלה שמבליים באותה שבת את שעות הפנאי שלהם בצורה כזאת.

היהדות ידעה, שאפילו החמור והשור צריכים לנוח בשבת, עד כדי כך שהיום התפיסה המודרנית אפילו לא תופסת את הדברים האלה.

לכן, אני קורא לאדוני שר העבודה והרווחה להגביר ולעשות בנושא הספציפי הזה. למיטב ידיעתי, יש פסק-דין, לצערי הרב, ולכן צריך לתקן את החוק, כדי שהוא יהיה ברור. אדוני מתבקש לפעול בוועדת שרים לענייני חקיקה ולנסות לתת תשובה, כדי שהממשלה תתמוך בשני החוקים, של חבר הכנסת גפני ושלי – החוקים שמבקשים להחיל אותם גם על אגודות שיתופיות – ובפרט שיש מכתב כזה, שאז זה לכאורה סטטוס-קוו. תודה.

הי"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת שאול יהלום, על דבריך.

חברי הכנסת, אנחנו עובדים להצבעה. מי בעד העברת ההצעה לסדר-היום לוועדה ומי נגד? ההצבעה החלה.

קריאה:

היו"ר ל' אדרי:

אחר כך אני אודיע לאיזו ועדה, בתום ההצבעה.

הצבעה מס' 19

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 15

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה משותפת לוועדת העבודה והרווחה ולוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר ל' אדרי:

בעד – 15, נגד; – אין, נמנעים – אין. הצעתו של חבר הכנסת אריה דרעי, פתיחת הקניונים בשבת – בעיה לסוחרים הקטנים, תעבור לוועדת משותפת של ועדת העבודה והרווחה וועדת החוקה, חוק ומשפט. תודה.

שאלות ותשובות

היו"ר ל' אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא – שאלות ותשובות לשר העבודה והרווחה. אדוני שר העבודה והרווחה, בבקשה.

יישום חוק הפיקוח על המעונות

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר העבודה והרווחה ביום ז' בסיוון התשנ"ז (12 ביוני 1997):

חוק פיקוח על המעונות קובע צורך במטפל אחד ל-12 חוסים בפועל. התחשיב מבוסס על 45 שעות בשבוע בפועל. בשטח המטפל עובד 36-40 שעות, בפועל – 37.2 שעות. אובדן של 17.3%. חופשות: מחלה והיעדרויות – 5%, שנתית – 8.35%, חגים – 3.2%. סך הכול ירידה של 33.85% לסיכום, במקום כל 100 עובדים נמצאים בפועל כ-66 עובדים בלבד, וזאת במקביל לתקן במוסדות פרטיים, שזה לא כבר הכיר בצורך ביחס של 1:10.

רצוני לשאול:

כיצד יתוקן המצב הנוגע לנפגעים חוסים שאינם מסוגלים לעמוד על זכויותיהם בכוחות עצמם?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

כתוצאה משינוי בהסכמי העבודה אכן קוצרו שעות העבודה של המטפלים במוסדות הממשלתיים. עם זאת, הפער שנוצר מכוסה במלואו על-ידי עובדים זמניים ועבודה בשעות נוספות.

קורסי משרד העבודה והרווחה להכשרת עובדים

חבר הכנסת ר' פנחסי שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

נוכח הטענות על הקצאת משאבי משרדך בתחום הכשרת עובדים למגזר החרדי, רצוני לשאול:

1. כמה קורסים פועלים כיום ברחבי הארץ?

2. מה הוא תקציב משרדך בתחום זה?

3. כמה הוקצב עד כה למגזר החרדי?

4. האם הציבור החרדי קופח עד כה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. באגף להכשרה מקצועית מופעלים כיום 1,200 קורסים למובטלים ועוד קורסים ל-16,000 טכנאים והנדסאים ול-14,000 נערים שנשרו ממערכת החינוך.

2. תקציב האגף ל-1997 – 601 מיליון ש"ח.

3. למגזר החרדי הוקצו 73 קורסי הכשרה בעלות של 3.5 מיליון ש"ח, דהיינו כ-0.5% מתקציב האגף.

4. ללא ספק, הציבור החרדי קופח עד היום בצורה משמעותית במסגרות ההכשרה המקצועית, ואני בהחלט רואה מקום לתקן קיפוח זה ולהרחיב את השתלבות המגזר החרדי במערך ההכשרה המקצועית.

פרסומי בטיחות וגיהות בערבית

חבר הכנסת י' כץ שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

נודע לי, כי השנה הופסקו פרסומי הבטיחות והגיהות בשפה הערבית.

רצוני לשאול:

1. האם נכון הדבר?

2. האם קיימות תקנות המחייבות את המשרד להוציא את פרסומי הבטיחות בערבית?

3. מה היתה עלותם התקציבית של הפרסומים בכלל ושל הפרסומים בערבית בפרט בשנים קודמות?

4. מה הן הסיבות להפסקת הפצת הפרסומים בערבית?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לא.

2. לא. פרסומי המוסד לבטיחות ולגיהות מותאמים לצורכי המשק ולאפיון העובדים בענפים השונים. כך הוגברו ב-1997 ההדרכה וההסברה בערבית, בעיקר בענפי הבניין והחקלאות, שמספר המועסקים דוברי הערבית בהם גדול, יחסית.

3. עלות הפרסומים עמדה ב-1996 על 342,000 שקל, מהם 27,000 לפרסומים בערבית. נוסף על כך נבנתה ניידת להדרכת בטיחות בענף הבנייה במחיר של 1.2 מיליון ש"ח ובעלות הפעלה שנתית של 150,000 ש"ח. בניידת מותקנת מערכת מולטימדיה הפועלת גם בערבית.

אי-הפניית ילדים מפגרים למוסדות

חבר הכנסת ה' מחאמיד שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

נודע לי, כי 150 ילדים עם פיגור שכלי אינם מופנים למוסדות מתאימים מחוסר תקציב. שהייתם של ילדים אלה בבתייהם גורמת סבל רב למשפחותיהם, וחלק מהילדים מסכנים את עצמם ואת הסביבה.

רצוני לשאול:

1. האם מודע משרדך למצוקתם של הילדים ומשפחותיהם?

2. האם מספר זה כולל ילדים מפגרים מהמגזר הערבי?

3. מה ייעשה בנדון?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. מצוקת הילדים המפגרים ידועה לי זה זמן רב. לשמחתי, הצלחתי לאחרונה להגיע לפתרון שלפיו יועברו מייד 10 מיליוני ש"ח לפתרון בעיית הסידור המוסדי, ו-18 מיליון ש"ח נוספים יועברו בשנה הבאה לאותה מטרה.

אציין שהממתינים הם מכל מגזרי האוכלוסייה.

גידול במספר הילדים המופנים ללשכת הרווחה בחיפה

חבר הכנסת מ' קליינר שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ' בסיוון התשנ"ז (25 ביוני 1997):

לאחרונה התפרסמו נתונים שונים על גידול של 20% במספר הילדים המופנים ללשכת הרווחה בעיריית חיפה.

רצוני לשאול:

1. האם נתון זה נכון?

2. האם יש גידול דומה בערים הגדולות האחרות – תל-אביב, ירושלים, באר-שבע ועפולה?

3. מה הם הנתונים, במספרים ובאחוזים, של ילדים שהופנו לאגפי הרווחה בעיריות אלו בשנים 1996 ו-1997?

4. אם נכונים הנתונים בחיפה ובערים נוספות, כיצד נערך משרד העבודה והרווחה להתמודדות עם הגידול בנזקקים לשירותי הרווחה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בידי משרד העבודה והרווחה נתונים על משפחות הפונות לשירותי הרווחה בחיפה. הגידול מ-1996 ל-1997 שיעורו 11% ולא 20%, מ-12,862 משפחות ב-1996 ל-14,264 משפחות, נכון למרס 1997.

2. ממוצע הגידול הארצי שיעורו 7.6%.

3. בירושלים פנו ב-1996 28,594 משפחות, וב-1997 – 30,339 משפחות, גידול של 6%. בבאר-שבע פנו ב-1996 8,977 משפחות, וב-1997 – 10,097 משפחות, גידול של 13%. בעפולה פנו ב-1996 2,672 משפחות, וב-1997 – 2,739 משפחות, גידול של 4%.

4. המשרד נערך בדרכים שונות להתמודדות עם הגידול במספר הנזקקים לשירותי הרווחה, ובמיוחד הילדים בסיכון. אנו נמצאים בדיונים עם ראש הממשלה לשם מתן עדיפות לנושאים אלו בהקצאת תקציבי 1998. כמו כן, כבר היום פועלים שישה מרכזי חירום לילדים בסיכון, 21 מרכזים למניעת אלימות במשפחה, 200 מועדוניות רב-תכליתיות ועוד.

תעסוקת בני נוער בחופשת הקיץ

חברת הכנסת ע' מאור שאלה את שר העבודה והרווחה ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

ביום ראשון, 22 ביוני 1997, בוטל יריד התעסוקה לנוער בראשון-לציון, עקב חוסר יכולת לקלוט את אלפי בני הנוער שיצאו למצוא עבודה בחופשתם.

רצוני לשאול:

1. כיצד ישפר משרדך את היערכותו לקליטת בני הנוער לעבודה בקיץ?

2. כיצד יפקח משרדך על זכויות הנערות והנערים לשכר מינימום, לתנאים סוציאליים ולבטיחות בעבודה?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

יריד התעסוקה שהתקיים ב-22 ביוני 1997 לא בוטל אלא הופסק לאחר כמה שעות עקב הגעת מספר בלתי צפוי של בני נוער ובהמלצת הממונים על הביטחון בקניון הזהב בראשון-לציון, שבו נערך היריד.

ביטול היריד לא הפסיק את מאמצי ההשמה ומציאת העבודה לבני נוער שיצאו לחופשה. מבצע תעסוקת קיץ לנוער נמשך כל הקיץ, הוקצו שעות נוספות לפקידי השמה לנוער, הופקו כרטיסי עבודה חדשניים, ונפתחו מקומות נוספים ללשכות השירות לשם קליטת אלפי בני הנוער שהתייצבו לחפש עבודה ומתן השירות הטוב והיעיל ביותר עבורם.

צמצום מכסות הקבלה למעונות לילדים חריגים בירושלים

חבר הכנסת ע' פרץ שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

צמצום במכסות הקבלה למעונות-יום לילדים חריגים בירושלים מותיר 500 ילדים ללא מסגרת טיפולית.

רצוני לשאול:

1. האם הוצעו להורים פתרון חלופי או עזרה בעתיד?

2. האם ידוע למשרדך, שהורי הילדים אינם מסוגלים לטפל בהם בבית והילדים נתונים במצב סיכון?

3. מה יעשה משרדך בנדון?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

המצב החמור של המפגרים ידוע לי זה זמן מה.

לשמחתי, הגעתי לאחרונה לפתרון, כאשר האוצר הבטיח העברת 10 מיליוני ש"ח השנה ו-18 מיליון ש"ח נוספים בשנה הבאה לצורך סידור הילדים הממתינים.

תקציב שירותי חוזה במגזר הערבי

חבר הכנסת ט' אלסאנע שאל את שר העבודה והרווחה ביום כ"ז בסיוון התשנ"ז (2 ביולי 1997):

כידוע, המצב הסוציו-אוקונומי של המגזר הערבי קשה, וזאת על-פי הנתונים הסטטיסטיים של המוסד לביטוח לאומי.

רצוני לשאול:

1. מה הוא תקציב משרדכם למגזר הערבי בשנת 1997, ומה הוא התקציב המתוכנן לשנת 1998?

2. כיצד תפעלו כדי להתמודד עם הנתונים של אבטלה ועוני במגזר הערבי?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

2-1. בספר התקציב של משרד העבודה והרווחה אין סעיפים תקציביים נפרדים למגזר הערבי, כך שאין דרך לענות על השאלה לגבי תקציב המשרד לאוכלוסייה הערבית.

הטיפול בכל יחידות המשרד נעשה בצורה שוויונית לאוכלוסייה מכל המגזרים, בהתאם לקריטריונים אחידים.

יתר על כן, במשרד העבודה והרווחה הסתיים תהליך של הקצאת 120 תקני עובדים סוציאליים נוספים למגזר הערבי, שחלקם התקבלו מפירוק הלשכות המקובצות לשירותים חברתיים במגזר הערבי וחלקם ניתנו כתוספת.

החזקת ילדים במוסדות פסיכיאטריים

חבר הכנסת מ' לוי שאל את שר העבודה והרווחה ביום ד' בתמוז התשנ"ז (9 ביולי 1997):

ממידע שהגיע לידי עולה, כי ילדים שאינם חולי נפש ואינם צריכים להיות מאושפזים נותרים במסגרות פסיכיאטריות, הגורמות להם נזק כבד, רק משום ששירותי הרווחה לא השכילו למצוא להם סידור פנימייתי נאות.

רצוני לשאול:

1. האם כך הדבר?

2. אם כן – מדוע ננקטת מדיניות שכזו?

3. מה הם הצעדים שיינקטו לתיקון הדבר?

תשובת שר העבודה והרווחה א' ישי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

3-1. משרד הבריאות אכן מפנה למסגרות משרד העבודה והרווחה ילדים שדורשים טיפול תרופתי רצוף וטיפול נפשי מורכב. מאז כניסת חוק ביטוח בריאות ממלכתי לתוקפו, מפנה מערכת הבריאות יותר ויותר אנשים שהיו מוגדרים כחולי נפש לשירותי הרווחה, במוסדות ובקהילה, בלי שנעשתה היערכות מוקדמות לכך, ברמה בין-משרדית ולאומית.

משרד העבודה והרווחה עומד לצאת במכרזים למסגרות מיוחדות למתן שירותים לאוכלוסייה זו. עמדתנו היא, שמסגרות אלו צריכות להיות באחריות משותפת של משרד העבודה והרווחה ומשרד הבריאות, וכל מקרה ייבחן לגופו.

היו"ר ל אדרי:

אדוני שר העבודה והרווחה, אני מודה לך מאוד, ואני מצטער על כך שחברי הכנסת אינם נוכחים.

הצעות לסדר-היום

דוח ועדת-קרפ לבחינת ניצול מיני של קטינים

היו"ר ל אדרי:

אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעות לסדר-היום מס' 2923, 2930, 2960 ו-2970, בנושא: דוח ועדת-קרפ לבחינת ניצול מיני של קטינים – מטעם כמה חברי כנסת. ראשון הדוברים, חבר הכנסת יצחק כהן. אדוני, בבקשה. אדוני, שלוש דקות לרשותך.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, האמת היא, שאני לא רוצה להתייחס בנאומי לנושא כפי שהוא מופיע בהצעה לסדר-היום, מכיוון שלא יאה ולא נאה, אולם ברצוני להביע – ובעצם, אדוני היושב-ראש, אני חושב, שאנחנו כבר הרבה אחרי זה, אם הגענו למצב שכסדום היינו לעמורה דמינו, עד לאן עוד ניתן להידרדר, אדוני השר? איזו עוד כותרת מחרידה צפויה לנו חלילה מחר?

מקימי המדינה – ידועה אותה בדיחה, שהם ישבו ביניהם ודנו, מה יהיה אופיה של המדינה הזאת, מתי היא תיקרא מדינה. אז אמר שם אחד הליצנים: כשיהיה להם פושע משלהם, כשיהיה להם גנב משלהם, רק אז תהיה להם מדינה. זאת לא בדיחה. אנחנו הרבה הרבה הרבה מעבר לזה.

בהצעה לסדר-היום דיבר חבר הכנסת רובי ריבלין על המצב הקטסטרופלי של התנהגות חוקרי המשטרה. כל יום אנו עדים להידרדרות נוספת במצב החינוך, במצב הנוער, בנתוני הפשיעה. לתהום הזאת, רבותי, אין גבול.

הנושא המחריד, ואני לא רוצה לחזור עליו, הנושא לסדר-היום, אני לא יודע אם יש בר-דעת במדינת ישראל שיכול לישון בשקט נוכח הנתונים המחרידים האלה, שיכול לעבור על כך לסדר-היום. האם לא כדאי לעצור את כל המערכות ולומר: רבותי, כך אי-אפשר עוד? זאת לא מדינה מתוקנת, זאת לא מדינה נאורה, ודאי וודאי שלא מדינה יהודית.

על מה הם מתפלפלים שם, בבית-המשפט העליון – יהודית דמוקרטיה, דמוקרטיה נאורה, יהודית; תפיסותיו של הציבור הנאור – על איזה ציבור מדובר? באיזו חברה אנו חיים? לאן הידרדרנו? הכיזד הגענו לכך, אדוני היושב-ראש?

אני לא יודע איזו תשובה ישיב לי שר העבודה והרווחה, אבל אנא, כל חברי הבית הזה, נפסיק, נקדיש יום דיונים על אופיה ודמותה של המדינה.

האם מערכות החינוך שלמות עם כך שלכך הן הגיעו? האם מאז קום המדינה עד היום, כל מי שניסו לעצב את הישראלי החדש, את המדינה היהודית הדמוקרטית הליברלית האוניברסלית הנאורה, האם לא יקומו ויודו בכישלון? או שהמצב דומה לתקופתם של איזבל ואחאב, ש-450 נביאי הבעל המשיכו לזרות חול בעיני העם ולומר: זאת מדינה נאורה, מדינה מתוקנת.

אדוני היושב-ראש, אין מלים בפי, מתוך הלב אני מדבר. כך לא נוכל להמשיך.

ברצוני לבקש – אני לא יודע אם זה ניתן, בהצעה הזאת – להקים ועדת חקירה פרלמנטרית שתחקור את הנושא הזה. תודה רבה.

היו"ר ל אדר:

אני מודה לך, אדוני חבר הכנסת יצחק כהן, על דבריך.

רשות הדיבור לחבר הכנסת שאול יהלום. אדוני, בבקשה, אנחנו דנים באותו נושא, דוח ועדת-קרפ לבחינת ניצול מיני של קטינים. אחריו – חבר הכנסת זאב בויס, גם באותו נושא. ישיב שר העבודה והרווחה. אדוני, בבקשה, שלוש דקות לרשותך.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, דוח-קרפ צריך לזעזע. דוח-קרפ יש לו עשרות המלצות, ואם נתחיל למנות אותן יעצור אותי היושב-ראש ויגיד לי, ששלוש הדקות הסתיימו. לכן אני אדבר רק בצורה כללית.

התופעה, שידענו את ממדיה פה ושם, שדווח עליה לאחר חקירה מקצועית וממצה, ולפיה אלפי נערים ונערות במדינה שלנו מועסקים בזנות, מנוצלים מינית, מועסקים כשפחות מין, צריכה לזעזע כל אדם יהודי, ערבי, בן-תרבות; עלינו לשאול את עצמנו, איך הגענו למצב כזה במדינה שלנו, שדברים כאלה קורים, מעבר לעניין העקרוני, בהיקפים נוראים אשר כאלה.

אבל יותר מזה, כאשר אנחנו בוחנים איך אנחנו מתייחסים כמעט לכל בעיה שעולה בבית הזה, אנחנו צריכים להבין עד כמה אטומים נעשינו. אני אתן רק דוגמה אחת – שביתת הפסיכולוגים. הרי אין כל ספק שפסיכולוג עוסק בתחומים האלה. מגיעים אליו נער או משפחה במצוקה והוא יכול לפתור הרבה בעיות לפני שהעניין מידרדר ומגיע לרחוב. איך אנחנו אטומים לשביתה. אומרים לך אנשי מקצוע שהם לא יכולים לעבוד.

נושא הקיצוץ במשרדים החברתיים – רק אתמול בלילה הוחלט על קיצוץ במשרד החינוך, במשרד העבודה והרווחה; במי יפגע הקיצוץ? הרי חלק מהנוער הזה הוא נוער מנותק. 10% מהנוער מנותק ממערכת החינוך הפורמלי. צריך להוסיף עובדי חבורות רחוב, צריך להוסיף טיפול בבתי-הספר, צריך להוסיף מורים טיפוליים, צריך לטפל בחינוך המיוחד, כל הדברים האלה הולכים ומתקצצים. מדברים על קיצוץ – הרי לא יקצצו באנגלית ובמתמטיקה; יקצצו בדברים האלה: בתחום הטיפולי, בעבודה וברווחה – בכל הנוגע לעובדי חבורות רחוב, למוסדות פנימייתיים, לכל מי שזקוק לעזרה מיוחדת. והיום יש הישג, לא קיצצו אפס נקודה ככה, קיצצו אפס נקודה ככה; וקיצצו בבשר החי, ועוד עומדים לקצץ. במקום שיבואו ויצביעו על התופעות האלה וייתנו לטיפול בהן עדיפות עליונה – אלה תופעות כל כך קשות – אנחנו, הממשלה, הכנסת, כולנו אטומים למצוקות האלה, אדוני היושב-ראש.

לכן, אני קורא לממשלה, לכנסת, ליישם במלואו את דוח-קרפ. ואני קורא לכנסת, לוועדת הכנסת, בהסכמת הממשלה, לא כפי שהציע חבר הכנסת כהן ועדת חקירה, שזה מאוד מפחיד, אלא שהכנסת תמנה ועדת מיוחדת כוועדת מעקב על ביצוע דוח-קרפ. הוועדה צריכה לקרוא לכל משרדי הממשלה, היא צריכה להיות ועדה משותפת של כל ועדות הכנסת ששותפות לנושא – כמו שהיתה השבוע ישיבה של ארבע ועדות, אולי עוד ועדה שייכת לעניין – יושב-ראש הכנסת צריך להטיל על ועדה מיוחדת, שכל-כולה תתמסר בחודשים הקרובים ליישום מטעם הכנסת של דוח ועדת-קרפ.

אני פונה לשר העבודה והרווחה להסכים לוועדה כזאת; ליושב-ראש הכנסת למנות ועדה כזאת; ולממשלה, לבוא בפני הוועדה וליישם, עד כמה שאפשר, בכל האמצעים – גם הכספיים וגם האנושיים – את דוח-קרפ במלואו. תודה רבה.

היו"ר אדר:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת שאול יהלום, על דברך. רשות הדיבור לחבר הכנסת זאב בויס באותו נושא: דוח ועדת-קרפ לבחינת ניצול מיני של קטינים. אדוני, בבקשה.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, שרי העבודה והרווחה והבריאות, חברי הכנסת, נתקלתי היום בידיעה בעיתון, שלפיה שדרנית מרוסיה נעצרה בטעות בנמל התעופה בן-גוריון. הגברת דמידובה, חשדו בה שהיא נכנסת כנערת ליווי.

פיני בדש (הליכוד-גשר-צומת):

סימן שהיא נראית טוב.

זאב בויים (הליכוד-גשר-צומת):

אחר כך התבררה הטעות, ואני מקווה שהתנצלו, אני מניח שהתנצלו בפניה. אבל אני מקווה, שהטעות הזאת לא תרפה את ידי האנשים, אנשי משטרת הגבולות, שמטפלים בבעיה ומנסים למנוע כניסתם של גורמים מפוקפקים כאלה, נערות ליווי, סרסורים למיניהם לגבולות הארץ. זה חלק אחד מהמעטפת שיכולה וצריכה למנוע אותן תופעות קשות מאוד שמתרחשות ברחוב הישראלי ועליהן מצביעה הגברת קרפ בדוח הקשה שלה.

החלק השני, והוא חלק עיקרי, מרכזי בתופעה הזאת והוא בידינו – עניין הנשירה מבתי-הספר. הרי בסופו של דבר הרוב המכריע של בני הנוער, כל הנוער, נמצא תחת פיקוח במערכת החינוך. אלפי הנערות והנערים שעליהם מצביע הדוח הקשה הזה, שמונצלים למטרות המין, הזנות, הפורנוגרפיה וכל המסחר שקשור בזה, אלה בעצם נושרים בשלב כזה או אחר ממערכת החינוך.

צריך לבדוק את הנשירה הזאת. הנשירה הזאת היא פועל יוצא של הרבה גורמים שחוברים יחד באחריות למה שנעשה בתוך מערכת החינוך. אלה אוכלוסיות הטרוגניות בתוך מסגרת אחת. אנחנו מוצאים בבתי-ספר מקיפים, למשל, צפיפות גדולה בכיתות והטרוגניות רבה של ילדי חינוך מיוחד מצד זה וילדים מחוננים מצד זה, באותה מסגרת עצמה. יש קושי אמיתי, מקצועי, לטפל באוכלוסיות כל כך הטרוגניות. הצפיפות גורמת לכך שלא מגיעים לכל התלמידים, אין מגע אישי בין מורה לתלמיד, בין מחנך לחניכו. בעבר היינו נוהגים לקיים ביקורי בית. זה היה חלק אינטגרלי מעבודת המחנך אחרי שעות העבודה, שהיו חלק א' של יום הלימודים. היום קשה למצוא פעולה כזאת, שהיא חלק מחינוך אמיתי שראוי להקנותו לילדים. אם ארחיב את זה, שדווקא בפריפריה המצב הרבה יותר קשה בגלל סוג האוכלוסיות, בגלל המצב הסוציו-אקונומי של ההורים, כל הדברים האלה מביאים לנשירה, לעייפות של המערכת, של אנשי המקצוע, והעייפות הזאת היא פועל יוצא של מה שתוארת והיא גורמת בסופו של דבר לנשירה.

יש לי טענות אל משרד החינוך. הטענה העיקרית היא, שעניין הנשירה לא הפך להיות נושא מרכזי שמשרד החינוך שם לו למטרה להתמודד אתו. באופן טבעי, בחברה ההישגית שלנו מעלים על נס את ההישגים. בחינות הבגרות – מודדים אותן, בודקים את אחוזי ההצלחה וכדומה. בסדר גמור. אבל חברה בריאה נבחנת בסופו של דבר בדרך שבה היא מטפלת בחוליות החלשות שלה. הרבה כסף אנחנו מוציאים אחר כך, והחברה שלנו משלמת על הכישלון הזה בתחום החינוך, בתחום הנשירה. כל המסגרות שרק את חלקן הזכיר חבר הכנסת יהלום: קידום הנוער, נוער מנותק, נערה במצוקה, חבורות הרוחב, קציני מבחן, עובדים סוציאליים, פסיכולוגים – חלק גדול מכל אלה בא לנסות לטפל במחלה. אבל אפשר למנוע את המחלה ומערכת החינוך צריכה לטפל בעניין הזה.

משרד החינוך צריך לדרג את בתי-הספר על-פי שילוב של פרמטרים ולהעלות על נס קודם כול בתי-ספר שמטפלים בנושא הנשירה והופכים אותו ליעד מרכזי, בשילוב עם ההישגים הלימודיים. אם זה ייעשה, הנשירה תצטמצם, פחות ילדים ישוטטו ברחוב, ואז תצטמצם ממילא האפשרות לצוד את הקטינים והקטינות לזנות, לפורנוגרפיה; תתמעט החשיפה לצידי קטינים, לסרסורים בעלי כוונות זדון.

לבסוף, אני רוצה להצטרף להצעה שהציע חבר הכנסת יהלום לגבי ועדה מטעמנו אשר תעקוב אחר יישום או ביצוע דוח-קרפ על-ידי משרדי הממשלה.

היו"ר ל' אדר':

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת זאב בויס, על דבריך. אני מזמין את שר העבודה והרווחה להשיב למציעים בנושא: דוח ועדת-קרפ לבחינת ניצול מיני של קטינים. אדוני, בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הדוח שהוגש למשנה ליועץ המשפטי לממשלה, הגברת יהודית קרפ, מצביע על תופעה חמורה ומזעזעת של ניצול מיני של ילדים והעסקתם בזנות. לפי הדוח, מנוצלים קטינים לצורך עבודה בזנות, ובהם מאות נערות ונערים.

בישיבה מיוחדת של ועדת העבודה והרווחה שהתקיימה שלשום סוכם, כי הצוות המקצועי של המשרד יגבש את המלצותיו להתמודדות עם הבעיה החמורה ויציג אותן בפני הוועדה בתוך חודשיים.

אני רואה את היערכות המשרד בנושא זה כחלק מהתוכנית להעמדת הטיפול בילדים ובבני-נוער בסיכון בראש סדר העדיפויות, תוכנית שקיבלה את אישורו העקרוני של ראש הממשלה, והיא יוצאת לדרך באופן ניסיוני בשבעה מקומות ברחבי הארץ. אני מקווה מאוד, שהתוכנית תסתיים בזמן המיועד לה, ונוכל להצביע על הישגים וכך נוכל לצאת להמשך ביצוע התוכנית בכל רחבי הארץ.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אין ספק כי ניצול ילדים, ובמיוחד העבדתם בזנות, הינו אחד הנושאים הקשים והחמורים שבהם נתקלנו. אני סמוך ובטוח, כי המלצות הצוות המקצועי יעסקו במרכיביו השונים של הנושא ויהוו בסיס לטיפול, ובמיוחד למניעתה של התופעה החמורה.

אני רוצה לומר, שעצם העלאת הנושא של ילדים בסיכון לראש סדר העדיפויות כלל, כמובן, גם את הבעיה הקשה והחמורה הזאת. לפני כשלושה חודשים נמצאה נערה בת 12 שברחה מהבית ועסקה בזנות. כל המדינה עמדה על הרגליים. מדובר במאות נערות כאלה, שעוד לא הגענו אליהן, ולדעתי מדובר בהרבה יותר ממאות. אין לי שום ספק, שמדובר באלפים, שאנחנו פשוט לא יודעים למצוא אותן, ואולי גם בעשרות אלפים, שכפסע בין לבין המקרה הזה. השאלה היא, איך אנחנו משקיעים במניעה, שהיא הנקודה החשובה ביותר.

לצערי הרב, יש היום שמועות על מיסוד הזנות. דיברו על כך בכנסת הקודמת. אני שואל את האנשים שהם בעד המיסוד הזה, מה הם יענו בעוד שנה לנערות שמחר-מחרתיים יגידו: אם בגיל 18 זה מותר, אני בת 14 ו-15, ו-16, אחראית מספיק להחליט מה לעשות בגופי. עצם ההסכמה למיסוד הזה זו הידרדרות אדירה בחברה וקביעה מוחלטת וברורה, לצערי הרב, שמנציחה את התופעה הקשה, האיומה והחמורה הזאת.

אני מציע להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה, ואני גם מקבל את הצעתו של חבר הכנסת יהלום בעניין הוועדה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. אני מבקש לשאול את המציעים שנמצאים כאן, אם הם מסכימים להצעתו של השר. חבר הכנסת יצחק כהן?

יצחק כהן (ש"ס):

מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת שאול יהלום?

שאול יהלום (מפד"ל):

מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת בויס?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

מסכים.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד ומי נגד; העברת ההצעה לסדר-היום לדיון בוועדת העבודה והרווחה?

הצבעה מס' 20

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 11

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

אני קובע בזאת, שברוב של 11 קולות, לרבות קולו של חבר הכנסת ריבלין, מועברות שלוש ההצעות לדיון בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. אני מודה למציעים ולשר על תשובתו.

הצעה לסדר-היום

ילדים בסיכון ומעונות-יום בירושלים ובארץ בכלל

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעות לסדר-היום בנושא: ילדים בסיכון ומעונות-יום בירושלים ובארץ בכלל. ראשון המציעים, חבר הכנסת מקסים לוי – איננו באולם. הדובר הבא הוא חבר הכנסת יצחק וקנין; בבקשה, אדוני, הצעה מס' 2919, במסגרת שלוש דקות.

יצחק וקנין (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני שר העבודה והרווחה, בימים אלה התבשרנו על קיצוץ גדול שעושה עיריית ירושלים בתקציבי הרווחה שלה, כאשר הנזק הישיר שנגרם הוא, כמובן, למשפחות מעוטות היכולת, הניזוקות כל פעם מחדש. אני שואל אתכם, חברי הכנסת, האם לא די לנו? האם לא מספיקה הפגיעה שהם סופגים בכל קיצוץ בתקציב? מדוע העירייה צריכה להוסיף קיצוצים משלה?

חברי הכנסת, הנתונים מצביעים על נתון מחריד, שכ-40% מתושבי ירושלים מצויים מתחת לקו העוני, ובהם אלפי ילדים וילדות מקקים שאין אפשרות בידי הוריהם לשולחם למוסדות המתאימים. ואני שואל אתכם, מה אנו עושים כדי לחלץ משפחות אלו ממצוקתן.

זה לא כבר שמעתי סיפור מזעזע וקורע לב על משפחה שבה האם סובלת מפיגור קל ועתה היא בהיריון והאב מוגבל פיסיית. שני ילדי המשפחה סודרו על-ידי האגף במעון רב-תכליתי, המשגיח על הילדים מ-07:00 עד 19:00 ומספק אבחון פסיכולוגי וטיפול פארה-רפואי צמוד של עובד סוציאלי.

כרגע מרחפת סכנת סגירה על המעון. ללא טיפול בילדים הם עלולים להימצא ברחוב, והאגף יאלץ להמליץ על הוצאתם מהבית. האם לכך אנו שואפים? האם לא די להורים, אלו שספגו מכות בריאותיות קשות ביותר? האם נבוא אנו ונוציא מהם את ילדיהם?

האם לא קצה נפשנו בסיפורים מזעזעים כדוגמת זה על משפחה בת שש נפשות שארבעה מילדיה סבלו ממחלה, ולא היה מי שיסבסד להם את התרופות וכתוצאה מכך נאלצו הילדים לחלוק תרופה אחת, דבר שגרם להחמרה במצבם של הילדים עד כדי אשפוזם של שניים מהם במצב קשה?

אדוני היושב-ראש, לא ייתכן כי אנו חברי הכנסת נשב לנו כאן במרומי האולימפוס ונראה את צרת אחינו ולא נעשה דבר.

על כן, אני מבקש משר העבודה והרווחה שייקח את הנושא לטיפולו האישי, כפי שעשה בנושאים רבים. כפי שכולנו יכולים להעיד, אדוני היושב-ראש, כשהשר אלי ישי מטפל בנושא מסוים, הוא מביא את הטיפול לסיומו המהיר והמוצלח. על כן, אני מבקש לקרוא מעל בימה זו בשם כל חברי הכנסת לשר הרב אלי ישי לתת מענה מיידי למשפחות אלו. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת יצחק וקנין. אדוני השר, אני מזמין אותך להשיב למציע. בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כפי שאמרתי לפני כמה דקות, הנושא של ילדים בסיכון עלה לראש סדר העדיפויות אצלי בימים הראשונים שלי במשרד. בדקתי וראיתי, שב-15 השנים האחרונות, משנה לשנה, לצערי הרב, תקציב הילדים בסיכון – נוער מנותק, נערה במצוקה, נוער שמשתמש בסמים, כל מה שקשור לבעיות הקשות ביותר של בני הנוער – הלך וירד. לנושא הזה מעולם לא ניתנה עדיפות גבוהה, והוא מעולם לא עמד בראש סדרי העדיפויות. מדובר ב-350,000 ילדים בסיכון וב-120,000 ילדים בסיכון מיידי. כשאני מדבר על 120,000 ילדים בסיכון מיידי, מדובר במשפחות עם בעיות קשות ביותר – עוני, אבטלה, מצוקה, דיכאון, סמים, זנות. הדברים הקשים ביותר.

אני, אדוני היושב-ראש, ידעתי, שברגע שאני מעלה את הנושא לראש סדרי העדיפויות אני מעורר הרבה ציפיות בעם, ציפיות רבות גם בכנסת וגם אצל הארגונים, אבל לא היסטית. מטבע הדברים שרים אולי אוהבים לגזור סרטים ולעשות דברים שיחשו בהם וירגישו אותם במהלך הקדנציה, מקסימום בסוף הקדנציה. אפשר להשקיע עשרות מיליוני שקלים ולראות תוצאות מדהימות – שלטים ודברים מאוד נפלאים, שעושים טוב על הלב, כי הם נראים טוב בעין. אבל טיפול בילדים בסיכון הוא בור בלי תחתית. אתה יכול להשקיע מאות מיליונים במקרים הקשים, ותצטרך להשקיע עוד מאות

רבות של מיליונים בטיפול המנע, ולכאורה לא רואים שום דבר, בוודאי לא בשנים הראשונות. אם אני מטפל בנערות ונערים בגיל שש, שבע, שמונה, וכן עד גיל 17 ו-18, ירגישו את זה רק בעוד ארבע, חמש, שמונה, עשר שנים, בקדנציה הבאה ואחריה; האם אז, בעוד 12 שנה, מישהו ייתן את הציון לשר העבודה והרווחה על מה שהוא עשה? אבל, רבותי, זה שיקול חמור של נבחר ציבור.

אני העליתי את הבעיה לראש סדרי העדיפויות משום שידעתי שמדובר פה בפיקוח נפש, פה מדובר בהצלת נפשות. לפני דקות מספר דיברתי על אותה נערה שהיתה במעון "צופיה", וביקרתי אותה במעון. שאלתי את הנערה אם היא הגיעה למצבה כתוצאה מיחסים שהיו לה עם אותו חבר, שהוא שידל אותה לזנות, והיא אמרה לי: לא, פשוט מאוד ברחתי מהבית, יצאתי לתל-אביב ושם לא חסר. כל מי שרוצה יכולה ללכת ובמקום מקבלים אותה. יש הרבה בחורים שאוספים אותה.

מדובר בנערה אחת, אבל לצערי הרב למעלה מ-20 בנות נקלטות כל שבוע במוסדות כאלה במדינת ישראל, למעלה מ-100 בחודש ממתינות להיקלט במוסדות. מדובר במאות ובאלפי בנות שנמצאות במצב הנורא הזה. מדובר בעשרות אלפי בנות שההבדל במצב בינן לבין המקרה הזה הוא כחוט השערה. כל המדינה עמדה על הרגליים כשדובר בבת אחת. את הצורך הדחוף הזה ראיתי כבר ביום הראשון שלי במשרד.

נכון, צריך להשקיע בקשישים, צריך להשקיע במפגרים, בכל הדברים, אבל לא על חשבון ילדים בסיכון. כשאני מעלה את הנושא הזה לראש סדרי העדיפויות אני לא לוקח מהמפגרים ומעביר לשם. צריך לטפל בכל הדברים, וייעדתי לזה תקציב לא גדול. בשנה הקשה ביותר של המדינה בקיצוצים קיבלתי תוספת רק לנושא הזה, אבל התוספת היא מזערית, לכן הגשתי תוכנית של 500 מיליון שקל לראש הממשלה, על מנת להתמודד עם הבעיה הקשה הזאת.

אני רוצה לומר, חברי הכנסת, שנכון להיום משרד העבודה והרווחה מטפל בחמישית מהילדים בסיכון במדינת ישראל ובעשירית מהמקרים של הנשים המוכות. זה פשוט טרור סמוי, קשר שתיקה בין התוקף לבין הקורבן. אני לא רוצה לבוא ולומר שהדברים האלה הולכים ומחמירים, אבל בהחלט היתה בעבר מופנמות רבה יותר, והיום זה יוצא יותר החוצה. מי ששתק בעבר – היום כבר מדבר, ולכן התופעה לכאורה הולכת וגדלה, הממדים מדהימים, וקשה להתמודד עם התופעות הקשות האלה עם כוח האדם הקיים ועם התקציב הזעום.

אדוני היושב-ראש, מדברים על משאב כלכלי. אני חושב שזה המשאב האנושי החשוב ביותר של עם ישראל, וזה גם משאב כלכלי. אני רוצה לחזור ולדבר על הדוגמה שאני תמיד מזכיר אותה, של 52,000 נערים שמשתמשים בסמים ונמצאים באותן קבוצות של ילדים בסיכון, מתוכם 29,000 שמשתמשים בסמים באופן קבוע. הרשות למלחמה בסמים – אני מקווה מאוד שבקרוב נקיים דיון בממשלה עם כל האנשים הנוגעים בדבר, משרד החינוך, הבריאות, הרשות, משרד העבודה והרווחה –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אלי בן-מנחם, יושב-ראש הוועדה למלחמה בסמים. צריך להזכיר אותו לטובה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש פה דבר מדהים, אדוני חבר הכנסת רובי ריבלין, שהרשות בעצם מטפלת אך ורק במבוגרים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

לא נכון.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

חוץ מההסברה, שזה לכולם. אל תגיד לי "לא נכון". למה לא נכון? זה נכון ועוד איך נכון.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

סליחה, מותר לי?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

שמעתי אותך היום אומר שהרשות מטפלת רק מגיל 18 ומעלה.

יצחק כהן (ש"ס):

לא, לא.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני ביקשתי מהיושב-ראש, לא ממך, חבר הכנסת איציק כהן, תירגע.

הם מטפלים גם בנוער. יש מרכז גמילה לנוער במדינת ישראל, את זה אתה לא ידעת, במלכישוע.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני יודע, למה לא ידעתי? משרד העבודה משתתף בתקציב. תשב, ברשותך, ואני אסביר לך הכול.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

יש לנו סנקציות, אנחנו בשביתה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אסור להם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בעניין סמים מבטלים סנקציות.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לא טעיתי, ואני אסביר לך: משרד העבודה והרווחה שותף במלכישוע. יש תורם בז'נבה שתתן לזה סכום נכבד, ונפגשתי איתו גם בז'נבה. הבעיה היא כזאת, ואסביר לך מהי: הרשות מטפלת במישור ההסברתי בכולם, גם בבני הנוער. במבוגרים – למי שרוצה להיגמל, וזה קצת מובן, כי מי שלא רוצה להיגמל אי-אפשר לטפל בו. אבל זה לא נכון, צריך לגרות את האנשים שלא רוצים להיגמל ולהקדים את הגמילה ואת הטיפול בהם.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

עושים את זה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לא עושים, ואתה אומר לי שעושים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

הממשלה קיצצה להם בתקציב.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני, אתה אומר שעושים ואני אומר לך שלא עושים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני אומר לך שעושים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כשמדובר בבני נוער, הרשות לא מטפלת אלא משרד העבודה והרווחה מטפל ואין תקציב לנושא הזה, משום שבאוצר אומרים שזה שייך לרשות והרשות לא מטפלת. במקרים שמשרד העבודה והרווחה מטפל, הרשות שותפה באחוזים כאלה ואחרים, אבל מי שמטפל זה משרד העבודה והרווחה, אם כי בצורה מזערית לחלוטין. יש לנו 20-25 מועדונים ברחבי הארץ שמטפלים ב-500 בני נוער, אבל בין 500 ל-52,000 בני נוער המרחק הוא שמים וארץ. אתה בעצם בא ואומר לבני נוער שמשתמשים בסמים בגיל 12, 13 ו-14, שהם יכולים להמשיך, לא נורא. הם יגיעו לגיל 18 ויש תקווה טובה – הם לא ישרתו בצה"ל, לא נורא; הם יגיעו לגיל 21, הם ימצאו את בחירת לבם, והיא תהיה אשה מוכה מטבע הדברים, כי הם אלימים, כי הם נרקומנים, ואז נפתח לנשותיהן מקלט לנשים מוכות; הילדים יהיו בסיכון – יבוא שר העבודה ויטפל בהם. משקיעים מאות מיליונים, מיליארדים, בטיפול שלאחר מכן ולא בטיפול המנע.

הרשות למלחמה בסמים לא מטפלת. תשאל את יושב-ראש הרשות והוא יגיד לך את זה בצורה ברורה.

כל מה שקשור, רבותי חברי הכנסת, בילדים בסיכון ובאלימות במשפחה עלה היום לראש סדרי העדיפויות. ברור לי שציפיות רבות עוררתי, ואין לי שום ספק שההפגנה בירושלים מוצדקת לחלוטין. אני מזדהה אתם, אני מזדהה עם כל מלה שהם אומרים. אם הנושא הזה לא יטופל בצורה יסודית הוא יעורר הפגנות ברחבי הארץ. תאמינו לי, כחבר הממשלה לא נוח לי לומר את זה, אבל הצדק אתם. אני העליתי את זה לדיון, אני בדיון מתקדם מאוד עם ראש הממשלה בנושא הזה, ואני מקווה שהממשלה באמת תקבל את המלצתי לתקציב בשנת 1998, להוצאת הפיילוט של שנת 1997, בצורה מכובדת, על מנת להתמודד עם הבעיה. פה מדובר בהצללת נפשות, בפיקוח נפש. זה לא רק נער אחד. אם זה נער אחד שסוגר את עצמו לבד, צריך לטפל בו, אבל יש פחות רעש. הבעיה היא, שכל אחד כזה מדביק בסביבה שלו עוד שלושה וארבעה וחמישה ושישה ושבעה מהחברים שלו. לכן הנושא הזה מצוי היום בראש סדרי העדיפויות של משרד העבודה והרווחה.

הטיפול לצמצום הפערים של עשרות שנים במקרים הקשים האלה מצריך הרבה כוחות, הרבה משאבים וגם היערכות מקצועית בתוך המשרד. לצערי הרב, המשרד לא היה ערוך לטפל במספרים כאלה. המשרד, כפי שאמרתי, טיפל רק בחמישית מהילדים בסיכון.

היו"ר מ' שטרית:

אולי אדוני מציע להסתפק בדברי השר?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לא, אני מציע להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר מ' שטרית:

יש הצעה אחרת של חבר הכנסת יצחק כהן.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מבקש להעיר הערה בשם הרשות למלחמה בסמים, אם אפשר.

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה, אדוני, לפני שהשר ירד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אני מודה על שניתנה לנו ההזדמנות. הואיל ויושב-ראש הוועדה הנוכחי נמצא בעיצומים, ואני הייתי יושב-ראש הוועדה למלחמה בסמים, הייתי מבקש להעיר הערה.

הרשות למלחמה בסמים, שהוקמה על-ידי ראש הממשלה לשעבר יצחק שמיר, נועדה לתפקיד מתאם. היא קיבלה אומנם תקציב, תקציב די מצומצם, לסייע ולעבות תקציבים שונים, אבל עיקר התקציבים למלחמה בסמים נמצאים בתוך המשרדים עצמם, אם זה משרד הבריאות, או משרד החינוך, או משרד המשטרה, שקיבל סכום די נכבד למלחמה בסמים, או הכנסת, שעמלה קשות בקדנציות שונות וגם עכשיו על חקיקה בנושא הסמים. מובן שכל הדברים האלה באים לידי ביטוי בעבודה של הממשלה, כשהרשות צריכה להיות הגורם המתאם. לכן, אי-אפשר לומר שהרשות למלחמה בסמים לא מתעסקת עם נערים. בתקציב המצומצם שלה יש לה מוסד במלכישוע, הוא לא מספיק, ואין כל ספק שאותם עובדים סוציאליים, אלפי עובדים סוציאליים בעיריות, מיועדים להיות הקשר בין החברה לבין אלה שירדו ממסלול החיים ועברו למסלול הסמים, שהוא מסלול מוות.

מובן שעיקר העבודה נעשה על-ידי משרד העבודה והרווחה, ועליו כל נטל החלכאים, הנדכאים והמדוכאים במדינת ישראל. הנטל כבד והעבודה קשה ורבה, כמעט קשה מנשוא, ולכן בחרנו שר כל כך טוב לתפקיד שר העבודה והרווחה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

תודה לידידי חבר הכנסת רובי ריבלין, וגם לחבר הכנסת אלי בן-מנחם. אני רוצה להפריד בין הנקודה שאני מעלה כאן בטיפול הרשות למלחמה בסמים לבין העבודה היפה שעושה הרשות ועבודת הקודש שעושה ידידי יושב-ראש הוועדה, חבר הכנסת אלי בן-מנחם. אין לי שום ויכוח על המסירות ועל הדבקות במטרה של חבר הכנסת אלי בן-מנחם. הוא עושה זאת בצורה יוצאת מן הכלל.

יצחק כהן (ש"ס):

עבודת קודש.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אבל הוקמה רשות, ידידי חבר הכנסת רובי ריבלין, לצורך תיאום, וזה בעצם מה שאמרתי לחבר הכנסת דוד טל בבוקר, שהרשות לא מצליחה להתמודד, ואנשים מנסים להרגיע את מצפונם ולומר: בואו נקים רשות לטיפול בסמים; או לטיפול בזקנים. כאשר מוקמת רשות, האוצר אומר: הרשות מטפלת, בשביל מה אתה רוצה כסף? האוצר אומר למשרד העבודה והרווחה: לא צריך תקציב, יש רשות מתוקצבת. הרשות לא מתוקצבת. אין לי טענות על כך שהרשות לא עושה זאת. היא לא עושה זאת לא משום שהיא לא רוצה, אלא משום שהיא אינה מתוקצבת וכיוון שהאוצר אומר שהתקציב נמצא במשרדים.

היו"ר מ' שטרית:

השאלה שלי היא, האם לא כדאי להעביר את ההצעה לוועדה למלחמה בסמים במקום לוועדת העבודה והרווחה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

גם וגם. אפשר לדון בנושא זה בהצלבה.

היו"ר מ' שטרית:

זו או זו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

לא, ועדה משותפת לשתייהן.

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני רוצה להודות על העבודה היפה שעושה אלי בן-מנחם. הרשות עושה עבודה מצוינת, הרשות עובדת בתיאום יוצא מן הכלל עם משרד העבודה והרווחה, אבל הפתרון לא שם. לרשות אין הכלים ואין תקציב להתמודד עם הבעיה הזו, וזו אחת הבעיות שלנו, שבסופו של דבר לא הרשות מסוגלת להתמודד עם זה ולא משרד העבודה והרווחה, משום שמשרד האוצר לא מתקצב אותו, אלא אומר שהתקציב נמצא ברשות.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לשר. חבר הכנסת יצחק כהן, הצעה אחרת.

יצחק כהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, כולנו הזדעזענו עד עמקי הנפש, עד כדי בחילה, מהחלטת מארגני המכבייה לפתוח בחגיגות כאשר עדיין שלו את הנפגעים ממימיו הדלוחים של הירקון. אם להשתמש בפרפראזה, האם אנו לא נמצאים היום באותו מצב, כאשר הולכים להקצות 200 מיליון לחגיגות היובל, כאשר אנו שומעים את הדברים החמורים האלה, ש-375,000 ילדים נמצאים בסיכון? ההצעה הקודמת שלי לסדר-היום על ממצאי דוח ועדת-קרפ על הפשיעה, גם היא קשורה לכך. מה הולכים

לחגוג? חגיגה זו מה היא עושה? ועוד יש למישהו העוז לומר לשר העבודה והרווחה שיקצץ בתקציבו. היה לא תהיה, אדוני היושב-ראש, זה לא יעבור בוועדת הכספים. אגורה אחת לא תקוצץ ממשרדו של שר העבודה והרווחה. בוודאי צריך לקצץ מתוך 200 המיליון לחגיגות היובל. מה חוגגים? תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת יצחק כהן. אני פונה אל חבר הכנסת המציע, יצחק וקנין, האם אתה מסכים להעברת הנושא לוועדה משותפת?

ובכן, רבותי, אנו עוברים להצבעה: מי בעד ומי נגד; העברת ההצעה לוועדה משותפת לוועדת הסמים ולוועדת העבודה והרווחה. מי בעד? מי נגד?

הצבעה מס' 21

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדה משותפת לוועדת העבודה והרווחה ולוועדה למלחמה בנגע הסמים נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

עשרה בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה לסדר-היום של חבר הכנסת יצחק וקנין מועברת לדיון בוועדה משותפת לוועדת העבודה והרווחה ולוועדה למלחמה בנגע הסמים.

הצעה לסדר-היום

טיפול רשויות הרווחה בנכה

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום, הצעה לסדר-היום מס' 2917, בנושא: טיפול רשויות הרווחה בנכה – מאת חבר הכנסת משה גפני. בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד השר, אני, כמו רבים מחברי הכנסת, תומך במאבקים שלך נגד; קיצוץ בתקציב המשרד. אני חושב שמשרדך ואתה עוסקים בנושאים החשובים ביותר שחברה צריכה לטפל בהם – בחלשים, במסכנים, בעניים, בכאלה שהחברה צריכה להקדיש להם יותר תשומת לב ויותר משאבים, ואנחנו אתך במאבקך בעניין זה.

אדוני השר, הפעם אני רוצה לדבר על מה שנעשה בתוך המשרד, במסגרת המשאבים הקיימים. אני רוצה לדבר על שני מקרים שאחד מהם מוכר לך ואחד מהם אולי לא. לפי דעתי, עובדי משרד העבודה והרווחה ברובם המוחלט, ברובם הגדול, עושים מלאכת קודש, אבל לפעמים יש מי שקיהות החושים גורמת להם שלא לעשות את מה שהם מחויבים וצריכים לעשות על-פי כל אמת מידה מוסרית.

המקרה הראשון הוא מקרה של ילד שאומנם נולד לפני 26 שנים, אבל הוא נולד עם שיתוק מוחין מוחלט כתוצאה מסיבוך בלידתו. הילד הזה נמצא במעון-היום "עלה" במרכז הארץ, אשר מטפל במקרים מן הסוג הזה. אדוני השר, אתה מכיר את המקרה. התקשר אלי שכן של המשפחה ב-02:00 וסיפר: הילד הזה נפל מהמיטה, האמא יושבת לידו ובוכה, כי היא איננה יכולה להרים אותו, וכך היא יושבת לידו שעות, וכך היא תשב כל הלילה, כי אין מי שיטפל בו. הוא כבד והוא לא זז בכלל. צריך פשוט להרים אותו למיטה – ואי-אפשר. הילד הזה, בהתערבותך, אדוני השר, הוכנס בפסח למוסד "עלה", שצריך לטפל ומטפל במקרה הזה, אך הוצא משם מכיוון שמנהלת האגף לטיפול במפגר החליטה שלא יהיה שם. היו פניות ותחנונים של המשפחה, היו בקשות ובכיות. תוחלת החיים של ילד כזה אינה ארוכה, לצערנו הרב, וחיינו תלויים בכך שיהיה במוסד "עלה". אז באה אותה מנהלת מחלקה ואומרת: לא, לשם יבואו ילדים ממקום אחר בארץ, והוא ילך למקום אחר. זהו גזר-דין, ואיני רוצה להוסיף. זהו גזר-דין על הילד הזה.

אני לא יודע מהן הסיבות, אני לא יודע מהם הנימוקים. אתה מכיר את זה, ואני לא יודע למה זה נעשה. אני מבקש תשובה על העניין הזה. הרי זה לא יכול להיות. אני מתחנן שיחוננו את הילד הזה, שייתנו לו את חייו, ולא יגידו שאין מקום. אותה מיטה שהיתה בפסח, אותה מיטה ששכב עליה, עומדת ריקה. פניתי למנהל המוסד והוא אמר: יש מקום, אך מנהלת המחלקה לא מאפשרת. אני מבקש תשובה, זו שאלה של דיני נפשות, על מקרה הכי גרוע שיכול להיות מבחינה חברתית.

והמקרה הנוסף, אדוני השר: אשה מוכה במשך שבע שנים ברחה מהבית למעון לנשים מוכות בראשון-לציון והשאירה שלושה ילדים בבית, אחד מהם יונק, ורשויות הרווחה לא אפשרו לאם להיפגש עם ילדיה, להניק את ילדה. אשה מוכה במשך שבע שנים. לאחר שהמקרה התפרסם בתקשורת, בהתערבות המשטרה אפשרו לאם להיפגש פעם אחת עם הילדים. אשה מוכה במשך שבע שנים, אשה שברחה מן הבית, אשה הנמצאת במעון לנשים מוכות, אשה שהשאירה בבית ילדים שאחד מהם יונק – ורשויות הרווחה לא מאפשרות לאם להיפגש עם ילדיה.

אני מבקש, אדוני השר, הייתי שמח מאוד, לו לפחות הצעת פתרון חלקי, לפחות לתקופה הזו. אותו ילד בן 26 יוצא לחופש של שלושה חודשים. מה עושים אותו? ראוי שיאפשרו להכניס אותו למוסד. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת גפני. אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני, כמו כל חבר כנסת פה, כאוב, מזועזע, מהמקרה הקשה הזה. חברי חבר הכנסת גפני מכיר את המקרה הזה, ואולי עוד אחד או שניים או שלושה. אני מטפל במאות מקרים קשים וכואבים כאלה, מקרים שהורסים משפחות. אני לא מאחל לשום אדם בישראל לגדל בן מפגר בבית, בפרט אם הוא סיעודי. זה הורס את המשפחה.

כמו הדוגמה שהבאת יש דוגמאות מזעזעות אחרות, ותאמין לי, שכאשר יושבים אצלי הארגונים או המשפחות, קשה לשמוע את הסיפורים בלי להזיל דמעות. בפירוש כך.

אני מכיר את הסיפור, חבר הכנסת גפני, ופנית אלי כמה פעמים בנושא הזה. חשוב לי לטפל בזה, לא פחות מאשר לך, כי אני גם מכיר את המקרה די מקרוב – אולי לא כמוך, אבל די מקרוב. המעון שאליו אתה רוצה להכניס את הבחור הוא מעון שמקבל היום אך ורק נערים עד גיל 18. על-פי השינויים שלנו במעון הזה, מגיל 18 ומעלה אנחנו מעבירים למעון אחר, שנקרא "נווה שמחה". אני בהחלט קולט אותו, לא מהיום, אלא מאתמול ומלפני חודש ומלפני חודשיים, וביקשתי מהמשפחה שתסכים לקחת אותו ל"נווה שמחה". אני לא אתן, שילד שרוצה להיקלט במוסד – לא ייכנס לשם מחוסר תקציב. אני איאבק על דבר זה עד חורמה, והוא ייכנס למוסד. אבל אם אני אכניס בחור בן 26 למעון שנועד לנערים עד גיל 18, זה יהיה תקדים, יהיו עוד הרבה אנשים כאלה.

שאל יהלום (מפד"ל):

למה המעון קיבל אותו?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

המעון קיבל אותו בגלל המקרה המיוחד. המשפחה ביקשה את זה לצורך החג, ולכן נתתי הוראה חד-משמעית, בצורה הכי ברורה, לקבל אותו, למרות גילו, לתקופת החג. ויש לו מקום מסודר, סידרנו לו מקום בבני-ברק, לא בעיר אחרת. לו נתנו לו מקום בחיפה, והאמא היתה אומרת שהיא לא רוצה סידור בחיפה, היא היתה צודקת. ואם לא היה לי מקום בבני-ברק, הייתי שובר את הראש, ואם היה מקום בבני-ברק, היו נכנסים לשם גם מעל גיל 18.

משה גפני (יהדות התורה):

יש שם ילדים בני-גילו.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן, אבל גם הם יוצאים עכשיו, כי אם אני לא אוציא את הילדים האלה למעון אחר, אדוני הנכבד, אני אצטרך להעביר את כל הילדים שצריכים להימצא במעונות שאתה רוצה שהראשונים יהיו בהם לכל מיני מעונות של נוצרים, שאתה לא היית רוצה לראות בהם את הילדים. לכן אנחנו מפתחים את המוסדות האלה ועושים הפרדה בין נוער לבין מתבגרים לבין מבוגרים. ילדים וצעירים עד גיל 18 – במעון. זה דבר שהיה מקובל, והיום אנחנו לוקחים את המבוגרים למעון אחר.

הרי מה הבעיה? הוא נכנס למעון. הצגת פה את הדברים בכאב רב, ובצדק, ואני מזדהה עם כל מלה שאתה אומר בעניין זה, שצריך להכניס אותו למעון, ואכן הוא ייכנס למעון. "נווה שמחה" לא נפל מ"עלה".

היו"ר מ' שטרית:

אם כי מותר להעיר, אדוני השר, שבעניין הזה של נוצרים יש ארגון איל"ן, שאני חושב שהוא עושה עבודה יוצאת מן הכלל עם נכים, והוא מורכב מכל מיני קבוצות של נוצרים וכן הלאה, שעושים עבודה נפלאה עם ילדים.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

כן, אבל אני מדבר על מנזרים, "הלב הקדוש" או אחרים, שאף אחד לא רוצה לראות את הילדים שלו שם.

היו"ר מ' שטרית:

אמת, אבל אין ברירה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

יש נוצרים שעושים עבודה יפה, ואין לי טענות אליהם.

משה גפני (יהדות התורה):

היו"ר מ' שטרית:

אני רק מציין שהם עושים עבודה נפלאה עם ילדים שאף אחד לא רוצה לקבל אותם.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר מ' שטרית:

אלי"ן, סליחה, לא איל"ן.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ולכן אני מודיע לך, חבר הכנסת משה גפני, שהנער הזה, ברגע שהוא רק יסכים, הוא ייכנס מייד למוסד, ואם תהיה בעיה ותגיד לי, שלא מוכנים לקלוט אותו, אני אתן הוראה. הסכימו לקלוט אותו ב"נווה שמחה"; מחכים לו שם.

אני לא יכול לומר ש"נווה שמחה" פחות טוב. למה הוא לא רוצה את "נווה שמחה"? למה דווקא את "עלה"? כי הכניסו לאמא לראש, שרק "עלה" טוב, וזה לא נכון. אני לא יכול לשנות את כל הנורמות והנהלים במשרד בגלל הגיל, ואם נכניס אחד לשם, אני לא אוכל להגיד מחר לשני ולשלישי ולרביעי – לא. אדם שרוצה להיכנס למוסד – ייכנס למוסד. אני איאבק בכל מחיר – בכל מחיר, בכל הכלים העומדים לרשותי – שאדם כזה, שרוצה להיכנס למוסד, אכן ייכנס.

לגבי המקרה השני, אתה צודק. זה מקרה קשה, חמור מאוד, הערתי לאנשי המשרד והוצאתי הנחיות. עכשיו אני מגבש הנחיות חדשות ומתקנות, כדי שמקרה כזה לא יקרה שוב.

כמובן, אין לי שום התנגדות להעברת הנושא לוועדה, מפאת כבודו של חבר הכנסת גפני, אבל אם הוא ירצה – – –

היו"ר מ' שטרית:

אתה מעוניין, חבר הכנסת גפני?

משה גפני (יהדות התורה):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

תודה, אדוני. הצעה אחרת לחבר הכנסת יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אדוני השר, אינני בקיא במה שהשר הציג כאן לגבי הילד, אבל אני בקיא בדבר אחד, אדוני השר, והוא, שמה שקיים במוסד "עלה" לא קיים בהרבה מוסדות במדינת ישראל.

הייתי מציע לשר לבקר פעם אחת במוסד "עלה" ולראות ולהבין כמה מאמצים מושקעים שם, ברמה הגבוהה ביותר, בטיפול הטוב ביותר, בעירוב קהילות מתנדבות. ואם השר ייקח את המוסד כמודל במוסדות אחרים במדינה או בכל המוסדות שמטפלים באוכלוסייה כזאת, גם לא תהיה בעיה, אנשים לא יגידו: רוצים רק את מוסד "עלה". וזה גם הזמן לבוא ולתת ציון לשבח למוסדות "עלה" – זה כבר לא מוסד אחד, אלא כמה מוסדות – ולעומדים בראשם, שבאמת עושים עבודת קודש.

אבל, אדוני השר, כידוע לך, אדוני היה צריך לקבל ביום ראשון דוח של ועדת-כץ, שבהחלט היה פותר הרבה נושאים בעניין הזה. הדוח עוסק בנושא של שוויון הזדמנויות לאזרחים בעלי נכויות. משום מה עד היום לא ידוע מדוע אדוני, עם שר המשפטים, דחה את מועד הגשת הדוח. נוסף על כך יש התנגדות של משרד האוצר ליישום הדוח, ואני קורא לאדוני להמשיך במאמצים לקבוע מועד דחוף לקבלת הדוח של ד"ר כץ ולעשות את כל המאמצים, מבחינת השר הממונה על העבודה והרווחה בממשלה, להקצות את האמצעים המתאימים, כדי שמסקנות ועדת-כץ ייושמו. יש תקציבים, אבל אפשר לפרוס אותם, כי אנחנו חייבים בשוויון מלא כלפי אדם באשר הוא אדם – כמובן, גם אם הגורל התאכזר אליו, והוא נכה או מפגר או בעל נכות אחרת. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה. השר מבקש להשיב. בבקשה, אדוני השר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, ידידי חבר הכנסת יהלום, אני חושב, שזו באמת הזדמנות טובה מאוד לשבח את העומד בראש המוסד "עלה" ואת העבודה המצוינת שהארגון הזה עושה. נפגשתי אתו, דיברתי אתו – --

שאל יהלום (מפד"ל):

מרמורשטיין.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

מרמורשטיין. הייתי אצלו בביקור, אבל לא בבני-ברק, בגדרה. אני גם אגיע לביקור אצלו בבני-ברק, ואני מעריך מאוד את העבודה המסורה שלו, את עבודת הקודש, את הטיפול. אני רוצה לומר, שאין לנו הרבה מוסדות כאלה, ברמה כזאת. ברוך השם, יש, אבל לא הרבה. אני מקווה מאוד, שכל המוסדות יגיעו לרמה המעולה הזאת, אבל אני חוזר ואומר: אף שיש לו מקום אחד או שניים, גם שם צפוף מאוד. אם אני מקבל אדם מעל גיל 18, מחר אקבל שאילתא ממך או מחבר כנסת אחר: למה את משה כהן השני אני לא מקבל? יש חלוקה על-פי גילים. זה גם מקובל בבתי-ספר, זה מקובל בכל מקום ומקום בחברה. אם החלטנו להעביר – --

קריאה:

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אם המשרד החליט, ובצדק, ברמה המקצועית והעניינית, להעביר מגיל 18 ומעלה למוסד אחר, ל"נווה שמחה", וברוך השם, הוא מוסד מצוין, מוסד מעולה – יכול להיות שהוא לא באותו סדר גודל כמו "עלה", אבל הוא לא נופל מ"עלה", והוא נותן שירות טוב, שירות מצוין, בטיפול באוכלוסייה של המפגרים – אני ארגיש שאני חוטא למטרה אם נער בגיל 15-16 לא ייכנס למוסד, כי אין לו מקום, משום שמישהו בגיל 18 תפס את מקומו שם, והוא יצטרך ללכת למקום של מבוגרים, ושם הוא ירגיש לא בנוח. צעירים צריכים להישאר עם הצעירים. זה דבר נורמלי והגיוני בכל חברה, בכל מקום.

לכן, ברמה המקצועית, אני לא רואה סיבה לקחת אדם מבוגר למקום של צעירים משום שהאמא רוצה. אבל אם האמא רוצה דווקא בבני-ברק, ולא במקום אחר, אני נאבק, והילד יהיה בבני-ברק. אבל אני בפירוש לא מסכים לערב את הגילים האלה. במקום שלא היתה ברירה ועירבו את הגילים האלה, עושים היום שינויים והפרדה, עד כמה שאפשר. במקום שכבר יש החלטה על הפרדה, לא ניתן שיהיה עירוב של גילים.

לגבי ועדת-כץ, ידידי חבר הכנסת יהלום, מי שהקימו את הוועדה הזאת הם אנוכי ושר המשפטים, ואני חושב שהגיע הזמן – אני חושב, שזו בושה וחרפה, שעד היום אין במדינת ישראל טיפול נכון וצודק והוגן באותם מוגבלים. פירוט מדינות אחרות בעולם – אפילו במוניות, אפילו במעלית. שם אדם נכה שיושב על כיסא גלגלים יודע שהוא יכול להיעזר באמצעים אלה. פה עדיין אין, גם ברשויות, גם בתכנון ובכל תחום ותחום, והוועדה הגישה את המלצותיה. ביום ראשון היה דיון בממשלה, וזה הסתיים מאוחר. מראש ידענו שזה לא יצא לפועל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — המטפל בנכים, ובעיקר בנכי צה"ל, מחייב בכל מוסד ציבורי ובבית שיש בו יותר מארבע קומות לדאוג למעליות, לכניסות ולשירותים לנכים. צריך לדאוג לזה, צריך ליישם את זה, צריך לעמוד על זה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

זה גם התחיל לא מזמן, לצערי הרב, לפני ארבע שנים. אני מסכים אתך שלא אוכפים זאת. אבל זה לא רק הנושא של חוק התכנון והבנייה – בכל מיני נושאים ובכל מיני תחומים, לדעתי, גם בתוך הביטוח הלאומי, בכל מה שקשור למוגבלים, לנכים, למפגרים, לאנשים בעלי מוגבלויות, פשוט לא טיפלו בהם, לא התייחסו – — —

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני השר קבע מועד חדש?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

נקבע מועד, ודאי שנקבע מועד. אני לא זוכר אותו כרגע, אבל אם זה כל כך חשוב לך, אתה יכול להתקשר למשרד ולקבל.

שאול יהלום (מפד"ל):

לי לא ידוע שנקבע מועד.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מודיע לך – — —

שאלו יהלום (מפד"ל):

האם נקבע?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני הוריתי למזכירה כבר ביום ראשון, היות שזה נדחה, לקבוע מועד אחר. מן הסתם ייקבע מועד. ואם עדיין לא נרשם ביומן, אולי היא לא הצליחה למצוא את התאריך המתאים לשר המשפטים, כי הוועדה הזאת הוקמה על-ידי שר המשפטים ואנוכי. אני מאמין, שיהיו קשיים אדירים להעביר זאת בוועדת שרים או בכנסת, בגלל המגבלה התקציבית ובגלל העלויות הרבות, אבל חייבים לקבל זאת אפילו כמהלך של כמה שנים קדימה. יכול להיות שלא יהיה אפשר לקבל את הכול בשנה אחת או בשנתיים – אלא עד שנת 2000, 2002. יש לחלק את החוק לדברים הדחופים ביותר, ומה שפחות דחוף – אם כי הכול חשוב – אפשר לדחות לשנים הבאות.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה, אדוני השר. אנחנו עוברים, אם כן, להצבעה, בהנחה שחבר הכנסת גפני מסכים להעברת הנושא לוועדת העבודה והרווחה. אתה מסכים?

משה גפני (יהדות התורה):

כן.

היו"ר מ' שטרית:

ובכן, רבותי, עוברים להצבעה. אני מבקש להצביע – מי בעד ומי נגד; העברת הצעתו של חבר הכנסת גפני לוועדת העבודה והרווחה?

הצבעה מס' 22

בעד ההצעה להעביר את הנושא לוועדה – 10

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הנושא לוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

אני מנחש כי ההצעה הזו לסדר-היום מועברת פה אחד בעשרה קולות לדין בוועדת העבודה והרווחה.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אני מבקש, שיהיה כתוב בפרוטוקול שנקבע תאריך – 31 בחודש.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תביעת קורבנות השואה), התשנ"ז-1997

(הצעת חברת הכנסת מ' סולודקין)

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים לנושא הבא לסדר-היום. אנחנו חוזרים בעצם קצת לאחור, להצעת החוק של חברת הכנסת מרינה סולודקין – הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון – תביעת קורבנות השואה), התשנ"ז-1997; הצעת חוק פ/1182. אני מזמין את חברת הכנסת מרינה סולודקין להעלות את הצעתה. בבקשה, גברתי.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה – –

היו"ר מ' שטרית:

אדוני שר העבודה והרווחה, אתה משיב על ההצעה הזאת?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

ן.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

– על-פי נוסח חוק הביטוח הלאומי שקיים היום, ניצול המקבל שילומים מגרמניה – אני חוזרת ואומרת, מגרמניה – וגם זכאי לקצבת ביטוח לאומי, נאלץ לשלם מס על הקצבה המשולמת על-ידי המדינה, כך שהכנסותיו לא יעלו על 57% מהשכר הממוצע ליחיד ללא תלויים.

אין ספק ששיקולים מוסריים לא מהווים, בדרך כלל, חלק ממדיניות כלכלית של המדינה, אולם במקרה זה נוצר מצב בלתי מוסרי, שבו המדינה נהנית, למעשה, מכספים שניצולי שואה ששרדו ממחנות הריכוז ומהגטאות מקבלים מממשלה אחרת; אני חוזרת ואומרת: כסף שהם מקבלים מממשלה אחרת.

קשה לי להבין, כיצד יכולה ממשלה יהודית במדינת ישראל להתנגד; לתיקון שאני מציעה כאן היום. לא ייתכן שמדינת ישראל תרוויח מאות בודדות של שקלים על כל ניצול שואה שכזה – וכאלה, כידוע, לא נותרו כל כך הרבה. כמה מאות השקלים שעליהם מדובר מהווים הבדל משמעותי עבור ניצולי שואה רבים.

האנשים שאנו מדברים עליהם שרדו מתופת נוראית בזמן של מלחמה, שרדו ממעבר ממדינה למדינה בגיל מבוגר, ובארץ הם נמצאים על-פי רוב ללא הכנסות נוספות. חלק גדול מהם מתמודד עם מצוקות דיור קשות.

אני קוראת לכל חברי הכנסת הנוכחים כעת במליאה – ובגלל החרם של האופוזיציה, רק הקואליציה נמצאת באולם – לתמוך בהצעת התיקון לחוק הביטוח הלאומי שאני מביאה לפניכם. זו הדרך הראויה לעשות עם האנשים האלה צדק שגם יראה ויורגש. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה לחברת הכנסת מרינה סולודקין. אדוני השר.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אפשר להעיר משהו על החוק?

היו"ר מ' שטרית:

עוד לא, אתה יכול לבקש הצעה אחרת, תלוי מה השר יציע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

תלוי מה – – –

היו"ר מ' שטרית:

תלוי מה השר יאמר, אני לא יודע מה השר עומד לומר.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אדוני היושב-ראש, חברת הכנסת מציעה, שההגדרה שבסעיף 245 תתוקן וייקבע בה, שאף הכנסה המשתלמת מכוח התביעה כהגדרתה בחוק התביעות של קורבנות השואה (הסדר הטיפול) לא תובא בחשבון.

אני רוצה לומר, שהחוק הזה כבר קיים, ומה שהיא מציעה זו בעצם חפיפה למצב הקיים היום. אבל אני מוכן שזה יועבר לוועדה ויהיה כתוב בצורה ברורה ויבדק האם אכן החוק חופף לקיים או לא. אם החוק חופף לקיים, מובן שלא יהיה ניתן לקבוע חוק על חוק. אם זה לא חופף לקיים – – –

היו"ר מ' שטרית:

זאת אומרת, אתה אומר שהחוק שמציעה חברת הכנסת סולודקין קיים היום?

שר העבודה והרווחה א' ישי:

הוא קיים בתוך החוק, אולי בלשון אחרת, אולי בסגנון אחר, אבל אין לזה שום השלכה. החוק הזה קיים, וזה ברור.

היו"ר מ' שטרית:

את מסכימה, חברת הכנסת סולודקין, שנעביר את החוק לוועדה, ואם החוק שלך זהה לחוק הקיים אז אין בעיה?

משה גפני (יהדות התורה):

כן, תסכימי; זה לקבל את החוק.

שר העבודה והרווחה א' ישי:

אם את לא רוצה, אני מוכן להתנגד.

היו"ר מ' שטרית:

חברת הכנסת סולודקין, מה את מעדיפה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חומן בחנפמן (ישראל בעלייה):

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת ברונפמן, חברים, השר אומר לחברת הכנסת סולודקין, שבחוק הקיים היום נמצא, לדעתו, מה שהיא מציעה. אני שואל את חברת הכנסת סולודקין, האם היא מסכימה שנעביר את החוק לוועדה ויבדקו שם. אם החוק באמת קיים, אין צורך בחוק נוסף. אם הוא לא קיים, ידונו בחוק שם.

מרינה סולודקין (ישראל בעלייה):

מסכימה.

היו"ר מ' שטרית:

מסכימה. תודה, אדוני.

ובכן, אנחנו עוברים להצבעה. מי בעד, רבותי, ומי נגד? אני מבקש להצביע. בבקשה, אנחנו בעד.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

להעביר את החוק לוועדה?

היו"ר מ' שטרית:

כן, כולנו בעד העברת החוק לוועדה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

להעביר את החוק לוועדה, ואם קיים חוק כזה, אז לא צריך אותו.

היו"ר מ' שטרית:

מאה אחוז.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אם לא, הצעת החוק תחזור הנה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אין לנו עניין בריבוי חוקים במדינת ישראל.

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדיון מוקדם בוועדה – 9

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון תביעת קורבנות השואה),

התשנ"ז–1997, לדיון מוקדם בוועדת העבודה והרווחה נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה, רבותי. ובכן, תשעה קולות בעד, אפס נמנעים, אפס מתנגדים. אני מברך את חברת הכנסת סולודקין על הרעיון ומאחל לה הצלחה בחוק.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר מ' שטרית:

אנחנו עוברים, רבותי, לנושא הבא בסדר-היום, והוא הנושא האחרון בסדר-היום – הצעת חוק איסור פתיחת בתי-עינוגים בתשעה באב, התשנ"ז–1997, קריאה ראשונה, של חבר הכנסת שאול יהלום. בבקשה, אדוני. לפני כן, עד שחבר הכנסת יהלום יעלה – הודעה לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית – הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון מס' 2) (הוראת שעה), התשנ"ז–1997, שהחזירה ועדת הכספים. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

הצעת החוק, כאמור, תעבור לוועדת העבודה והרווחה. לא ציינתי קודם שהצעת החוק של חברת הכנסת מרינה סולודקין תידון בוועדת העבודה והרווחה.

הצעת חוק איסור פתיחת בתי-עינוגים בתשעה באב, התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר מ' שטרית:

בבקשה, חבר הכנסת יהלום.

שאל יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, לפני שאתחיל אני רק אבקש ממך לצרף את קולי בעד הצעת החוק של הגברת סולודקין. זה לא נקלט.

היו"ר מ' שטרית:

אני בהחלט מסכים. ואני מבקש לצרף גם את קולי, מרוב דיבורים גם אני, כנראה, לא הצבעתי.

שאל יהלום (מפד"ל):

תודה. אני מתכבד להביא בקריאה ראשונה לבית את הצעת חוק איסור פתיחת בתי-עינוגים בתשעה באב. הצעת החוק הזאת באה למעשה להפוך לחוק את המנהג שקיים עד היום ברוב מוחלט של הרשויות היהודיות במדינת ישראל, שבהן ביום תשעה באב, יום האבל הלאומי, יש איסור של פתיחת בתי-עינוגים ובתי-קפה, כפי שהדבר נעשה בשאר הימים שהם ימי זיכרון לאומיים ואבל לאומי, כמו יום השואה ויום הזיכרון לחללי צה"ל. אני מבקש לתת לזה את הממד הדרוש כחוק ארצי.

מדוע הדבר נעשה כך? משום שעד היום המנהג הזה היה מעוגן, בכל הרשויות, בחוקי עזר. והנה, בשנה שעברה בתשעה באב, בתחומי העיר תל-אביב, הגיש פקח דוח לאדם שפתח את עסקו ברחוב אילת בתל-אביב, והאיש הופיע בפני בית-דין מקומי. השופט לא קנס אותו, זיכה אותו, ואמר שכל החוקים שבהם יש עניין אידיאולוגי, כמו יום אבל, חייבים להיחקק בחקיקה ראשית ולא בחוקי עזר, שכל סמכותם לדאוג לרווחת התושבים ולתקנתם. ואכן – – –

משה גפני (יהדות התורה):

איזה – – –

שאל יהלום (מפד"ל):

לדוגמה, חוק לרווחת התושבים הוא כאשר, נניח, מ-14:00 עד 16:00 אסור להפעיל בית-קולנוע, כי זה עושה רעש. אבל בשבת לא להפעיל בית-קולנוע זה אידיאולוגי, כי זה בא מתוך מגמה של ערכים. זו הפסיקה. זו הפסיקה הראשונה בעניין הזה, והיא עוד ניתנה בנושא של חוק ההסמכה על-ידי השופטת פרוקצ'יה בנושא השבת. זו הדוגמה שנתתי עכשיו, והנוספת היא ביחס ליום האבל.

לכן, אני הגשתי לכנסת – וזה כבר עבר, כמובן, בקריאה טרומית, ועכשיו זו הקריאה הראשונה – את החוק שנוסחו מונח לפני חברי הכנסת. הוא משווה את מה שקיים היום בשאר ימי האבל הלאומיים, ויש בו סעיף, שבקריאה הטרומית אני הבטחתי שאני אכלול אותו בחוק. זה סעיף שנוגע לרשויות מקומיות ערביות.

לפי סעיף 4: "רשות מקומית רשאית לקבוע, כי הוראות חוק זה לא יחולו – (1) בתחומו של יישוב שבו מרבית התושבים או מרבית חברי מועצת הרשות המקומית אינם יהודים; (2) בתחומו של יישוב אחר – בחלקים שבהם מרבית התושבים אינם יהודים". אף שמדינת ישראל היא מדינה יהודית, ולכאורה היא יכולה לבוא ולהגיד, שיום האבל על חורבן בית-מקדשנו ועוד מאורעות של אבל וחורבן שקרו לעם ישראל לאורך תקופותיו בתשעה באב יחולו על כל מקום ומקום – אף-על-פי-כן אינני חושב כך. אנחנו יכולים, בהחלט, לבוא ולומר, שמקומות שבהם גרים ערבים או נוצרים או צ'רקסים, ורובם כאלה, הם בהחלט אינם חייבים דווקא לקבל אותם סייגים שהדת היהודית והאבל הלאומי היהודי, בעקבות הדת היהודית, מחייבים. ייתכן שיש גם שכונה שהעירייה תחליט שבה העניין מוצדק. לכן, בעניין הזה קבענו, שמלכתחילה החוק חל, והעיריות הן שיחליטו האם להוציא את החוק הזה מתחולתו.

אני רוצה לומר גם, שתוקן, כמובן, לעומת הקריאה הטרומית, המועד. תשעה באב – אם הוא יחול בשבת, הרי הוא נדחה ליום ראשון, וזה גם מופיע בחוק.

אני פונה לחברי הכנסת לקבל את הצעת החוק. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת יהלום. עד עכשיו היחיד שנרשם לדבר הוא חבר הכנסת אלכס לובוצקי. בבקשה, חבר הכנסת לובוצקי.

אולי הצעת החוק של חבר הכנסת יהלום באה בעתה. אנחנו בימים של בין המצרים, ממש בערב תשעה באב. אדוני חבר הכנסת יהלום, אם יהיה ניתן לחוקק את זה בשבוע הבא, להביא את זה לקריאה שנייה ושלישית – – –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

נשמח. זה תלוי ביושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט.

בנימין אלון (מולדת):

הסתייגות לקריאה השנייה.

היו"ר מ' שטרית:

חבר הכנסת אלון, אם החוק יבוא בשבוע הבא לקריאה שנייה ושלישית ויאושר, זה יהיה מה שנקרא דבר בעתו.

חבר הכנסת לובוצקי, אחרון הדוברים.

משה גפני (יהדות התורה):

תעשה את זה קצר.

היו"ר מ' שטרית:

חנן פורת פה. חבר הכנסת פורת, אתה מבקש לדבר?

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

באמת, לא.

היו"ר מ' שטרית:

בסדר? הוא לא מבקש. חבר הכנסת לובוצקי.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ראשית, אני רוצה לברך את חבר הכנסת שאול יהלום על יוזמתו ועל זריזותו בהגשת הצעת החוק, מייד לאחר שהתברר שבית-משפט בתל-אביב ערער על המצב שהיה קיים במדינת ישראל הרבה מאוד שנים, שבת-עינוגים אינם פתוחים כליל תשעה באב.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

חנן, בשביל מה?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

חשוב לי מאוד להדגיש רק נקודה אחת – וקצת חבל שהחוק הזה עומד לעבור כאשר מרבית הנוכחים באולם הם חברי כנסת דתיים. חשוב לי להדגיש דווקא את ההיבט הכלל-לאומי של החוק הזה. תשעה באב וההתייחסות שלנו ושל מדינת ישראל לתשעה באב הם בעצם האמירה הברורה, שאנחנו לא נמצאים כאן רק 50 שנה, כמניין שנות המדינה, וגם לא רק 100 שנה, כמניין שנות הציונות שאותן אנו מציינים השנה, אלא באמת שורשינו כאן הם מקדמת דנה. שורשינו כאן הם מלפני 2,000 שנה ויותר, ובעצם אותה ישיבה שלנו כאן בארץ הזאת מלפני 2,000 שנה היא הישיבה שנותנת לנו את הזכות להיות כאן עכשיו.

בספר החוקים של מדינת ישראל מצוינים שלושה ימי זיכרון: תשעה באב, יום הזיכרון לשואה ולגבורה ויום הזיכרון לחללי צה"ל.

יצחק כהן (ש"ס):

יום הזיכרון ליצחק רבין – – –

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

בעצם, הם אלה שמסמלים אותם שלושה דברים, שבזכותם אפשר לומר שקמה מדינת ישראל, ואנחנו נמצאים כאן היום. הקשר ההיסטורי, 2,000 שנה – וחשוב מאוד שהוא אכן יודגש – הוא תשעה באב. חזרנו לכאן, אל מקום המקדש, אל מקום ממלכת ציון וירושלים. יום הזיכרון לשואה ולגבורה נתן לנו, לעם היהודי, כפי שאומרת גם מגילת העצמאות, את הזכות המוסרית לבוא סוף כל סוף ולמצוא נחלה כמו שאר אומות העולם. לצערנו, גם יום הזיכרון לחללי צה"ל – שבזכותם התאפשרה הקמתה של המדינה. אלה הם שלושת הדברים שמאחדים את זהותנו הלאומית.

אני חושב, שמן הראוי שיום תשעה באב יזכה, במערכת החינוך שלנו, להתייחסות דומה – כמו יום הזיכרון לחללי צה"ל ויום השואה והגבורה. למרבה הצער, מכיוון שתשעה באב חל תמיד בתקופת החופש הגדול, איכשהו הוא נעלם ממפת התודעה של הצעירים הישראלים. הכרתי בילדותי אדם לחלוטין לא דתי –

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

זה היה משפט קצר?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — שהיה צם בתשעה באב, אף שלא צם ביום הכיפורים, משום שהוא הרגיש שההזדהות הלאומית שלו עם הדבר הזה היא כל כך גדולה.

נדמה לי שהיום רבים בתוכנו אינם יודעים כלל מתי תשעה באב, וטוב שחוק זה גם יזכיר להם את הדבר.

שמריהו בן-צור (מפד"ל):

תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה רבה.

שאול יהלום (מפד"ל):

רציתי להעיר, שבקריאה הטרומית קיבלו את הצעת החוק 44 חברים, ורובם לא היו חברי כנסת דתיים.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני שמח ומודה, ואני מקווה, שכולם — — אני רואה שחבר הכנסת שמריהו בן-צור התיישב על ספסלי מפלגת העבודה, כדי לזכות גם אותם בזכות הזו לתמוך בחוק הזה. תודה רבה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת לובוצקי. חבר הכנסת חנן פורת, אתה יכול מהמקום. בבקשה.

משה גפני (יהדות התורה):

— — לפני קרוב ל-4,000 שנה ולא 2,000 שנה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

גם זאת אני מקבל, ויישר כוח ותודה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, חברי שאול יהלום, אני אינני מתכוון להוסיף דבר על החוק הזה, שהוא חשוב וטוב כשלעצמו, וכל הדברים שנאמרו – אמת. אני רק רוצה לאחל לשאול יהלום, שבעזרת השם – כמנהג יהודים שנוהגים, אצל החסידים, לפחות, לשרוף את הקינות מדי שנה בשנה כדי שלא ייזקקו להן בשנה הבאה כשייבנה בית-המקדש בימינו – לא נזדקק לחוק שלך, וייבנה בית-המקדש במהרה בימינו. ואז, הימים האלה יהיו לששון ולשמחה ולמועדים טובים. תודה.

היו"ר מ' שטרית:

תודה לחבר הכנסת חנן פורת.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

— — — להוסיף סעיף חובה. צריך להוסיף סעיף חובה.

קריאות:

— — —

היו"ר מ' שטרית:

רבותי, אנחנו עוברים להצבעה על אישור החוק בקריאה ראשונה והעברתו לדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. ובכן, רבותי, אבקש להצביע. מי בעד ומי נגד; העברתה של הצעת החוק הזו לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת להכנה לקריאה שנייה ושלישית?

הצבעה מס' 24

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 12

נגד; – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק איסור פתיחת בתי-עינוגים בתשעה באב,

התשנ"ז–1997, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר מ' שטרית:

אני קובע בזאת, שברוב של 12 קולות, אפס נמנעים ואפס מתנגדים מאושרת הצעת החוק של חבר הכנסת יהלום לאיסור פתיחת בתי-עינוגים בתשעה באב, התשנ"ז–1997, בקריאה ראשונה. החוק מועבר לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה שנייה ושלישית. אני מברך את חבר הכנסת יהלום על הצעתו.

רבותי, בזאת תם סדר-היום. אני נועל בזאת את הישיבה. להתראות ביום שני, בשעה 16:00. הישיבה נעולה.

יצחק כהן (ש"ס):

בעזרת השם.

היו"ר מ' שטרית:

בעזרת השם.

הישיבה ננעלה בשעה 18:08.